

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

UYGULAMADA TAKSİRLE YARALAMA VE ÖLDÜRME
SUÇLARI: TRAFİK KAZALARI

Mustafa MACİT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2023

©2023-Mustafa MACİT

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

UYGULAMADA TAKSİRLE YARALAMA VE ÖLDÜRME
SUÇLARI: TRAFİK KAZALARI

IN PRACTICE OFFENSES OF INJURY AND KILLING BY
NEGLIGENCE: TRAFFIC ACCIDENTS

Hazırlayan
Mustafa MACİT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Selim BİÇEN

KIRŞEHİR-2023

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Mustafa MACİT tarafından hazırlanan “UYGULAMADA TAKSİRLE YARALAMA VE ÖLDÜRME SUÇLARI: TRAFİK KAZALARI” adlı tez çalışması 25/01/2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Selim BİÇEN

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU

Üye.....(İmza)

Dr. Öğr. Hüseyin ERTUĞRUL

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../20..

(İmza)

Prof. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezinin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezinin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezinin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezinin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../20..

Mustafa MACİT

İmza

ÖZET

UYGULAMADA TAKSİRLE YARALAMA VE ÖLDÜRME SUÇLARI:TRAFİK KAZALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Mustafa MACİT

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Selim BİÇEN

2023 – (X+99)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Jüri

Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERTUĞRUL

Dr. Öğr. Üyesi Selim BİÇEN

5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu “Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar” başlığı altında ulusal ve uluslararası temel haklardan biri olan taksirle yaralama suçunu düzenleyerek, kişilerin vücut dokunulmazlığını yasal olarak korunma altına almıştır. TCK’nın 22. maddesi taksirin tanımı ve devam eden fıkralarında basit ve bilinçli taksir ayrıca, TCK 21/2’de olası kast kavramları düzenlenmiştir.

Trafik kazalarının sebebi olan eylemlerin taksirin bir şekli olan bilinçli taksirle mi yoksa kastın bir şekli olan olası kastla mı işlendiği konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Mülga 765 sayılı TCK’da trafik kazaları genel olarak kusur oranıyla açıklanmışken günümüz yargı kararlarında artık bu eylemlerin bazılarının taksirden daha ağır istisnai bir sorumluluk olan olası kast alanına sokulmaya başlanılmıştır. Bunun sebebi hiç şüphesiz sürücülerden kaynaklı ihmaller zincirinin fazlalığı sonucunda meydana gelen trafik kazalarının artması ve bunun sonucunda ölüm sayılarındaki artış yaşanması caydırıcılık için daha ağır yeni bir derece oluşturulmasına neden olmuştur. Bu nedenle kanun koyucu ceza artırımı ve trafik kazalarını taksirden kastın bir derecesi olan olası kasta dahil etmek yoluyla caydırıcılığı sağlamakla birlikte ayrıca kazaların azaltılması bakımından sürücüler için de tehdit algısı oluşturmaya çalışmıştır.

Trafik kazalarından kaynaklı ölüm ve yaralama suçunda hukuka uygun bir cezaya hükmedilmesi için her iki kavramın net bir ayrımının yapılması önem arz etmektedir. Resmi istatistiklere göre trafik kazalarının yüksek oranı ve sonuçları karşısında hem devlet hem de toplum açısından tehlikeliliğini devam ettirmektedir. Tezin amacı, bu suçta caydırıcılığın yanında taksirli suç ile olası kast konusundaki kafa karışıklığını azaltmak, kanun maddesinin daha basit ve anlaşılabilir bir şekilde ifade edilmesini sağlamak için öğretici ve uygulamada eksik olarak ifade edilen hususları incelemek, tartışmak ve çözüm önerileri sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Taksirli suç, Basit taksir, Bilinçli taksir, Olası kast, Trafik kazaları

ABSTRACT

IN PRACTICE OFFENSES OF INJURY AND KILLING BY NEGLIGENCE: TRAFFIC ACCIDENTS

M.Sc. Thesis

Preparer: Mustafa MACİT

Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Selim BİÇEN

2023 – (X+99)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Political Science and Public Administration Department

Jury

Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERTUĞRUL

Dr. Öğr. Üyesi Selim BİÇEN

The new Turkish Penal Law No. 5237 regulates the crime of injury by negligence, which is one of the national and international fundamental rights, under the title of "Offenses Against Body Immunity", and legally protects the immunity of the user's body. The definition of negligence in Article 22 of the TPL and simple and graphic negligence in the following paragraphs, as well as possible caste concepts in TPL 21/2.

There are serious points about whether the cards, which are the causes of traffic accidents, are processed with negligence, which is a form of negligence, or with possible intent, which is a form of intent. In the repealed TCK No. 765, traffic accidents were generally explained with the defect rate, but in our judicial decisions, some of these acts are no longer included in the probable caste zone, which has an exceptional burden heavier than negligence. The reason for this is undoubtedly the emergence of traffic accidents that occur as a result of the excess chain of negligence caused by drivers and the resulting series in the number of deaths, causing a new, heavier degree of deterrence to be written. For this reason, the legislator has tried to increase the penalty and create a threat perception in order to keep what the accidents see, as well as providing deterrence by including traffic accidents from negligence to a degree of possible intent.

It is important to make a clear distinction between the two concepts in order to impose a lawful punishment for death and injury caused by traffic accidents. According to official statistics, the high rate of traffic accidents and their consequences continue to be dangerous for both the state and society. The aim of the thesis is to reduce the confusion about negligent offense and possible caste in this offense, to teach in order to obtain a simpler and more understandable expression of the law, and to examine, discuss and offer solutions to the issues that are expressed incompletely in the guide.

Keywords: Negligent offense, Simple negligence, Conscious negligence, Possible intent, Traffic accidents

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen Taksirle yaralama suçunun uygulamada en çok karşılaşılan ve basit görünmesine rağmen çok ciddi sıkıntıları birlikte getiren trafik kazalarının Türk Ceza Hukuku açısından incelenmesini ve uygulama-teori eksenli değerlendirilmesini yapmak ve problem arz eden hususlarla ilgili çözüm önerileri sunmaktır.

Özellikle meslek hayatımın zorluk ve yoğunluğuna ayrıca küçük çocuğumun varlığına rağmen bu çalışmamı tamamlamış olabilmenin mutluluğu içerisindeyim.

Tez sürecinde hiçbir desteğini esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Selim BİÇEN'e, çok değerli jüri üyelerimiz Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU ve Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERTUĞRUL hocamıza, ayrıca bu süreçte birlikte beni yalnız bırakmayan ve en büyük destekçim olan kıymetli eşime teşekkürlerimi borç bilirim.

Kırşehir- 2023

Mustafa MACİT

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
SİMGELER VE KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
BÖLÜM I	6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
1.1. SUÇUN GENEL OLARAK UNSURLARI	9
1.1.1.Maddi Unsurlar	9
1.1.1.1.Fail	10
1.1.1.2.Mağdur	10
1.1.1.3.Suçun Konusu.....	10
1.1.1.4.Fiil.....	10
1.1.1.5. Netice.....	10
1.1.1.6. Nedensellik Bağı	11
1.1.2. Manevi Unsurlar	11
1.2. KAST	13
1.3.TAKSİR	15
1.4. TAKSİRİN UNSURLARI	17
1.4.1. Taksirle İşlenebilen Bir Suçun Varlığı	18
1.4.2. Neticenin İstenmemiş Olması.....	18
1.4.3. Hukuk Kurallarının İhlal Edilmiş Olması	19

1.4.4. Hukuk Kurallarına Uymamanın Faile İsnat Edilebilir Olması.....	19
1.4.5. Dikkat ve Özen Yükümlülüğüne Aykırı Davranılmış Olması	20
1.5. TAKSİRİN ÇEŞİTLERİ.....	21
1.5.1 Basit Taksir (Bilinçsiz Taksir).....	21
1.5.2. Bilinçli Taksir	22
1.5.2.1. Yargıtay’ın Yeni “Bilinçli Taksir” Anlayışı.....	27
1.5.3. Basit (Bilinçsiz Taksir)-Bilinçli Taksir Ayrımı.....	31
1.5.4. Bilinçli Taksir- Olası Kast Ayrımı	32
BÖLÜM II.....	37
TÜRK CEZA KANUNUNDA TAKSİRLE YARALAMA SUÇU	37
2.1. GENEL AÇIKLAMALAR	37
2.2. TÜRK CEZA MEVZUATINDA TAKSİRİN TARİHİ GELİŞİMİ	38
2.3. 5237 SAYILI TCK’DA TAKSİRLE YARALAMA SUÇUNUN UNSURLARI	48
2.3.1. Maddi Unsurlar.....	49
2.3.1.1. Fiil.....	49
2.3.1.2. Fail	50
2.3.1.3.Mağdur	51
2.3.1.4. Suçun Hukuki Konusu.....	52
2.3.1.5. Netice.....	52
2.3.1.5.1. Başkasının Vücuduna Acı Verme.....	53
2.3.1.5.2. Sağlığa Zarar Vermek.....	54

2.3.1.5.3. Algılama Yeteneğinin Bozulmasına Neden Olmak	54
2.3.1.6. Nedensellik (İllyet) Bağı	55
2.4.MANEVİ UNSURLAR	57
2.4.1. Kast.....	57
2.4.2. Taksir.....	57
2.5. HUKUKA AYKIRILIK.....	58
2.6. TAKSİRLE YARALAMA SUÇUNUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ	60
2.6.1. Teşebbüs	60
2.6.2.Gönüllü Vazgeçme	61
2.6.3. Etkin Pişmanlık	61
2.6.4. İştirak	62
2.6.5. İçtima	63
2.7. SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA USULÜ	64
2.7.1. Soruşturma ve Kovuşturma Aşamaları.....	64
2.7.2. Uzlaştırma.....	66
2.8. YETKİLİ VE GÖREVLİ MAHKEME.....	67
2.9. SUÇUN YAPTIRIM REJİMİ	68
2.10. SUÇUN İNFAZ REJİMİ	73
BÖLÜM III	75
TAKSİRLE YARALAMA VE ÖLDÜRME SUÇU KAPSAMINDA TRAFİK KAZALARININ YÜKSEK MAHKEME KARARLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	75
3.1. GİRİŞ.....	75

3.2. KARAR I	76
3.2.1. Kararın Özeti	76
3.2.2. Tartışılması ve Çözümlemesi Gereken Hukuki Problemler	76
3.2.3. Mercilerin Çözüm Şekilleri	76
3.2.4. Değerlendirme	77
3.3. KARAR II	78
3.3.1. Kararın Özeti	78
3.3.2. Tartışılması ve Çözümlemesi Gereken Hukuki Problemler	78
3.3.3. Mercilerin Çözüm Şekilleri	78
3.3.4. Değerlendirme	80
3.4. KARAR III	82
3.4.1. Kararın Özeti	82
3.4.2. Tartışılması ve Çözümlemesi Gereken Hukuki Problem	82
3.4.3. Mercilerin Çözüm Şekilleri	82
3.4.4. Değerlendirme	85
SONUÇ VE ÖNERİLER	87
KAYNAKÇA	95
ÖZGEÇMİŞ	99

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar	Açıklamalar
ATK	Adli Tıp Kurumu
AYİMBAMKGYHK	Anayasa Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun
C.	Cilt
CGTİK	Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
E	Esas
K	Karar
KTK	Karayolları Trafik Kanunu
m.	Madde
No	Numara
RG	Resmi Gazete
s.	Sayfa
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TCK	Türk Ceza Kanunu
TDK	Türk Dil Kurumu
TUİK	Türkiye İstatistik Kurumu
vb	ve benzeri
vd	ve diğerleri
Y	Yargıtay
YCGK	Yargıtay Ceza Genel Kurulu

GİRİŞ

Toplu olarak yaşama, risklere rağmen modern insanın karşılaştığı bir zorunluluktur. Özellikle nüfus yoğunluğunun yüzde 90'ından daha fazlasının kırsal yerine, şehirlerde yaşaması bir mecburiyetin sonucudur. Yani insanlar kırsal alanda yaşamak hayali kurarken birçok risklerine rağmen şehirlerde yaşamaya devam etmektedirler. Trafik kazaları, trafikte kaybedilen zaman ve ekonomik kayıp, hava kirliliği, iş kazaları, stres ve güvenlik sorunları vs. toplu yaşamın getirdiği sorunlardan bazılarıdır. İnsanlar sosyal varlıklar olduğundan toplumdaki risklere rağmen birlikte yaşamak zorundadır.

Bireyin temel haklarından biri de hiç şüphesiz kişinin kutsal olan vücut dokunulmazlığıdır. İnsan hayatına, sağlığına veya yaralanmasına yol açan günlük yaşamdaki tehlikeler, özellikle de trafik kazaları toplum düzenine ve insan yaşamının kutsallığına bir tecavüzdür. Bu sebeple toplum düzeni ve bireylerin vücut dokunulmazlığı hukuk düzeninde ciddi bir korunma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Toplumda uyulması gereken kurallara uyulmaması, uyulması gereken davranışlara uyulmaması veya bu davranışların sergilenmesinde ihmallerin gösterilmesi kişilerin maddi ve manevi bütünlüğüne zarar verebilmektedir. Özellikle bu durum basit gibi görünen trafik kurallarının ihmal edilmesinde görülmektedir. Bireylerin dikkatsiz ve özensiz davranışları insan yaşamına farklı şekilde etki etmektedir. Aslında basit gibi görünen ama masum olmayan bu davranışların ceza hukukunda bir yaptırıma bağlanması caydırıcılık açısından büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle Türk Hukuk Mevzuatı kişilerin vücut bütünlüğünü çeşitli düzenlemeler ile koruma altına almıştır.

Kişilerin Vücut Bütünlüğünün korunmasının sağlanması bakımından bu dokunulmazlıkların suç olarak düzenlenmesi ve yaptırıma bağlanması gerekmektedir. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda "Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar" başlığı altında TCK'nın 89. maddesinde taksirle yaralama suçu düzenlenmiştir.

Taksirle yaralama suçu vücut dokunulmazlığı gibi kutsal sayılan bir değer taksirle tehdit edilerek tecavüz edilmesi nedeniyle düzenlemenin önem arz ediyor olduğu ortadadır. Özellikle, motorlu araç sayısının 30 milyona dayandığı, her yıl 1 milyon artığı, sürücü belgesi alarak acemi sürücülerin her yıl yaklaşık olarak 1.538.407 karayollarına katıldığı, Son on yıl içerisinde Türkiye'de 11.969.233 trafik kazasının meydana geldiği ve her yıl ortalama olarak 1.196.923 trafik kazası gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu kazalardan

1.733.844 kaza ölüm ve yaralanması ile sonuçlanmıştır. Gerçekleşen kazalarda 55.592 bin kişi hayatını kaybederken, 2.827.769 kişide yaralanmayla sonuçlandı (data.tuik.gov.tr) istatistikleri karşısında kanun koyucu bu toplumsal ve kronik soruna nasıl bir çözüm yolu getirmektedir?

Kronik trafik terörünü tek başına kanun koyucunun (TBMM) çözmesini bekleyemeyiz. Kanun koyucu, bu kronik toplumsal yarada tıpkı Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma, Ulaştırma Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, anneler babalar, çocuklar, öğretmenler, otomobil üretenler vs. gibi bir aktördür. Bu kronik toplumsal probleme bir orkestra yöneticisi (yürütme erki) ve enstrüman çalan bütün paydaşların (yukarda sayılan kurumlar) aynı anda bir hedef doğrultusunda hareket ederse, çözüme ulaşılacağı (Biçen, 2007:23 ve OECD Raporları) uzmanları tarafından ortaya konulmuştur.

Ancak, Kanun koyucunun yeni 2005 tarihli 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri olan TCK 89., 21/2. ve 22/3. maddelerinde bu harmoniye ne kadar uygun hareket ettiği tartışmalıdır. Bir başka deyişle yeni Türk Ceza Kanunu ile toplumun büyük bölümünü olumsuz etkileyen trafik kazalarına mülga 765 sayılı TCK hükümlerine göre ne kadar çözüm yolu üretmiştir? Tezde bu soruya olumsuz cevap verildiği görülecektir. Bir başka deyişle, mülga 765 sayılı TCK motorlu taşıtların ve trafik kazalarının nispeten çok daha az olduğu 1926 yılında İtalyan Ceza Kanunu'ndan tercüme edilmiş olup o dönemde, trafik terörü sorunu mevcut değildi. Ancak yeni Türk Ceza Kanununun 2005 yılında yazılmış olduğundan, Kanun koyucu bu sorunu bilmesine rağmen bu tanışıklığa rağmen taksirli suçlarla ilgili nasıl bir çözüm yolu üretmiştir?

Mülga 765 sayılı TCK'da taksir kavramı tanımlanmamış ve taksirle işlenen suçların düzenlendiği bazı suçlar öngörülmişti. Kanun koyucunun gerek doktrin gerekse uygulama alanında yeterince yer verilemeyen taksir anlayışının önünü açmak için 5237 sayılı yeni düzenlemenin 22. maddesinde taksirin tanımını yaparak taksirin şekillerini de düzenlemiştir. Yine taksirle işlenen bazı suçları da ayrı ayrı yer vermiştir.

Mülga 765 sayılı TCK'da taksirli suçların düzenlendiği hükümler örneğin 455 ve 459. maddelerinde taksirle öldürme ve yaralama suçlarının tanımında, taksirli suçların haksızlık unsurunu belirtmek için “*tedbirsizlik veya dikkatsizlik veya meslek ve sanatta acemilik veya nizamata ve evamir ve talimata riayetsizlik*” şeklinde düzenleme bulunmaktaydı. Mülga 765 sayılı TCK'da ki kavramların anlamlarını yeni TCK'da kavramların yerine “dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlali” ibaresinin eklenmesiyle bu

kavramlar daha da genişletilmiştir (Hafizoğulları, 2005:83).

Ayrıca yeni TCK'da taksirin tanımının yapılmasıyla taksirin geniş yorumlaması sağlanmıştır. Yine taksirin şekilleri olan basit taksir, bilinçli taksire de yer vermiştir. Her ne kadar bilinçli taksiri düzenlemiş ise de aslında bu kavram benzer şekilde düzenlenmiş olan olası kastın düzenleme şekliyle benzerlik göstermekte hatta her ikisinin anlamı da net bir şekilde anlaşılmadığı anlaşılabacaktır.

Suçun güncellik ve tehlikelilik boyutu ve özellikle yeni düzenlemedeki kavramsal karışıklığı karşısında taksirle yaralama suçu konusu özelinde çeşitli kaynaklar taraması yapılacaktır. Uygulamadan ve yüksek yargı kararlarından örnekler verilerek değerlendirmeler yapılacaktır.

Taksirle yaralama suçu açısından uygulamada en çok karşımıza çıkan ve en önemli problem oluşturan trafik kazalarından doğan yaralama ve ölüm durumlarına ağırlık verilecektir. Trafik kazalarının hukuki sonuçlarının değerlendirilmesinde önem arz eden taksir kavramı ve şekilleri, bilinçli taksir- olası kast ayrımlarına değinilmiş olup bu minvalde açıklama ve değerlendirmeler yapılacaktır.

Türk Ceza Kanunu'nda taksirle yaralama suçuna ilişkin düzenlemeleri konu alan bu tezde suçun tehlikelilik boyutunun devam ettirdiği ve birtakım önlemlere rağmen güncelliğini koruduğu anlaşılabacaktır. Bu korumadan kaynaklı trafik kazalarından doğan taksirle yaralama ve öldürme suçunun hukuki nitelendirilmesi önem arz etmektedir. Taksirle yaralama suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanun'u ile Mülga 765 sayılı TCK ile karşılıklı olarak incelenecektir. Yapılan incelemeler sonucunda suçun düzenlenme şekli ve uygulamaya yönelik değerlendirmeler yapılacaktır. Bu değerlendirmeler yapılırken de makale, yayınlanmış tez çalışmaları, çeşitli internet sayfaları ve özellikle yargı kararları da incelenerek çalışma içeriği zenginleştirilecektir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 21/2. fıkrasında olası kast ve 22/3. fıkrasında ise bilinçli taksir kavramının tanımlanmaması ve her iki kavramın yakın sözcüklerle ifade edilmesi gerçekleşen olaylarda eylemin ceza hukuku çerçevesinde nitelendirilmesinde sıkıntılar yaşandığı anlaşılabacaktır. Özellikle taksirli suç örneği olan trafik kazalarındaki eylemlerinin nitelendirilmesi yapılırken uygulamada kişilerde, kollukta, soruşturma ve kovuşturma mercilerinde kafa karışıklığı oluşturduğu ve bu kafa karışıklığı yargılamanın en üst aşaması olan Yargıtay Ceza Genel Kurulu üyeleri arasında dahi yaşandığı anlaşılabacaktır.

Trafik kazalarındaki eylemlerin olası kastla mı ve bilinçli taksirle mi gerçekleştirildiği konusunda bu sıkıntı; her iki kavramın tanımının yapılması yerine hangi durumda kişinin bu şekilde hareket ettiğinin değerlendirilmesi gerektiğinin ifade edilmesi ve kapsam alanlarının tam olarak belli kriterlerle ayrılması mümkün olmadığından kaynaklandığı görülecektir. Bu durum olayların farklı yorumlanmasına neden olduğu ve eylemin nitelendirilmesinde hatalar yapıldığı anlaşılacaktır. Özellikle olası kast ve bilinçli taksir kavramların 5237 sayılı Türk Ceza Kanun’da birlikte düzenlenmesine rağmen trafik kazasından kaynaklı olaylarda Yargıtay ve Genel Kurulun bilinçli taksir konusunda kararları bulunduğu fakat olası kasta ilişkin kararların 2019 yılına kadar bulunmadığı anlaşılacaktır.

Yargıtay Genel Kurulu ilk defa 27.06.2019 tarihinde bir trafik kazası olayında vermiş olduğu kararda eylemin olası kast ile gerçekleştiği görülecek ve yargılamanın en üst kurulunun dahi bu tarihe kadar olası kast kavramını net olarak nitelendiremediği anlaşılacaktır. Hatta Genel Kurul Üyeleri dahi olayları farklı yorumladıkları görülecektir. Bu nedenle nerdeyse yargılamanın tüm aşamalarında uygulayıcılarda her iki kavramın nitelendirilmesi konusunda bir kafa karışıklığı bulunduğu açıkça görülecektir.

Araştırmalarda bir hukuk kuralına halk tarafından uyulması için o kuralın “anlaşılabilir olması”, “basit olması” ve “meşru olması” gerekmektedir. Trafik kazasında sürücünün hangi kuralı ihlal ettiğini bilecek kadar kuralın anlaşılır olması, basit olması ve ayrıca kural ihlalinin bir ahlaki değeri koruması gerekmektedir (Report, 1988: 7). Yargıtay tarafından dahi trafik kuralların ihlalleri eylemlerinde kişinin bilinçli veya olası kastla mı hareket ettiği konusunda kavramların düzenleme şeklinden kaynaklanan sıkıntının, kuralların anlaşılabilir ve basit olma unsurlarına ters düşmektedir. Yani bu kavramların bırakın sürücüler tarafından anlaşılması Yargıtay tarafından dahi yeterince anlaşamadığı görülecektir. Bu bağlamda 5237 sayılı TCK’da bilinçli taksir ve olası kast kavramların tam olarak hangi anlamı taşıdıkları ve net olarak tanımlanmaması ciddi bir eksiklik oluşturduğu anlaşılacaktır. Kafa karışıklığı ve eksikliğin giderilmesi konunun anlaşılması için makale, dergi, akademik çalışmalar ve yüksek yargı kararlarından yararlanmış olup Türk Ceza Hukuku çerçevesinde her iki kavram anlatılmaya çalışılacaktır.

Bu Tez üç bölümden oluşmakta olup 1. bölümde Türk Ceza Kanunu’nda “Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar” başlığı adı altında suç ve kabahat kavramı, suçun genel olarak unsurları, taksir kavramı, çeşitleri, bilinçli taksir olası kast ayrımları ele alınmış, çalışmanın 2. bölümünde taksirin Türk Ceza Mevzuatında tarihi gelişimi ayrımları, Türk

Ceza Kanunu'nda taksirle yaralama suçunun maddi ve manevi unsurları, özel görünüş şekillerine, soruşturma ve kovuşturma usulüne, yaptırım ve infaz düzenlemelerine ilişkin açıklamalara yer verilecektir. Tezin 3. bölümünde ise konuyla ilgili ve özellikle Yargıtay'ın trafik kazalarından kaynaklı kusurluluklarına ağırlık verilmiş eylemin nitelendirilmesinde özellikle bilinçli taksir ve olası kast ayırımının aydınlatılmaya yönelik kararlar incelenecektir.

BÖLÜM I

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

İnsanların toplum içerisinde birbiriyle uyumlu bir şekilde yaşamaları için kendilerine birtakım sorumluluklar yüklenmiştir. Sorumlulukları da yerine getirirken kanunlar ile belli kurallar getirilmiştir. Bu kurallar yazılı olabileceği gibi yazısız da olabilmektedir. Yazılı yasalardan biri olan ceza yasaları da bireyler arasında korunmasının gerekli olduğuna inanılan değerleri düzenleyerek kişilere belli haklar ve sorumluluklar yüklemiştir. Ceza hukuku bu yükümlülükler aykırı hareket edilmesi halinde meydana gelen neticeler için uygulanan caydırıcılık hukukudur.

Sosyal düzeni korumak amacıyla yapılması yasak olan şeyler yasalarda sıralanmış ve geriye kalan her şey serbest olarak nitelendirilmiştir. Kanun, din, örf ve gelenekler yasaklanan hususları tanımlamış bunlara aykırılık hallerinde uyarı, kınama ve ceza gibi yaptırımlar getirmiş, diğer bütün davranış ve işleri ise mubah saymıştır. Yani serbestlik esas yasaklar, istisnadır. Bütün hukuk sistemlerinde suçların kanuniliği ilkesi gereği suçlar önceden düzenlenerek topluma açıklanmıştır. Bunlara karşı gelinmesi ve ihlal edilmesi suç sayılmıştır. Bu sebeptir ki “kanunları bilmemek mazeret değildir” ilkesi evrensel bir nitelik kazanmıştır.

Kanun koyucu izlemiş olduğu suç ve ceza siyaseti gereği, haksızlık teşkil eden fiillerden hangisinin cezalandırmaya layık olduğunu tespit etmiştir. Bu belirlediği fiilleri suç veya kabahat olarak iki şekilde düzenlemektedir.

Suç; insanların toplu olarak birlikte yaşamlarını devam ettirmeleri, toplumsal düzenin devamı için korunması gerektiğine inanılan ve toplumun varsaydığı hukuki olarak korunan değerlere aykırı olan insan davranışları olarak tanımlanabilir. Toplum ve kanun koyucu tarafından korunmayan değerlere aykırı davranılması bir suç oluşturmayacaktır.

Suç bir başka tanımda “Toplumsal düzenin devamı açısından korunması gereken hukuki değerlerin açık ve bilinçli bir ihlali veya en azından bu değerleri korumaya matuf kurallara özensizlik niteliği taşıyan insan davranışlarıdır” (Özgenç, 2020:122) şeklinde tanımlanmıştır. Toplumda korunması gerekliliğine inanılan değerler bulunmaktadır. Bu değerlerin insan davranışlarıyla özensizlik gösterilerek bunların ihlal edilmesi suç olarak tanımlanması yerinde olmuştur. Fakat bu değerlerin hukuki bir sonuç doğurması gerektiğine inanılan değerler olarak tanımlanmaması bir eksikliktir. Yani korunan değerlerin hukuk

âleminde bir olgu oluşturması ve bu olgunun yasalarda bir karşılığının bulunması gerekmektedir.

Kabahat, cezadan daha hafif yaptırımlara bağlanılan hukuki değerleri ifade eder. Ceza, kanunda korunmuş olan bir hukuki değerin haksızlık içeren kusurlu bir eylemi sonucunda meydana gelen neticenin kanunda kusuruna karşılık n görülen maddi bir olguyu ifade etmektedir (Kaufmann,1988:228).

Bu tanımda sadece kanun ibaresinin kullanılması bir eksiklik oluşturmuştur. nk bir yerde kurallar her zaman kanunlar ile getirilmemektedir. Kanunların yanında toplum tarafından da getirilen örf ve det kuralları, din kuralları da kişilere bazı dev ve sorumluluklar yüklemiştir. Üstelik bir ihllin gerçekleştiriliş şekli, yeri ve zamanı da onun niteliğini etkileyebilmektedir. Örneğin, gürültü yapmak başlı başına bir kabahat iken, bu gürültünün trafikte araçların kaydırılarak drift yapılırken gerçekleştirilmesi halinde artık trafik güvenliği tehlikeye girdiğinden Trafik Güvenliğinin Tehlikeye Sokulması suçuna sebebiyet verilmektedir.

Bazı yazarlar “Suç oluşturan her fiil, aynı zamanda bir hukuki değerin ihlali niteliğini taşıdığını” ifade etmişlerdir (nder,1992:93). Bu görüşe göre hukuki değerden yoksun bir fiilin suç olarak nitelendirilmesi doğru olmayacaktır. Ancak bu değerin toplum açısından irdelenmesi gerekir. Bazen hukuki bir değer taşımadığı zannedilen durumlar aslında korunmaya ihtiyaç duyulan vasıflarda olabilmektedir. Zaten, hukuki değerle bağdaştırılamayan bir fiilin belli bir haksızlık niteliği oluşturduğundan bahsetmek de pek mümkün olmayacaktır (nver, 2003:147). Bir fiil kanunda suç olarak tanımlanmasıyla birlikte bir veya birden çok hukuki değerini korumayı amaçlamaktadır. Örneğin hırsızlık suçu, bireyin malvarlığı hakkını korumaya yöneliktir. Dolandırıcılık suçu bireyin karar verme özgürlüğünü ve malvarlığı dokunulmazlığını korumaktadır. Taksirle yaralama suçu ise kişinin vücut dokunulmazlığını korumaya yöneliktir.

Hukuki değerler kendi aralarında bir derecelendirmeye tabi tutulmaktadır (nver, 2003:509). Hukukun genel esaslardan biri olan normlar hiyerarşisinin varlığı bu derecelendirmenin bir parçasını oluşturmaktadır. Anayasa, Milletlerarası Antlaşmalar, Cumhurbaşkanı Kararnameleri, tüzük, yönetmelik ve diğerleri olan yönerge, tebliğ, genelge ve talimatlar olarak kabul edilen normun üsten aşağıya sıralanmış olması bir derecelendirmeyi ifade etmektedir. Anayasamızda düzenlenen özgürlükler koruduğu değerlere göre belli bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Öncelikle temel haklar ve ödevler,

sosyal ve ekonomik hak ve ödevler ve en sonda da siyasi hak ve ödevler düzenlenmiş olup bunlar birbirini izlemektedir. Bu durum aynı şekilde Türk Ceza Kanunu'na da yansiyarak suçların tasnifinde önemli bir rol oynama özelliği taşımıştır (Ünver, 2003:505). Örneğin, Türk Ceza Kanunu'nda sırasıyla taşıdığı öneme göre hayata karşı suçlar, vücut dokunulmazlığına karşı suçlar, hürriyet ve şerefe karşı suçlar, malvarlığına karşı suçlar, topluma karşı suçlar, kamuya karşı işlenen suçlar şeklinde bir düzenlemeye tabi tutulmuşlardır (Özgenç, 2015:161).

Bu haklar kişilerin bilerek ve isteyerek veya davranışlarında gerekli dikkat ve özen gösterilmeyen davranışlar ile ihlal edilmektedir. Kişilerin bu haksız davranışlarının sonuçlarına hukuki olarak bir sorumluluğu bulunması gerektiği aşikârdır. Haksızlık oluşturan eylemin niteliği ve konusuna göre sorumluluk alanı değişebilmektedir.

Cezai anlamda sorumluluk kavramı 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda suçun manevi unsuru olarak kast ve taksir olarak belirlenmiştir. Asıl olan suçların kasıtlı işlenmesidir. Suçun taksirle işlenmesi ise istisnai bir durumdur. Yani ancak özel olarak düzenlendiği durumlarda taksirli sorumluluktan bahsedilebilmektedir. Her ne kadar taksir istisnai bir sorumluluk olarak düzenlenmiş ise de kişiler tarafından davranışlarında gerekli dikkat ve özenin gösterilmediğinden suç işleyebilmektedirler. Bu nedendir ki; Türk Ceza Kanun'u kasıtlı suçlar yanında taksirli suçları da düzenleyerek kişilerin hareketlerinde daha dikkatli ve özenli davranmalarını amaçlamıştır.

Ceza hukukunun da istisnai de olsa önemli bir parçasını oluşturan taksirli eylemler ve özellikle trafik kazasından kaynaklanan eylemler geçmişten günümüze kadar artarak devam etmiştir. Çünkü gelişen teknoloji ile yeni araçlar ve birçok nesnelere insanların günlük yaşantılarına girerek büyük kolaylıklar sağlamakla birlikte bazı tehlikeleri de beraberinde getirmektedir. Bununla birlikte bunların kullanılmasında insanların bazı dikkatsiz ve özensizlik durumları da ortaya çıkmasıyla birçok insanın hayatı tehlikeye girmektedir. Bu nedenle Kanun Koyucu Türk Ceza Kanunu'nun ikinci bölümünde "Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar" başlığı adı altında bazı suçlar düzenlenerek bireyin vücut bütünlüğü korunmaya çalışılmıştır. Bu suçlardan biri de tezin konusunu oluşturan Türk Ceza Kanunu'ndaki "taksirle yaralama" suçudur.

Türk Ceza Kanunu'nda taksirle öldürme (TCK 85), taksirle yaralama (TCK 89) , taksirli iflas (TCK 162), genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması (TCK 171), atom enerjisi ile patlamaya sebebiyet (TCK 173), trafik güvenliğini tehlikeye sokulması (179),

çevrenin taksirle kirletilmesi (182), Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin bilgileri açıklama (TCK 329), yasaklanan bilgileri açıklama (TCK 336), taksir sonucu casusluk fiillerinin işlenmesi (TCK 338) suçları taksirle işlenen suçlar olarak özel olarak düzenlenmiştir.

Her ne kadar taksirli suçlar kasıtlı suçlara oranla daha az düzenlendiği görülmekte ise de taksirli suçlar işlenme sayısının yüksek olması toplum açısından büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Taksirle yaralama suçunun örneği olan trafik kazalarında kişilerin taksirli hareketleri sonucunda yüzbinlerce kazalar meydana gelmektedir (data.tuik.gov.tr, 18.05.2021).

Bu kazalar binlerce insanın yaralanmasına, ölümüne veya ölümle birlikte yaralanmalarına sebebiyet vermektedir. Ölüm ve yaralanma neticesi bakımından geçerli olan sayılar çalışma hayatına birçok insanın girmesi ve trafiğe katılan araç sayısının artmasına paralel olarak her geçen gün artmaktadır. Bu durum suçun tehlikeliliğini ve güncelliğini koruduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Suç kavramının daha iyi anlaşılması suçun yakın ilişkisi olduğu kabahat ve hukuki değer kavramlardan ayrımının daha iyi anlaşılması için suçun unsurlarının ele alınması uygun olacaktır.

1.1. SUÇUN GENEL OLARAK UNSURLARI

Suçun unsurları öğretilerde genel olarak maddi ve manevi unsurlar olarak kabul edilmiştir. Suçun maddi unsurunu fail, mağdur, suçun konusu, fiil, netice ve nedensellik bağı oluştururken; suçun manevi unsurlarını ise kast ve taksir oluşturmaktadır. Genel olarak maddi unsurlar haksızlık kavramı ile ifade edilirken manevi unsurlar kusur kavramı ile ifade edilmektedir. Bu başlık altında öncelikle suçun genel olarak unsurlarına değinilecek tezin asıl omurgasını oluşturan taksirle yaralama suçunun unsurlarına da ikinci bölümde ayrıntıları ile değinilecektir.

1.1.1.Maddi Unsurlar

Suçun maddi unsurlarını fail, mağdur, suçun konusu, fiil, netice ve nedensellik bağı oluşturduğu doktrinde kabul edilmiştir. Bu unsurlar suçun hukuk âleminde dışa yansıdığı yönleri olarak kabul edilebilir.

1.1.1.1.Fail

Kanunda ihlal edilmesi yasaklanmış olan hareket veya neticeyi gerçekleştiren gerçek kişi veya kişilere fail denilmektedir (Özen, 2019:139). Suçu oluşturan hareket, ancak özgür bir iradeye dayalı bir insan tarafından meydana getirilmelidir. Bu bağlamda ancak gerçek kişiler fail olabilir. Fail için isnat yeteneğinin olup olmaması önemli değildir. Bu yetenek varsa artık failden bahsedilebilir ve cezai sorumluluğu olduğu kabul edilir. Eğer bu yetenek yok ise kişi yine faildir. Fakat cezai anlamda sorumluluğu bulunmadığından hakkında ancak güvenlik tedbiri uygulanmaktadır.

1.1.1.2.Mağdur

Mağdur, suç ile korunan hukuki değer sahibi olan kişidir. Bu hukuki değer, maddi olabileceği gibi soyutta olabilir (Soyaslan,2012:240). Ancak gerçek kişiler suçun mağduru olabilirler. Tüzel kişiler ancak suçtan zarar gören durumda olabilirler. Bir kimse bir suçun hem mağduru hem de faili olması hukuken mümkün değildir.

1.1.1.3.Suçun Konusu

Suçun konusu, suç teşkil eden hareketin yöneldiği kişi veya nesne suçun konusudur (Koca, Üzülmöz 2011:103). Yani korunan hukuki değer maddi varlığını ifade etmektedir. Örneğin, taksirle yaralama suçunda suçun konusu insan vücudu iken mağduru ise yaralanan kişidir.

1.1.1.4.Fiil

Fiil, başka bir anlamıyla hareket, suçun kanuni tarifinde yer alan esas itibarıyla haksızlık oluşturan harekettir (Özgenç, 2010:169). Bu hareketin özgür bir iradeye dayanması gerekmektedir. Aksi halde bu hareketin ceza hukuku kapsamında hareket sayılmayacaktır. Örneğin, içeceğine rızası dışında ilaç konulan bir kişinin ilacın etkisiyle kendisinden geçerek bir insana zarar vermesi durumunda özgür bir iradeden bahsedilemeyeceğinden bu hareketin cezai anlamda bir yaptırım olmayacaktır.

1.1.1.5. Netice

Hareketin dış dünyada meydana getirdiği değişikliğe netice denilmektedir (Toroslu, 2008:120). Ceza hukuku anlamında neticeden maksat suçun tipikliğinde yer alan sonuçtur. Yani suçun kanuni tanımında yer alan bir netice olmalı, bu kapsamda yer almayan sonuçlar ceza hukukunun alanını ilgilendirmemektedir. Neticeler kanuni tanıma göre somut veya soyut bir şekilde de olabilmektedir.

1.1.1.6. Nedensellik Bağı

Cezai sorumluluk için gerçekleştirilen hareket ile meydana gelen netice arasında bir illiyet bağı yani bir nedensellik bağının bulunması gerekmektedir. Yani icra edilen hareket gerçekleştirilmeseydi bu sonuç meydana gelmezdi denilebilmesi gerekmektedir. Suçun oluşması için bu unsurun tek başına olması yeterli olmamakla birlikte ayrıca failin kusurlu davranışı sonucunda bu eylem gerçekleşmelidir (Özen, 2019: 127). Eylem ile netice arasında bu sebep-sonuç bağlantısı kurulamadığı zaman artık cezai anlamda bir sorumluluğu kabul etmek mümkün olmayacaktır.

Bu bağlamda haksızlık ve kusur suçun ana unsurlarını oluşturduğu söylenilebilir. Haksızlık Türk Dil Kurumu'na göre “ hak ve adalete aykırılık” anlamına gelmektedir. Hukuki kavram olarak ise “ kanun tarafından korunan değerlerin hukuka aykırı davranış ile ihlal edilmesini” ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle haksızlık hukuka aykırı fiilin karşı tarafta uyandırdığı olumsuz etki olarak da belirtilebilir. Suç oluşturan her fiil belli bir haksızlık ögesini içerse de her haksızlık içeren davranışın suç oluşturduğu söylenemez. Örneğin, otobanda hız sınırının aşılması bir trafik kural ihlali olduğundan bir haksızlık iken bir suç değildir. Fakat hız limitinin üstünde araç kullanan sürücünün bir kişiye çarpması olayında artık bu durum bir haksızlık içermekle birlikte aynı zamanda suç olarak da düzenlenmiştir. Bu sebeple suçun konusu hukuki bir değer taşınmalı ve kişinin haksızlık oluşturan davranışıyla bu değeri ihlal etmiş olması yanında ayrıca failin kusurlu olması gerekmektedir (Birtek, 2018:68).

Bu nedenle haksızlık olmadan kusur olmaz (Üzülmez ve Koca, 2015:49). Eğer suçun kanuni tanımına uyan bir fiil gerçekleşmiş ise ikinci aşamada bu eylemin gerçekleştirilmesinde failin kusurunun bulunup bulunmadığı araştırılmalıdır. Bir kişinin cezalandırılması için fiilin sadece bir haksızlık niteliği taşıması yetmeyecektir. Suçun diğer ana unsurundan biri olan kusurun da bulunması gerekir.

1.1.2. Manevi Unsurlar

Suçun manevi unsuru, suçun maddi unsurunu ihlal eden failin iç dünyası ile ilgilidir. Failin iç dünyası suç işleme sırasında kast ve taksir şeklinde görünmektedir. Bu iki kavram failin hareketi ile olan manevi bağını ifade etmektedir (Özen, 2019:151). Yani failin bu haksızlık oluşturan eylemiyle meydana gelen netice arasında iç dünyasındaki suç işleme kararıyla ilgilidir.

İşlenen bir fiilden dolayı failin sorumluluğuna karar verilmesi konusunda suçun

tamamlanması tek başına yetmeyecektir. Bunun dışında suçun maddi unsuru ile fail arasında manevi olarak da bir bağın kurulmuş olması gerekir. Bu bağ suçun manevi unsuru olarak kabul edilmektedir (Birtek,2014:120). Somut olaylarda failin hareketi ile fail arasında bu bağ kurulmuş olması suçun oluşması bakımından gereklidir. Aksi takdirde suçun oluşmasından bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Örneğin, Özgenç'e göre (2020:122) suçun manevi unsuru fiilin kasten veya taksirle işlenmiş olması anlaşılır. Kast ve taksir haksızlık teşkil eden fiilin işleniş biçimidir. Suçun bu unsurunun tasnifinde bir sıkıntı bulunmamaktadır. Çünkü Türk Ceza Kanun'un da suçların zaten kasıtlı veya taksirle işleneceği sarıh bir şekilde belirtilmiştir. Bir suçun oluşumundan bahsederken suçun manevi unsurlarının varlığı öncelikle araştırılmalıdır. Eylemin haksızlık içermesi yanında ayrıca suçun manevi unsuru da somut olayda net bir şekilde belirlenmiş olması gerekir (Üzülmez, Koca 2015:134). Bunun belirlenmemesi halinde suçun oluşmasından bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Suçun manevi unsuru ile kusur ve kusurluluk kavramları arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkinin açıklanması suç ve suçun unsurlarının anlaşılmasını sağlamla birlikte ayrıca çalışılan tez konusunun daha iyi anlaşılmasına katkı sunacaktır.

Suçun unsuru olan kusur kavramı aslında suçun manevi yapısını oluşturmaktadır. Fakat manevi unsur, kusur ve kusurluluk kavramları aynı kavramlar değildir. Birbirinden farklı kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Şöyle ki;

Kusur kelimesi, Türk Dil Kurumu'na göre, “eksiklik, noksan, nakisa” anlamlarına gelmektedir (tdk.gov.tr). Hukuki bir kavram olarak kusur ise, “kişinin icra ettiği haksız bir davranış sonucunda toplum ve hukuk düzeni tarafından kınanabilmesi” anlamına gelmektedir. Kusur başka ifadeyle hukuki bir normun ihlali halinde hoş karşılanmayan bir durum olarak da ifade edilebilir.

Üzülmez ve Koca'ya göre (2015: 49) kusur, “failin işlemiş olduğu suçtan dolayı şahsen kınanabildiği hallerde cezalandırılmasını” ifade etmektedir. Bu tanım yerinde bir tanım olmuştur. Çünkü fail gerçekleştirmiş olduğu eylemi sonucunda toplum ve hukuk düzeni tarafından dışlanmalıdır. Bu dışlanma bizzat faile yönelik olmakla birlikte ayrıca faile yansıtılmalıdır. Aksi halde failin cezalandırılması yoluna gidilmesi mümkün olmayacaktır. Bu nedenle suç için kusurun gerekli olduğu ve kusurlu hareket etmeyen kişinin cezalandırılmayacağıdır. Zaten faile ceza verilirken esas olan failin işlediği fiil ve bu fiili

gerçekleştirmesinde failin kusurlu davranıp davranmadığıdır. Bundan dolayıdır ki bir neticenin tek başına gerçekleşmiş olması failin cezalandırılması için yeterli değildir (Birtek, 2018:68). Yani fiil haksızlık niteliğinde olsa dahi fail bu fiilin oluşumu bakımından kusurlu değil ise (kusurluluk yargısı) faile ceza verilmeyecektir (Özgenç, 2015:379). Bu nedenle kusur olmadan fiilin tek başına haksızlık oluşturması durumun da faile ceza verilmesi tek başına yeterli olmayacaktır.

Akbulut'a göre (2018:222) kusurluluk, "suç teşkil eden fiilin bir vasfı olmayıp haksızlık teşkil eden fiili gerçekleştiren şahsın bu fiili gerçekleştirmesi sebebiyle muaheze edilmesi gerektiği konusundaki yargıdır" şeklinde tanımlamıştır. Yazarın da katıldığı görüşe göre; kusurluluk icra edilen fiilin bir özelliğini oluşturmaz. Failin işlediği fiilin bir haksızlık teşkil ettiğinin bilincinde olması ve yaptığı bu fiilden dolayı toplum tarafından ayıplanacağı yönünde bir yargının oluşmasını ifade etmektedir. Bu yargı öğretide kusurluluk yargısı olarak da ifade edilmektedir. Fail tarafından işlenen fiilin haksızlık oluşturup oluşturmadığı konusunda bir yargıya varmak için değerlendirme yaparken failin içerisinde bulunduğu manevi durumun da araştırılması gerekmektedir. (Özgenç, 2015:379). Örneğin; koah hastası olduğu bilinen bir kişinin aracılıyla seyir halindeyken bir yayaya çarpıp yaralanmasına neden olması durumunda yaralı şahsa yardım etmek için sağlık ekiplerine haber vereceği sırada fenalaşıp yere düşmesi neticesinde yayaya geç müdahale edildiğinden dolayı kişinin ölümüne neden olması durumunda failin içerisinde bulunduğu psikolojik ve biyolojik durumu somut olayda değerlendirilmesi gerekecektir.

Fakat failin kusurluluğu somut olaylarda araştırılmadan failin cezalandırılması yoluna gidilmesi hukuka aykırılık oluşturacak ve kişilerin suçu ispat edilene kadar suçsuzluğunu ifade eden masumiyet karinesi ihlal edilmiş olacaktır. Bu nedendir ki failin kusurluluğu tam olarak tespit edilmemesine rağmen cezalandırılması halinde ise bir hayvanın terbiye edilmesi ile bir insanın cezalandırılması arasında artık bir fark bulunmayacaktır (Öztürk vd., 2007:46).

Bu açıklamalardan sonra tezin esasını oluşturan taksir kavramı ve taksirin unsurlarına geçmeden önce suçun manevi unsuru olan kast kavramına değinilmesi önem taşıyacaktır.

1.2. KAST

Kast, Türk Ceza Kanunu'nun 21.maddesinde "*suçun oluşması kastın varlığına*

bağlıdır. Kast suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.” şeklinde tanımlanmıştır. Kişi ile işlediği fiil ve neticesi arasında ruhi bir bağ kurmaktadır. Kanun da suç olarak tarif edilmiş fiilin haksızlık teşkil ettiğine ilişkin unsurların bilinmesi halinde fiil kasten işlenmiştir. Aslında kast suçun haksızlık unsuru olarak meydana gelmektedir (Özgenç,2015:235).

Kanun lafzından kastın bilme ve isteme unsurlarının olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum doktrinde de aynı şekilde kabul edilmiştir. Bilme unsuru suçun kanuni tanımındaki bütün maddi unsurların bilinmesi anlamına gelmektedir (Koca ve Üzülmez, 2011:136). Kişinin bildiği hususların nasıl düzenlendiği bilmesi gerekli değildir. İsteme unsuru ise, aslında failin irade unsuru olarak ifade edilebilir. Yani kişi bu eylemiyle hangi sonucu irade ettiği unsurdur. İsteme unsuru kastı taksirden ayıran ön önemli unsur olduğu söylenebilir. Çünkü taksirde netice bilinmemekte, öngörülmemekte veya bilinse yada öngörülse bile netice istenmemektedir (Artuk, Gökçen, Yenidünya 2009:324).

Türk Ceza Kanunu'nun 21/2. Fıkrasında “*Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen fiili işlemesi halinde olası kast vardır*” şeklindeki düzenleme ile kastın bir türü olan olası kastın tanımını yapmadan hangi durumda olası kastın oluşacağını belirtmiştir. Belli bir neticenin gerçekleştirilmesine yönelik işlenen fiilin diğer bazı neticelerin oluşumuna muhtemel olacağı öngörülmüş ise artık neticeler açısından olası kast ile hareket ettiğinin kabulü gerekmektedir (Özgenç, 2015:244). Kişi haksızlık oluşturan eyleminde öngördüğü neticeleri artık “*olursa olsun*” niyetiyle hareket etmektedir.

Türk Ceza Kanununun 22.maddesi taksir ile ilgili;

(1) Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.

(2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesidir.

(3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(4) Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

(5) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı

sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.

(6) Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir.” şeklinde düzenleme yapmıştır.

Bu düzenlemenin 22/2. fıkrasında taksir kavramıyla birlikte ayrıca basit taksir, 22/3. fıkrasında bilinçli taksirin hangi durumda var olacağını, 22/4. fıkrasında cezanın kusurla belirleneceğini, 22/5. fıkrasında matematiksel kusur oranı yerine doğrudan kusura göre cezanın belirleneceğini, 22/6. fıkrasında ise taksirli suçun ailevi ve kişisel durumlarında işlenmesi halinde özel bir cezasızlık durumu düzenlenmiştir.

1.3.TAKSİR

Taksir, Türk Dil Kurumu'na göre Arapça “kasr” kökünden gelmekte ve “kısaltma, kısma ve kusurda bulunma” anlamlarına gelmektedir. Taksir, bir işi yapabilirken çekinip yapmama, bir işi eksik yapma, kısaltma ve kusur etme” anlamlarına da gelmektedir. (<https://sozluk.gov.tr/>). Başka bir ifadeyle taksir, bir iş icra edilirken gerekli ihtimamın gösterilmemesi olarak da ifade edilebilir.

Literatürde en kapsamlı anlamıyla taksir; failin haksız davranışıyla öngörülebilir nitelikteki neticeyi öngörmemesi veya öngörmesine rağmen istemediği halde neticenin meydana gelmesi şeklinde tanımlanabilir (Devellioğlu,1993:1027).

Koca ve Üzülmez'e göre (2020:220) ceza hukuku terminolojisinde taksir, “suçun manevi unsurlarından biri olarak, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesini” ifade etmektedir. Bu tanım hangi davranışın dikkat ve özen yükümlülüğünü ihlal edeceği yönünde belirli olmaması bir eksiklik oluşturmaktadır. Taksirli hareket ile fail, kanuni tipte öngörülen sonucun gerçekleşmesi için gerekeni yapmamakta veya gerekenin istenildiği gibi yapılmaması şeklinde bir tanım yapılması daha yerinde olacaktır. Yani fail eyleminde özensiz ve dikkatsiz davranması sonucunda hukuki bir değeri ihlal etmesi halinde kişinin taksirle sorumlu olduğu kabul edilmelidir. Taksir kavramı literatür de farklı şekillerde ifade edilmeye çalışılmıştır.

Bern Heinrich'ye göre (2005:975) “kast ve taksir arasındaki ayrım Roma Hukuku'na kadar dayanmaktadır”. Ancak taksir kasta nazaran uzun süre sönük kalan kavram olmuştur.

Bu durum son yüzyılda, özellikle kişilerin yaşamı ve sağlığı bakımından zararlı sonuçlara yol açabilecek tehlikeli faaliyet alanlarının artmasına ve teknolojik gelişmelerin ortaya çıkmasına paralel olarak değişmiştir” şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur. Yazarın bu değerlendirmesine katılmakla birlikte ayrıca insanın yaşantısına yeni faaliyet kolları girdiğini ve gelişerek artmaya devam ettiğini belirtmek gerekir. Örneğin, daha çok sanayi, teknoloji ve özellikle otomotiv sektörünün gelişmesiyle birçok aracın trafiğe katılmasıyla binlerce kazanın gerçekleşmesine adeta davetiye çıkarılmış artık insanlar için çok büyük bir risk haline gelmiştir. Çünkü bu değişim ve gelişime insanların dikkatsizlik ve özensizlik halleri de eklenmesi sonucunda birçok insanının bu risklerden etkilenmesine neden olmuştur.

Bunun birçok örnekleri bulunmaktadır. Örneğin trafik kazalarında bu durum belirgin bir şekilde görülmektedir. Her yıl ortalama ülkemizde 997.186 trafik kazası meydana gelmektedir. Son on yıl içerisinde toplamda 11.966.233 trafik kazası meydana gelmiştir. Bu kazalardan 1.733.844 kaza ölüm ve yaralanması ile sonuçlanmıştır. Gerçekleşen kazada her yıl 153.000 kişi hayatını kaybederken 250.000 kişi de yaralanmış ve artık bu durum kaçınılmaz bir hal almıştır (data. tuik.gov.tr 2021).

Bu nedenledir ki taksirle yaralama suçu içerisinde en sık karşılaşılan örnek olan trafik kazaları günümüzde nerdeyse kasıtlı suçlar kadar önem arz eden boyuta gelmiştir. Hatta uygulamada özellikle adli yargı alanındaki bu artış büyük bir iş yoğunluğuna da sebebiyet vermektedir.

Bu suç soruşturmaları yanında ayrıca haksız fiilden kaynaklı açılan tazminat davaları bu problemin bir başka parçasını oluşturmaktadır. Bu durumda taksirli suçların yasada düzenlenmesinin kanun koyucu tarafından neden benimsendiği gereğini ortaya koymakla birlikte ayrıca sonuçlarının toplum ve devlet tarafından ağırlaştırıldığının gerçeğini ortaya koymaktadır.

Üzülmez ve Koca'ya göre (2015:173) taksirli suç denildiğinde “objektif olarak öngörülen özen yükümlülüğünün ihlal edilmesi suretiyle işlenen suçlar anlaşılmaktadır. Yani taksirin esasını kişilere hukuk normları veya ortak tecrübe kuralları tarafından yüklenen objektif özen yükümlülüğünün ihlali oluşturmaktadır şeklinde bir değerlendirmede bulunulmuştur.

Her toplum içinde bireylerin davranışlarının sergilenmesi sırasında dikkat etmesi

gereken bazı kıstaslar vardır. Bunlar bazen hukuk normları ile bazen de toplumdan kaynaklanan tecrübelerin bireylerin davranışlarında nasıl davranmaları konusunda bir yükümlülük yüklenmiştir. Örneğin, trafikte seyir halindeyken kırmızı ışıkta durmak, okul ve yaya geçitlerinde hız limitinin düşürülmesi gerektiğinin bilincinde olunması aslında toplumdan kaynaklanan bir yükümlülüktür. Bu sebeple bunlara uygun davranılmasında herkesin objektif özen yükümlülüğü bulunmaktadır.

Jescheck'e göre (1989:38) "Taksirle gerçekleştirilen davranışın haksızlık unsurunu, objektif özen yükümlülüğünün (dikkat ve özen yükümlülüğün) ihlali oluşturmaktadır" (Çeviri Yenisey, 1989:38). şeklindeki değerlendirmesi ile bireyden belli bir davranışta bulunurken herkesten beklenen kadar özenli ve dikkatli olma yükümlülüğü yüklenmesini ifade etmiştir. Zaten objektif sorumluluk da bunu gerektirmektedir. Bu yönüyle yazarın değerlendirmesi yerinde olmuştur.

Yine taksir ile icra edilen bir hareketin haksızlık oluşturan özelliği, koruduğu hukuki değeri ihlal eden objektif özen yükümlülüğüne aykırı hareketinde görülmektedir. Bundan şu yorumun yapılması yerinde olacaktır. İhlal edilen davranışın objektif özen yükümlülüğün kayıtsız ve şartsız bir şekilde hukuki değerle ilişkisi olması gerekmektedir. Bu nedendir ki; hukuki bir değer niteliği taşımayan bir objektif yükümlülüğünün ihlalinin failin cezalandırılması yoluna gidilmesi uygun olmayacaktır.

Kişilere objektif yükümlülük yerine subjektif bir yükümlülük yüklenmesi halinde ise dikkat ve özensizlik hallerinin kişi bazlı olarak somut olaylarda değerlendirmesi zorlaşacak ve uygulamada ciddi sıkıntılara neden olacaktır. Örneğin, yüksek bir kademe bulunan bir failin eylemine kayıtsız kalınması problemini meydana getirebilmektedir.

Bu değerlendirmelerden sonra, taksirin somut olaylarda gerçekleşip gerçekleşmediği ve eylemin nitelendirilmesine yardımcı olacak olan taksirin unsurlarına geçiş tezin alanın daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

1.4. TAKSİRİN UNSURLARI

Taksir, Türk Ceza Kanununun 22/2. Fıkrasında "*dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesidir*" şeklinde tanımlanmıştır. Kanunun bu şekildeki düzenleme lafzından taksirin şu unsurları olduğuna ulaşılabilmektedir: Taksirle işlenebilen bir suçun olması, neticenin fail tarafından istenmemiş olması, davranış kurallarının ihlal edilmiş olması,

davranış kurallarına uymamanın faile isnat edilebilir olması ve dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılması. Bir eylemin taksirli olarak kabul edilmesi için gerçekleştirilen eylemde bu unsurların tamamının birlikte somut olayda gerçekleşmesi gerekmektedir Bunlardan birinin veya birkaçının eksikliği halinde taksirli bir davranıştan bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Parlar ve Hatipoğlu'na göre (2005: 448) “Bu unsurlar taksirle yaralama suçunun manevi unsuru olan taksiri kusurluluğun bir türü olarak cezalandırılabilmenin subjektif koşullarını belirlediğini, ayrıca “isteme” ve “bilme” unsurunu içeren kasıtlı fiillerle taksirli fiillerin ayırıcı kıstaslarını da öngörmektedir” şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur.

Bu değerlendirmeye katılmak mümkündür. Çünkü bu unsurların somut olaylarda tartışırken eylemin kasıtlı gerçekleşip gerçekleşmediğine yönelik bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Bu şekilde, eylemin taksirle veya kasıtlı gerçekleştiği konusunda daha sağlıklı bir değerlendirme yapılmasını sağlayacaktır. Bu durumda eylemin nitelendirilmesini birinci paragrafta sayıldığı gibi taksirin 5 unsurun olması gerekir.

1.4.1. Taksirle İşlenebilen Bir Suçun Varlığı

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 22. maddesinin 1. fıkrasında “*Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır*” denilmek suretiyle taksiri bir istisnai bir kusurluluk durumu olarak düzenlemiştir. Bu nedenle taksirden dolayı bir failin cezalandırılma yoluna gidilmesi için kanunda bu konuda açık hüküm olması gerekir. Bu konuda sarıh bir düzenleme yok ise faile yaptırım uygulanması mümkün olmayacaktır.

İçel'e göre (1967:137) “Ceza hukukunda taksirin gerek kasttan gerek medeni taksirden ayrıldığı noktalardan birini teşkil eden bu unsur, taksirin istisnai bir sorumluluk olduğunu açıkça göstermektedir” şeklinde bir çıkarımda bulunmuştur. Yazarın çıkarımı doğru olmuştur. Çünkü kanunun lafzi yorumunda taksirli sorumluluğun istisnai bir düzenleme olduğu anlaşılmaktadır. Taksirin istisnai bir sorumluluk hali olarak kabul edilmesinin sebebi failin iradesinin suç teşkil eden neticeye yönelmemesinde aramak gerekmektedir. Bu nedendir ki taksirde netice istenilmediği için kanun ancak dikkat ve özen yükümlülüğün bulunduğu durumlarda taksirli fiilleri cezalandırma yoluna gitmiştir.

1.4.2. Neticenin İstenmemiş Olması

Taksirli hareketlerin olumlu veya olumsuz birer davranış şeklinde meydana geldiği hiç şüphesiz bir gerçektir. Fakat hareketi hukuki anlamda değerli kılan şey yasanın koruduğu

ve kanunda suç olarak düzenlediği bir sonucun doğması halinde suçun varlığı kabul edilmektedir. Taksirli bir suçtan dolayı sorumlu tutulabilmek için neticenin fail tarafından istenmemiş olması gerekir. Bu neticenin fail tarafından istenilmemesi taksirli suçu kasıtlı suçtan ayıran en önemli unsurdur. Örneğin, trafik kazası sonucunda bir kişinin yaralanması olayında sürücünün kazanın sonucunu istediğinden bahsetmek mümkün değildir. Fakat kişinin aracı bilerek bir kişinin üzerine sürmek suretiyle kişiyi yaralaması eyleminde artık netice istendiğinden dolayı kasten yaralama suçu oluşmuştur.

Bundan yola çıkarak taksirli fiillerde bilinen ve istenen hareket iken kasıtlı suçlarda bilinen ve istenen neticedir yani taksirli suçlarda neticenin istenilmemesi esastır. Kastta irade unsurunda hareket ve netice birlikte bulunmasına rağmen aynı olan unsurlar taksirde ise yalnızca hareketi kapsamaktadır (İçel, 1967:157). Taksirli davranışta neticenin istenilmesi durumu failin iradesinde bulunmamakta olduğu söylenebilir.

1.4.3. Hukuk Kurallarının İhlal Edilmiş Olması

Kanunda düzenlenmiş olan hukuki değerlerin fail tarafından haksızlık içeren davranışlarıyla ihlal edilmiş olması gerekir. Toplum tarafından insanların bu zararlı sonuçlar doğuracak davranışlarının belirli kriterler taşımasının nedeni, oluşacak riskleri en aza indirmeye yöneliktir. Bu riskleri azaltmak için getirilen kurallar yazılı veya yazısız şeklinde de olabilir.

Toroslu' ya göre (2005:145) “Bu kuralların ihlali taksire neden olabilir, yeter ki bu kuralların zorunluluk yönünden yaptırım gücü bulunsun” şeklindeki değerlendirmesine katılmakla birlikte; toplumda yazılı veya yazılı olmayan bir kısım davranışlara uyulmamasının bir yaptırıma bağlanması gerekmekte, kaldı ki sürekli gelişim ve değişim gösteren toplumlar için bir gereklilik olmuştur.

1.4.4. Hukuk Kurallarına Uymamanın Faile İsnat Edilebilir Olması

Fail toplum tarafından kendisine yüklenilen yükümlülükleri yerine getirirken belirli bir sorumluluğu bulunmaktadır. Bu yükümlülük gerektiği veya istenildiği gibi yerine getirilmemesi sonuçları faile isnat edilebilir olması gerekir. Yani failin hareketinin objektif yükümlülüğü karşısında davranış kurallarını ihlal eden fiilin de sübjektif bakımından da faile isnat edilmesi gerekir (Toroslu,2005:146). Failin sorumluluğu da failden beklenen kadar olmalıdır. Bu nedenledir ki fiil faile yüklenilebildiği takdirde failin sorumluluğundan bahsetmek mümkün olacaktır. Aksi halde failin sorumluluğundan bahsetmek mümkün olmayacaktır. Yani neticenin failin hareketinin bir doğal sonucu kanaatine varılması

gerekmektedir.

1.4.5. Dikkat ve Özen Yükümlülüğüne Aykırı Davranılmış Olması

5237 sayılı TCK m. 22/2’de “*Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir*” şeklinde tanımlanmıştır. Bu sebeptendir ki taksirin bir unsurunu failin fiilinde gerekli dikkat ve özen yükümlülüğünü yerine getirmemesi oluşturmaktadır.

Yalkut’a göre (1966:153) “Taksir mülga 765 sayılı TCK’da “tedbirsizlik”, “dikkatsizlik”, “meslek ve sanatta acemilik, nizamata ve evamir ve talimata riayetsizlik” şeklinde açıklanan taksirin türleri, yeni yasada daha genel bir ifade kullanılarak “dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık olarak gösterilmiştir” şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur.

Mülga 765 sayılı TCK’da ki tahdidi şekilde sayılan hareketlerin yerine “dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık” şeklinde daha kapsamlı düzenleme yapılması daha yerinde olmuştur. Bu şekildeki düzenleme ile hâkimin somut olaylara daha geniş bakış açısıyla yaklaşmasını ve bu suretle failin taksirli eylemini nitelendirmesinde daha fazla olanak sağlanmıştır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu kastı TCK m.21’de tanımladığı gibi, taksiri de 22. maddesinde tanımlamıştır. Fakat kanun koyucu kapsamlı taksir tanımı yapmak yerine, taksirin şekilleri olan bilinçsiz ve bilinçli taksir şeklinde ayırım yaparak tanımlama yoluna gitmiştir. Bu bağlamda TCK md. 22/2’de “*dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesini*” durumunu basit taksir olarak tanımlarken TCK md. 22/3’de “*kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi*” şeklinde bilinçli taksirini varlığını düzenlemiştir. Kanundaki bu düzenlemeden basit taksir bilinçli taksire göre daha açık bir şekilde düzenlendiği görülmektedir.

Kanun koyucunun bilinçli taksir kavramını sarıh bir şekilde düzenlemesi yerine sadece hangi durumda bilinçli taksirin varlığından bahsedildiğini ifade etmesi, uygulamada meydana gelen hangi hallerde bilinçli taksirin olduğu ve failin bu şekilde hareket edip etmediği muğlak bir durum oluşturmuştur. Bu durum hem failin hangi eyleminde bilinçli taksirle hareket ettiğini tam olarak bilmemesi, hem kolluğun bu konuda teknik bilgi ve becerisinin bulunmamasından kişileri yönlendirememesi, özellikle soruşturma ve

kovuşturma mercilerin de eylemin nitelendirilmesinde farklı yorumlar yapılmasına neden olmuştur. Yürütülen soruşturma ve kovuşturmalar sonucundan farklı kararlar verilmesine neden olmakta bu durumda ceza adaletinin tesisinde ciddi mağduriyetler yaşanmasına neden olmaktadır. Çünkü eylemin basit veya bilinçli taksirle gerçekleşmesine birçok hukuki sonuçlar bağlanmıştır.

Maalesef bilinçli taksirin tam olarak tanımının yapılmaması hem kişilerde hem kollukta, hem de yargılama mercilerinin uygulayıcılarında kafa karışıklığına neden olmaktadır. Kanun koyucu bilinçli taksirin tanımını yaparak uygulamadaki bu sıkıntıya çözüm bulabilmektedir. Yine bilinçli taksirin benzer şekilde düzenlenen olası kast kavramı ile yakın sözcüklerle ifade edilmesi eylemin farklı nitelendirilmesine sebebiyet vermektedir. Bu durumda uygulamadaki bir başka problemi oluşturmaktadır.

Bu tür sıkıntıların çözümü için öncelikle basit taksir ve bilinçli taksirin şekillerinin incelenmesi ve ayrımlarının ortaya konulmaya çalışıldıktan sonra bilinçli taksir ve olası kastın arasındaki ayrımlar çalışılarak tezin doktrine ve özellikle uygulamadaki problemlerin çözümüne katkı sağlayacaktır.

1.5. TAKSİRİN ÇEŞİTLERİ

5237 sayılı TCK'nın 22/2. fıkrasında "*Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesidir.*

TCK'nın 22/3.fıkrasında "*Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır*" şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Bu düzenleme doğrultusunda taksirin aynı maddenin 1. fıkrasında basit taksir(bilinçsiz), 2. fıkrasında ise bilinçli taksir olarak iki şekilde düzenlendiğini söylemek mümkündür. Doktrin ve uygulamada da bu şekilde kabul edilmiştir.

1.5.1 Basit Taksir (Bilinçsiz Taksir)

Taksir, yeni TCK m.22/2'de kişinin yaptığı davranışın sonuçlarını öngörmesi gerekirken öngörmeme şeklinde tanımlanmıştır. Mülga 765 sayılı TCK'da taksir tanımlanmamıştır. Öğretide bu fıkra basit taksir diğer bir deyişle bilinçsiz taksir olarak tanımlanmıştır. Genel bir ifadeyle taksir bilerek icra edilen davranışın sonucunda istenilmeyen neticeden sorumlu olmayı ifade etmektedir (Elvan, 2009:13). Yani başka bir

ifadeyle failin eylemi sonucunda öngördüğü neticenin gerekli dikkat ve özeni göstermemesi sonucunda meydana gelen neticenin öngörülmemesi halini ifade etmektedir.

Toplumsal yaşam, genişliği ve hareketliliği gereği birçok zorlukları ve tehlikeleri içerisinde barındırmaktadır. Hiç şüphesiz ki toplumun, insan davranışlarıyla bazen tehlikelere ve risklere neden olduğu kaçınılmaz olmuştur. İşte bu tehlikeli davranışlara karşı toplum tarafından fertlere birtakım sorumluluklar yüklenmiştir. Bu şekilde toplum gerçekleşebilecek zararlı neticeleri önlemeye çalışmakta ya da en azından bu olumsuzlukları sosyal yönden kabul edilebilir belirli sınırlarda tutmayı amaçlamaktadır (Hafizoğulları ve Özen, 2019: 286). Bu değerlendirmeden hareketle gerek kanun koyucu tarafından gerekse toplumun ortak bir tecrübeden doğsun taksirin her biçiminde fertlere yüklenilmiş olan bir dikkat ve özensizlikten kaynaklanan bir yükümlülüklerin ihlali durumu olduğu söylenebilir (İçel, 1967:105).

Kişilerin toplum içerisinde davranışlarını sergilerken başkalarının da bundan dolayı zarara uğrama ihtimalini bilmelidir. Bu nedenle davranışlarında özenli ve düzenli davranmaları gerekliliğine önem verilmiş aksi halde ise sonuçları yaptırıma bağlanmıştır. Çünkü kişi davranış ve hareketlerinde dikkatsizliği neticesin de başkalarının çıkar ve menfaatlerini istemeden de olsa zarar verebilmektedir. Fakat taksirli bir eylemin cezalandırılmasının ön koşulunun kanunda açıkça düzenlenmiş olması gerekmektedir. Bu nedenledir ki ceza hukukunda suçların esasen kasten işlenebildiğini, taksirin ise kastın yanında haksızlığın istisnai bir gerçekleştirilmiş biçimi olduğunu göstermektedir (İçel, 1967:138). Hiç şüphesiz bu prensip, taksirin cezalandırılmasında sınırlandırıcı bir fonksiyon da icra ettiği anlaşılmaktadır (Koca ve Üzülmöz 2015:178).

Bazen failerin eylemi tipikliğe uygun olsa bile bunun taksirli hali yasada düzenlenmemiş ise failin cezalandırılması mümkün değildir. Çünkü asıl olan kasıtlı suçun işlenmesi, taksirli hal ise istisnai bir nitelik taşımaktadır. Örneğin, TCK m. 141 'de hırsızlık suçunda zilyedin rızası dışında başkasına ait bir taşınır malın alınması durumunda failin cezalandırılması yaptırıma bağlanmıştır. Yani bu eylemin taksirle gerçekleştirilmesi hali belirtilmediğinden failin davranışında dikkatsizlik ve özensizlik göstermesi sonucunda başkasına ait malı alması eyleminde bu suç oluşmayacaktır. Sonuç olarak taksir istisnai bir durumdur cezalandırılma için bunun açıkça gösterilmiş olması gerekmektedir.

1.5.2. Bilinçli Taksir

Taksirin diğer bir türü olan bilinçli taksir TCK m.22/3'de açıklanmıştır. Bilinçli

taksire ilişkin bu tanım mülga 765 sayılı TCK'nın 45. maddesinin son fıkrasına 08.01.2003 tarih ve 4785 sayılı kanunla getirilen tanım ile aynıdır. TCK m. 22/3 de, "*kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır*" şeklinde düzenlenmiştir. Aslında kanun koyucu doğrudan bilinçli taksir tanımını yapmaktan kaçınmış hangi durumda bilinçli taksirin var olacağını ifade etmiştir. Bu konuda uygulayıcılara bir değerlendirme yolunu açmışsa da somut olaylarda eylemlerin farklı nitelendirilmesine sebebiyet vermiştir. Özellikle bu durum ileride açıklanacak olan olası kast ile bilinçli taksir durumlarının değerlendirmesine zorlukların yaşanmasına neden olmuştur.

Bilinçli taksir; bireyin icra ettiği davranışında yasaklanmış olan sonucun gerçekleşebileceğini ön görmesine rağmen failin bu davranışıyla bu sonucun gerçekleşmeyeceğine güvenmesidir (Alımena,1947:109). Yani fail davranışı sonucunda eylemin neticesini biliyor ama sonucun meydana gelmeyeceğine inanmamaktadır.

Bilinçli taksir; failin davranışıyla doğacak neticeyi öngörmekte ancak öngördüğü neticeyi istememekte sadece farklı bir neticenin gerçekleşmesini arzulamaktadır (Sabatini, 1946:327). Fail yaptığı hareket sonucunda aslında hangi neticenin meydana geleceğini bilmesine rağmen belki başka bir neticenin gerçekleşeceğini istemektedir. Buna rağmen eylemini icra etmekten geri durmamaktadır.

Bilinçli taksir; fail yaptığı hareketin tehlikeli bir sonucu doğuracağını farkındadır, fakat bu tehlikeli sonucun dış dünyada doğmayacağı konusunda kendisine güvenmektedir (Mır Puğ, 2007:287). Örneğin, sollama yasağının bulunduğu bir yerde sürücünün burada bir kaza yapabileceğini ve kazadan dolayı birilerinin zarar görebileceğini öngörmesine rağmen sürücü bu neticenin doğmayacağı konusunda kendisine güvenerek eylemine devam etmesi. Fail eyleminin bilincinde fakat kişisel yeteneğine itibar ettiğinden zararlı sonuçların hukuk âleminde vuku bulmayacağına inanmaktadır. İngilizce "It will not happen to me" olarak da ifade edilen bu husus yani bana bir şey olmaz niyetiyle hareket etmektedir (Biçen, 2007:79).

Bilinçli taksir halinde neticenin öngörülmesine rağmen istenilmeyen neticenin sonuçlarına failin iradesiyle sebebiyet vermesidir (Yaşar vd., 2014:478). Yani fail yasada belirtilen tipikliğe uygun olacak fiilin gerçekleşme ihtimalini addetmesine yani öngörmesine rağmen, fiilini işlemekten geri durmayarak bu duruma kayıtsız kalmaktadır. Bu nedenle hareket sonucunda neticenin hukuk âleminde doğmayacağına ilişkin yüklenilen

yükümlülüklerine uygun davranmama ve bunlara güvenen kişilerin bilinçli taksirle hareket ettikleri kabul etmek gerekecektir (Koca ve Üzülmöz, 2015:222). Örneğin, sürücünün kendisine kırmızı ışık yanmasına rağmen ışıkta durmayarak geçmesinde bir kişiye veya araca çarpacağını öngörmesine rağmen yeteneklerine güvenerek seyrine devam etmesinde sürücünün bilinçli taksirle hareket ettiği kabul edilmelidir.

Bilinçli taksirin bu şekilde düzenlenmesinin gerekçesi; öğretilerde bilinçli taksiri basit taksirden ayıran özelliğın fiilin neticesinin fail tarafından fiilen öngörölmüş olması ve neticenin istenmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca taksirli suçlardan olan iş kazaları ve trafikte meydana gelen suçları önlemek bakımından caydırıcı bir etki edeceği, böylece suçların önlenmesine ve azaltılmasına yarar sağlayacağı düşüncesiyle bilinçli taksir halinde cezanın artırılmasının uygun olacağı şeklinde gerekçelendirilmiştir (Koca ve Üzülmöz, 2015:219).

Bu düzenlemenin yapılması ile taksirle gerçekleşecek suçların önlenmesine ilişkin daha caydırıcı olmasını sağlayacaktır. Çünkü meydana gelen eylemler her somut olayın özelliğine göre, yapılan işin yeri, tehlike boyutu ve failin bilinç durumu her olayda ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir. Aksi halde farklı durumlarda bulunan kişilerin aynı fiiline karşılık aynı cezanın tayin edilmesi hakkaniyet ilkesine aykırılık teşkil edecektir. Örneğin, normal şartlarda alkollü olmayan sürücünün kaza yapması sonucunda birkaç kişinin yaralanmasına neden olma hali ile alkollü olan bir sürücünün kaza yapması sonucunda bir veya birkaç kişinin ölüm ve yaralanmasına sebep olması durumunda sürücülere aynı cezanın verilmesi hakkaniyetli olmayacaktır.

Kanunun bu düzenlemesi irdelendiğinde bilinçli taksir halinin taksirli suçlar açısından bir artırım sebebi olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü TCK m. 22/3. “*Bilinçli taksir halinde işlenen suçların cezanın üçte birinden yarısına kadar artırılır*” denilmek suretiyle açık bir şekilde belirtilmiştir. Bundan dolayıdır ki bilinçli taksir, taksirin bir gerçekleşme biçimi olduğundan kanunda manevi unsur şeklinde düzenlenmemiştir. Sadece taksirin niteliğini artıran bir durum olarak kabul edildiği açıktır. Bu şekildeki düzenleme ile Türk Ceza Kanunu’nun bilinçli taksir hallerine ayrıca bazı sonuçların bağlandığını görölmektedir.

TCK m. 50/4’de; “*Taksirli suçlardan dolayı hükmolunan hapis cezası, uzun süreli de olsa, diğer koşulların varlığı halinde adli para cezasına çevrilebilir; bilinçli taksir halinde ise, ancak hükmolunan kısa süreli hapis cezası adli para cezasına çevrilebilir*” şeklinde ki düzenleme ile yasa koyucunun failin icra ettiği fiil neticesinde neticeyi

öngörmesine rağmen eylemini gerçekleştirmesi durumunda failin yaptırımını ağırlaştırmak istediğini göstermektedir.

TCK'nın m.89/5'inde "*Taksirle yaralama suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. Ancak birinci fıkra kapsamına giren yaralanma hariç, suçun bilinçli taksir halinde şikâyet aranmaz*" şeklindeki düzenlenmesiyle yasa koyucunun failin bilinçli taksir halindeki durumunda eylemlerini şikâyet kapsamından çıkararak failin durumunu daha ağır bir hale getirmiştir. Yani kişi hakkında resen soruşturma ve kovuşturma yolunu açarak kişinin bu eyleminden dorudan sıyrılması önüne geçilmiştir. Örneğin, kırmızı ışıkta geçip kazaya sebebiyet veren ve birkaç kişinin yaralanmasına ve ölmesine neden olan failin, mağdurların şikâyetçi olmamaları nedeniyle şikâyet yokluğundan bahisle hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılmaması yolu bu düzenlemeyle kapatılmıştır.

Elvan'a göre (2009:13) "Taksirli suçlar, en çok toplumsal düzene ilişkin kuralların ihlal edilmesi sonucu ortaya çıkar. Ancak her kural ihlali de başlı başına bilinçli taksire vücut vermemektedir. Yargıtay kimi ağır kusurluluk hallerini olayda öngörme unsurunun olup olmadığını araştırmaksızın bilinçli taksirin varlığını kabul etmektedir" şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur. Gerçekten toplumu en çok etkileyen taksirle yaralama ve öldürme suçunun bir şekli olan trafik kazalarında bu durum küçümsenmeyecek kadar fazladır. Yargıtay'ın bu uygulamasının uygulamadaki birliği sağlamak açısından gerekliliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Bunlara örnek vermek gerekirse;

Mesela alkollü araç kullanmada yerleşik Yargıtay kararlarına göre 1.00 promilden fazla kullanılan miktarın sürücülerin güvenli sürüş yeteneğini yok ettiğinden bahisle sürücülerin eylemini bilinçli taksir şeklinde değerlendirmiştir. Nitekim Yargıtay'ın 19.04.2012 tarihli bir kararında bu husus teyit edilmiştir. Çünkü belirtilen promil miktarı üzerinde araç kullananların aracı güvenli bir şekilde sevk ve idare edemeyecekleri bu nedenle sebebiyet verdikleri kazadaki neticeleri öngörmelerine rağmen aracı kullanmaya devam etmelerinde artık bilinçli taksir durumu oluştuğu ve bu hükmün uygulanması yerinde olacaktır. (Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 19.04.2012 tarih ve 2012/14241 Esas, 2012/10581 Karar)

Yargıtay'ın bilinçli taksir için belirlediği 1.00 promil miktarının failerin usulüne uygun alınmış olan ve bilimsel değerlere göre çıkan miktarının kişinin üzerindeki etkisinin tespitiyle alınan alkol miktarının güvenli sürüş yeteneğini etkileyip etkilemediği, etkilemiş ise de ne kadar bir etki yaptığının tespitinin de yapılmasının kabulü gerekmektedir. Benzer

olaylarda uygulamada farklılıkların oluşmaması ve uygulamadaki birlik açısından yararlı ve zorunlu olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Çünkü uyuşturucu içerikli madde ve alkollü maddeler, bireylerin davranışlarını idare ve kontrol etmede etkilidirler. Bu nedendir ki bu maddeler her bireyde aynı etkiyi yapmamaktadır. Failin bünyesine, alışkanlıklarına ve kullanılan maddenin cinsine ve miktarına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Onun için promil bakımından net bir miktarın getirilmesi farklı uygulamaların önüne geçilmesini sağlamıştır.

Örneğin, promilin 1.00 altında tespit edilen alkol miktarının tespiti halinde ise nasıl bir yol izlenilebileceği konusunda sıkıntılar yaşanılmaktadır. Bu sıkıntılar bir görüşe göre, failin almış olduğu alkol miktarının güvenli sürüş yeteneğini azaltmış olup olmadığı hususları her somut olayda kendi içerisinde ayrı ayrı değerlendirmesi ile sürücünün basit veya bilinçli taksirle hareket etmesi tartışılarak tespitine çalışılmalıdır. Çünkü taksir karine kabul etmemektedir (Yiğit, 2013:128). Her olayda taksirin açık bir şekilde tespitinin yapılmış olması gerekmektedir.

Taksir kavramındaki öngörebilme kavramının iyi anlaşılması için failin kişisel vasıflarının nazara alınmasıyla bu unsurun tespitine çalışılması uygun olacaktır. Bu kişisel vasıflar, failin yaşı, kültür seviyesi, geçmişi ve zekâsı nazara alınır (İçel ve Evik, 2007:197). Bilinçli taksir durumunda kişi, eylemini iradi bir şekilde yapmaktadır fakat gerçekleşmesini de istemediği neticeyi de öngörmektedir. Ancak yeteneğine, bilgisine ve tecrübelerine o kadar çok güvenmektedir ki sonucun oluşmasına ihtimal dahi vermemektedir (Önder, 1992:297).

Örneğin, çok iyi bir sürücü olan şoförün kullandığı araçta içerisinde yolcularının da bulunduğu halde seyir halindeyken kırmızı ışıkta geçerek o anda yoldan geçen yayaya çarpması sonucunda yayanın ölümüne veya yaralanmasına neden olması olayında, sürücünün bilinçli taksirli halinin olduğu kabul etmek gerekecektir. Çünkü sürücü kırmızı ışıkta geçmesi halinde birilerine çarpacağını öngörmektedir ancak, bu sonucu istememesine rağmen sonucun gerçekleşmeyeceğine yönelik yeteneğine, ustalığına, şansına ve tecrübesine güvenmektedir.

Bilinçli taksir, basit taksirden daha ağır bir kusurluluk durumunu ifade etmektedir. Fail dikkatsiz ve özensiz davranışının sonuçlarını öngörmektedir fakat bunu bilmesine rağmen hareketinden vazgeçmemektedir. Bu durum da fail neticenin gerçekleşmesini istememekte ve buna inanmaktadır. Eğer failin somut olayda meydana gelen neticenin

gerçekleşeceğine inanmış olsaydı ve bu eylemini gerçekleştirmeyecekti şeklinde bir çıkarımda bulunulacaksa failin bilinçli taksirle hareket ettiği kabul edilmelidir. Fakat böyle bir çıkarımda bulunmayacak durumdaysak artık failin olası kastla hareket ettiğinden bahsetmek gerekecektir (Yiğit, 2013:123). Örneğimizde fail, kazanın oluşmasını istememekte ve buna inanmaktadır. Fakat kendisinin kırmızı ışıkta geçmesi sırasında bazı kişilerin zarar görme ihtimalini bilmesine rağmen yine de ışıktan geçmeye çalışmakta ve bir yayanın ölümüne veya yaralanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle failin eylemini bilinçli taksirle gerçekleştirdiğinin kabulü gerekecektir. Yargıtay'ın mevcut yerleşik uygulamaları da aynı yöndedir.

Başka bir olayda; hız sınırının çok üstünde araç kullanan sürücünün yol kenarında oynayan çocuğa çarpması eyleminde sürücünün yasal hız limitinin üstünde araç kullanmasında yeteneklerine güvendiği ve bu şekilde seyir halindeyken yola birilerinin çıkabileceğini ve zarar görebileceğini bilmesine rağmen eylemini devam ettirmesi halinde sürücünün bilinçli taksir ile hareket ettiğini değerlendirmiştir. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun bu konudaki kararı durumu teyit etmektedir (YCGK, T. 03.07.2012, E. 2011/9-499, K. 2012/271).

Somut olaydaki fail olan sürücünün, böyle bir neticeyi öngördüğünü kabul etmek gerekecektir. Çünkü bir sürücü ne kadar yetenekli olursa olsun hız sınırını çok üstünde araç kullanması sonucunda mevcut yol koşulları dikkate alındığında neticenin gerçekleşmesi mümkündür. Ancak fail böyle bir yerde araç kullanırken bu yaralanma eylemini öngörmesine rağmen neticenin oluşmayacağına bilgi ve yeteneğine güvenerek istemediği neticeyi engelleyecek davranışta bulunmamıştır. Yargıtay'ın bu şekilde failin eylemini bilinçli taksir kapsamında değerlendirilmesi isabetli olmuştur.

Bilinçli taksir “fail gerçekleşebileceğini öngördüğü neticenin gerçekleşmeyeceğine yönelik alması gereken önlem ve tedbirleri almamasına rağmen bu yükümlülüklerine aykırı olarak yeteneklerine güvenerek haksız eylemin icrasından geri durmamaktadır şeklinde” tanımlanabilir.

1.5.2.1. Yargıtay'ın Yeni “Bilinçli Taksir” Anlayışı

Bilinçli taksir durumları her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Sınırlayıcı bir şekilde bilinçli taksir durumlarını sıralamak mümkün değildir. Çünkü sürekli gelişen ve değişen olaylarda uygulanacak hükümlerde değişebilmektedir. Bu durum

Yargıtay'ın yeni içtihatlarında farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır: Yargıtay, yasal sınırın üzerinde alkollü araç kullanmak, kırmızı ışıkta geçmek, sollama yasağına uymamak, araç kullanırken cep telefonu ile konuşmak, geçiş yasağı bulunan yerden dönüş yapmak, ters yönde araç kullanmak, U dönüşü yasağı olan yerden dönüş yapmak, fren tertibatındaki arızayı bildiği halde yola çıkarak bu arızadan kaynaklı kaza yapmak, araç muayenesinin yapıldığını bildiği halde araç kullanmak, sınıfına göre kışlık lastik kullanması zorunlu iken yazlık lastik kullanılması, yaya geçidinde hız sınırına uymamak, yolcu kapısı açık olarak araç sürüp durakta yolcu indirmek sırasında gerçekleşen ölüm ve yaralanma neticelerinin bilinçli taksir durumlarını oluşturduğunu kararlarında belirtmiştir.

Yargıtay bir kararında bilinçli taksir hususunda şu şekilde ifade etmiştir; “Sanığın idaresindeki araçla sollama yasağı olan yerde araç sollamaya çalışması şeklindeki eylemi sonucunda birkaç kişinin yaralanmasına neden olması şeklindeki eylemin de bilinçli taksirin unsurlarının oluştuğunun gözetilmeyerek, temel cezadan 22/3. maddesi uyarınca artırım yapılmaması” (Yargıtay 12. Ceza Dairesi - Karar: 2014/10441).

Somut olayda sanığın, sollama yasağının olduğu yerde araç sollamaya çalıştığı sırada bir başka araca çarpacağını öngörmektedir. Ancak bu sonucu istememesine rağmen sonucun gerçekleşmeyeceğine yönelik yeteneğine, ustalığına, şansına ve tecrübesine güvendiğinden bilinçli taksirden sorumlu tutulması gerektiğinden temel cezadan artırım yapılması yerinde olmuştur.

Yargıtay bir başka kararında bilinçli taksir hususunda şu şekilde değerlendirmiştir; “Olay tarihi olan 08.01.2014 günü saat 16.00 sıralarında katılan sürücü M.A.Ç'nin idaresindeki motosiklet ile yedi metre genişliğinde, asfalt kaplama, bölünmüş, tek yönlü, ışık kontrollü dört yönlü kavşakta, yeşil ışıkta kavşağa girdiğinde, seyir yönüne göre sol taraftaki sokaktan kavşağa giren sanık F.M' nin idaresindeki otomobil ile çarpışması neticesinde katılanın üçüncü derece kırık oluşacak şekilde yaralandığı olayda, oluş dosya kapsamı ve mahkemece hükme esas alınan 20/04/2015 tarihli bilirkişi raporuna göre sanığın kırmızı ışık ihlali yaparak kavşağa girdiği ve sola dönüş kurallarına riayet etmediği anlaşılmakla, sanık hakkında bilinçli taksir hükümlerinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi”(Yargıtay 12 C.D.12.06.2019,10362/7214).

Somut olayda sanığın, kırmızı ışık yandığı halde geçmeye çalışması yanında ayrıca sola dönüş kurallarına riayet etmediği sırada bir başka araca çarpacağını öngörmektedir ancak, bu sonucu istememesine rağmen sonucun gerçekleşmeyeceğine yönelik yeteneğine,

ustalığına, şansına ve tecrübesine güvendiğinden bilinçli taksir hükümlerini uygulanması gerektiği yerinde olmuştur.

Yargıtay yine bir diğer kararında bilinçli taksir hususunda şu şekilde bir örnek vermiştir ;“ Olay tarihi olan 24.10.2011 günü saat 14.20 sıralarında suça sürüklenen çocuk olan sürücü E.E'nin yönetimindeki 35 GA 4321 plaka sayılı motosiklet ile yerleşim yerinde gündüz vakti iki yönlü Atatürk Caddesini takiben tanık beyanlarına göre ters istikamette zikzaklar çizerek seyir halinde iken olay mahalline geldiğinde katılana çarpması sonucu katılanın vücudunda kemik kırığı ve organ kaybına yol açacak şekilde yaralandığı olayda; bilinçli taksirin şartlarının gerçekleştiğinden TCK'nın m.22/3 uygulanmaması”(Yargıtay 12 C.D. 07.10.2019,10012/9851).

Somut olayda suça sürüklenen çocuğun, ters yöne girerek aracı zikzaklar çizerek seyrine devam etmesi halinde bir başka araca çarpacağını öngörmektedir ancak, bu sonucu istememesine rağmen sonucun gerçekleşmeyeceğine yönelik yeteneğine, ustalığına, şansına ve tecrübesine güvendiğinden bilinçli taksirden sorumlu tutulması ve temel cezadan artırım yapılması gerektiği şeklindeki değerlendirilmesi yerinde olmuştur.

Yargıtay yine bir kararında bilinçli taksir hususunda şu şekilde ifade etmiştir; “Olay günü sanığın idaresindeki otomobil ile olay mahalli kavşağa geldiğinde, yan yola girerek sonrasında dönüş yapması gerekirken, kavşak içerisindeki “U dönüşü yapılamaz” levhasına rağmen kavşak içerisinden sola dönüş yaptığı anlaşılmakla, sanık hakkında bilinçli taksir hükümlerinin uygulanması gerektiğinin gözetilememesi” (Yargıtay 12 CD.10.07.2019, 2017/1241E. 2019/8328 K).

Somut olayda sanığın, U dönüşü yapılamaz levhasına rağmen kavşak içerisinde sola dönüş yapacağı sırada bir başka araca çarpacağını öngörmektedir ancak, bu sonucu istememesine rağmen sonucun gerçekleşmeyeceğine yönelik yeteneğine, ustalığına, şansına ve tecrübesine güvendiğinden bilinçli taksirden sorumlu tutulması gerektiğinden yerinde olmuştur.

Yargıtay bir diğer kararında bilinçli taksir hususunda şu şekilde bir değerlendirme yapmıştır; “Sanığın olay tarihinde sevk ve idaresindeki aracın 2008 yılından bu yana muayenesinin yapılmadığı, sanığın B sınıfı sürücü belgesi olmasına rağmen bu sınıf kapsamında olmayan minibüsü kullandığı, olay tarihinde kış mevsimi şartlarına uygun olmayan yaz lastiği takılı olduğu, zincirlerin takılı olmadığı, lastiklerin diş derinliğinin

standart limit altına düşmesinin kazada etkili olduğunun tespiti karşısında sanık hakkında TCK'nın m.22/3'deki bilinçli taksir koşullarının oluştuğu”(Yargıtay 12 C.D 2016/11480, 2018/7499).

Somut olayda sanığın aracının muayenesini yaptırmaması ve sınıfına göre kış ayında kışlık lastik kullanması yerine yazlık lastik kullanması ve zincirlerin takılı olmadığı bir şekilde araç kullanmasında sürücünün kendisinin bilgisine, becerisine ve yeteneğine güvenmiştir. Bu sebeple meydana gelen kazada maktulün ölmesine neden olmasında bilinçli taksir halinin bulunduğu ve bilinçli taksire ilişkin hükmün uygulanması gerektiğinin değerlendirilmesi yerinde olmuştur.

Yargıtay bir başka kararında bilinçli taksir hususunda şu şekilde bir karar vermiştir; “Sanığın idaresindeki otomobil ile 50 km hız sınırı ve yaya geçidine ilişkin trafik levhası ve zeminde çizgilerle belirgin olaya konu yaya geçidinden geçtiği sırada, mevcut hızıyla duraklayan otobüsün solundan geçtiği sırada kaplamaya giren yayaya 23 metrelik fren izinden sonra yaya geçidi üzerinde çarpması şeklinde gerçekleşen olayda, bilinçli taksirin koşullarının oluştuğu bu sebeple ceza da artırılmasına gidilmesi gerektiğini ifade etmiştir”(Yargıtay 12 C.D.2014/23121 E. 2015/16836 K.).

Somut olayda sanığın, yaya geçidinde 50 km hız limitinin sınırını ve bu bölgenin yaya geçidi olduğunu gösteren trafik işaret ve levhalarının bulunmasına rağmen bu limiti aşarak yaya geçidinde geçtiği sırada bir yayaya çarpacağını öngörmektedir ancak, bu sonucu istememesine rağmen sonucun gerçekleşmeyeceğine yönelik yeteneğine, ustalığına, şansına ve tecrübesine güvenerek hız limitini düşürmeden yaya geçidinde bu hızla geçerek fren yapmasına rağmen yayaya çarpması eyleminde sürücünün artık bilinçli taksirle hareket ettiği ve bilinçli taksirden sorumlu tutulması gerektiğinden değerlendirme yerinde olmuştur.

Her yaya geçidi olan yerlerde hız limitinin üstünde araç kullanmak tek başına bilinçli taksir konusunu oluşturmaz. Yani bu geçidin yaya geçidi olduğuna ilişkin bulunan levha veya çizgilerin belirgin olması gerekmektedir. Eğer bu yaya geçidinde bulunan levha ve çizgiler buranın bir yaya geçidi olduğunu göstermeyecek kadar belirgin değilse failin bilinçli taksirle hareket ettiğinden bahsetmek mümkün olamayacaktır.

Yine bir diğer Yargıtay bir kararında Yargıtay bilinçli taksir hususunu şu şekilde ifade etmiştir; “Sanığın yolcu kapısı açık olarak mevcut hızıyla seyrini sürdürdüğü halk otobüsünde yaklaşan durakta incek olması sebebiyle ayakta seyreden katılanın dengesini

kaybedip açık kapıdan düşerek hayati tehlike geçirecek, 2. Derece kemik kırığı ve yüzde sabit iz olacak şekilde yaralandığı yolcu kapısı açık şekilde seyreden sanığın asli kusurlu olduğunun ve eyleminin, bilinçli taksir koşullarının oluştuğunun ve dolayısıyla TCK'nın 22/3. maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi”(Yargıtay 12.CD.02.07.2019, 2021/2465 E.).

Somut olayda sanığın, aracın kapılarının açık olduğu bir durumda aracın seyrine devam ettirmesi ve ayakta bulunan yolcunun düşebileceğini öngörmesine rağmen bu eyleminden geri durmayarak eylemine devam etmesinde nitekim yolcunun düşerek hayati tehlike geçirecek nitelikte yaralanmasında sürücünün bu sonucu istememesine rağmen sonucun gerçekleşmeyeceğine yönelik yeteneğine, ustalığına, şansına ve tecrübesine güvenerek aracın kapıları açık bir vaziyette devam etmesi eyleminde sürücünün artık bilinçli taksirle hareket ettiği ve bilinçli taksirden sorumlu tutulması gerektiği değerlendirilmesinde yerinde olmuştur.

Bilinçli taksir, failin kusurluluğunun ağırlığını göstermektedir. Fail dikkatsiz ve özensiz davranışının sonuçlarını öngörmektedir. Yani haksızlık teşkil eden eylemin neticesinde ihlal edilecek veya edilebilecek hukuki değer bilincindedir. Fakat bunu bilmesine rağmen hareketinin icrasından geri durmamaktadır. Bu durum da fail neticenin gerçekleşmesini istememekte kişisel bilgi ve tecrübesine olan güveniyle sonuçların hukuk âleminde doğmayacağına inanmaktadır.

Sonuç olarak kanun koyucunun doğrudan bilinçli taksirin bir tanımını yapmaktan kaçınması ve sadece hangi durumlarda bilinçli taksirin oluşacağını ifade etmekle yetinmesi bir eksiklik oluşturmuştur. Bu eksiklikten dolayı birtakım sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu sıkıntının en önemli boyutunu trafik kazalarındaki somut olayların değerlendirilmesinde karşılaşılmaktadır. Her olayın kendi içerisinde özel olması ve bazen ayırıcı unsurların etkili olduğu durumlarda eylemin nitelendirilmesini zorlaştırmaktadır. Bundan kaynaklı olarak eylemlerin değerlendirilmesi özellikle uygulayıcılarda farklı olduğundan aynı durumdaki eylemlerde farklı nitelendirilmeler yapılarak yaptırımlarında değişiklik göstermesine sebebiyet vermiştir. Bu durum uygulamada birliğin sağlanmasına engel olmuştur.

1.5.3. Basit (Bilinçsiz Taksir)-Bilinçli Taksir Ayrımı

Bilinçsiz taksir, kişi kendisinden beklenen dikkat ve özen yükümlülüğüne uymayarak suçun kanuni tarifinde yer alan yasaklanan hareketi yapmakta, bazı durumlarda ise zararlı veya tehlikeli neticeye sebebiyet vermektedir (Özen, 2019:171)

Bilinçli taksirde ise, kişi gerçekleştireceği hareketin suçun kanuni tarifesinde yer alan zararlı veya tehlikeli neticeye sebebiyet verebileceğini öngörmekte, fakat kendi yeteneğine güvenerek böyle bir neticenin meydana gelmeyeceğine inanarak hareketini gerçekleştirmektedir. Ancak öngördüğü ve fakat gerçekleşmeyeceğine inandığı netice gerçekleşmektedir. Her iki taksir durumunun ortak noktası neticenin istenmemesi olduğu, farklı yönlerin ise basit taksirde öngörme unsuru bulunmazken bilinçli taksirde ise öngörme durumu bulunmakta bu nedenle bilinçli taksirin basit taksirden daha ağır bir kusurluluk durumu olduğu ve bir artırım gerekçesinin bundan kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

1.5.4. Bilinçli Taksir- Olası Kast Ayrımı

Türk Ceza Kanunu'nun m.22/3'de bilinçli taksir kavramı "*kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır*" şeklindeki düzenlemeyle bilinçli taksirin tanımı yapmak yerine sadece bilinçli taksirin hangi durumlarda oluşacağını düzenlenmiştir. Aynı durum Türk Ceza Kanunu'nun 21/2. maddesinde olası kast "*Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır*" şeklindeki düzenlemeyle olası kastın tanımı yapmak yerine yine olası kastın hangi durumda oluşacağını düzenlemiştir. Bunun dışında her iki kavram hakkında başka bir ayırıcı unsura yer verilmemiştir.

Bu durum bazı sıkıntıları beraberinde getirmiştir. Yargılamanın tüm aşamalarındaki uygulayıcılarda hatta üst yargı kuruluşu olun Yargıtay ve üyelerinin de her iki kavramı nitelendirilmesi konusunda zorlandıkları ve net ayırıcı bir tespitleri bulunmamaktadır. Kavramların değerlendirilmesinde bir kafa karışıklığı bulunduğu anlaşılmaktadır.

Yargılamanın en üst aşaması olan Yargıtay Ceza Genel Kurulu üyeleri dahi taksirli bir suç olan trafik kazalarındaki eylemlerin olası kast ve bilinçli taksirle mi gerçekleştirildiği net olarak tespit edememektedir. Her iki kavramın kapsam alanı tam olarak bir kriterle ayrılması mümkün olmadığından kaynaklanmaktadır. Bu durum olayların farklı yorumlanmasına neden olmakta ve eylemin nitelendirilmesinde hatalar yapılmaktadır. Özellikle olası kast ve bilinçli taksir kavramların 5237 sayılı Türk Ceza Kanun'da birlikte düzenlenmesine rağmen trafik kazasından kaynaklı Yargıtay ve Genel Kurulun bilinçli taksir konusunda kararları bulunmasına rağmen olası kasta ilişkin kararlar 2019 yılına kadar bulunmamaktaydı.

Yargıtay ve Genel Kurul ilk defa 27. 06.2019 tarihinde vermiş olduğu bir kararda eylemin olası kast ile gerçekleştiğini kabul etmiştir. Bu durumdan yargılamanın en üst

kurulun dahi bu tarihe kadar olası kast kavramını net olarak nitelendiremediği anlaşılmaktadır. Hatta Genel Kurul Üyeleri dahi eylemi farklı yorumladıkları görülmektedir. Nerdeyse yargılamanın tüm aşamalarındaki uygulayıcıların ve üst yargı kuruluşunun üyelerinde dahi her iki kavramın nitelendirilmesi konusunda bir kafa karışıklığı bulunduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan çalışmalarda bir hukuk kuralının toplumdaki bireyler tarafından uyulması için bu kuralın bazı nitelikler taşıması gerekir. Kuralın “net olması”, “sade olması” ve “meşru olması” gerekmektedir. Trafik kazasında sürücünün hangi kurala aykırı hareket ettiğinin bilecek kadar kuralın net olması, açık olması ve ayrıca kural ihlalinin hukuki bir değeri koruması gerekmektedir (Report, 1988: 7). Trafik kuralları da yargılamanın en üst aşaması olan Yargıtay tarafından dahi bu kural ihlallerinde eylemin olası kast veya bilinçli taksirle mi hareket ettiği konusunda her iki kavramların düzenleme şekline kaynaklanan sıkıntının, kuralların net ve basit olma unsurlarına aykırılık teşkil etmektedir. Yani bu kavramların sürücüler tarafından anlaşılması şöyle dursun Yargıtay tarafından dahi yeteri kadar anlaşamadığı görülmektedir. Bu nedenle 5237 sayılı TCK’da bilinçli taksir ve olası kast kavramların tam olarak hangi anlama geldikleri ve açık bir şekilde tanımlanmamaları ciddi bir eksiklik oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Olası kast; failin suçun kanuni tanımındaki eylemini gerçekleştirebileceğinin mümkün veya muhtemel bir biçimde sonucun öngörülmesine rağmen neticenin vuku bulmasının göze alınarak adeta kabullenerek fiilin işlenmesi şeklinde tanımlanabilir. Bilinçli taksir; suçun kanuni tanımındaki eylemin fail tarafından öngörülmesine ve failin bu haksız eyleminin gerçekleşmeyeceğine inanmasına rağmen hareketinden geri durmayarak neticenin gerçekleşmesine neden olması olarak tanımlanabilir.

Bilinçli taksir ile olası kast kavramlarının birçok ortak yanı vardır. Bu sebeptir ki somut olayın nitelendirilmesinde ve eylemin nasıl gerçekleştiği konusunda uygulamada sıkıntılar yaşanmaktadır. Gerçekten bilinçli taksir, kastın alanından alınıp taksir alanına eklenmiş olan gerçekte olmayan uydurulmuş bir kavram olarak çıkmıştır. Bu iki kavramı ayırt etme de ikna edecek bir kriter bulmak mümkün değildir (Koca, Üzülmez 2015:165).

Her iki kavramda da fail tarafından davranışın sonucun öngörülmesi şarttır. Fakat bilinçli taksirde failin öngördüğü netice istenilmeyen netice iken olası kasta ise fail tarafından öngörülen neticenin istenilmesi hususunda bir bahis yoktur. Ancak “öngörülmesine rağmen, fiilin işlenmesi” biçimindeki ifadeden olası kastta fail artık

neticenin meydana gelip gelmeyeceğini umursamadığı yani kayıtsız kaldığı anlaşılmaktadır. Bu nedendir ki her somut olayda fail tarafından neticenin istenilmediği her halde bilinçli taksirin olduğunu kabul etmek mümkün olacaktır (Koca, Üzülmez 2015:166).

Olası kast ile bilinçli taksir kavramlarının ayrımında şu kriter önemlidir: Eğer fail davranışını sergilerken “olursa olsun” fikri ile hareket etmiş ise olası kast vardır. Eğer “inşallah olmaz” fikriyle hareket ettiğini somut olaydan anlaşılması halinde artık failin bilinçli taksirle hareket ettiği kabulü gerekecektir (Heinrich, I:296). Bilme unsuru olası kast ve bilinçli taksir konusunda benzemekte, isteme unsuru bakımından ise ayrılmaktadır (Blank, I:87). İsteme unsuru bilinçli taksirde bulunmamasına rağmen, olası kastta ise bu unsurun bulunduğu konusunda bir şüphe bulunmamaktadır.

Olası kast ile bilinçli taksir kavramalarını birbirinden net bir şekilde ayırmak mümkün değildir. Bunun nedeni de hiç şüphesiz kanunun koyucunun her iki kavramı birbirine yakın sözcüklerle ifade etmesi ve her iki kavramın tanımının yapılması yerine hangi durumlarda oluşacaklarının ifade edilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum meydana gelen somut olaylarda failin haksız hareketinin hukuki sonuçlarını bilmemesi, hem kolluk kuvvetlerinin bu konuda yeterince eğitilmemiş olması en önemlisi de eylemlerin değerlendirilmesini yapan soruşturma ve kovuşturma mercilerinin önünde net bir durum bulunmadığından bunlarında kafalarında karışıklığa neden olmaktadır. Gerçekleşen aynı olaylarda farklı nitelendirilmeler yapılmasına sebebiyet vermektedir. Bu durum farklı uygulamalara neden olmakla birlikte ayrıca, ceza adaletinin tesisinde de sıkıntıların yaşanmasına neden olmaktadır.

Her iki kavram ayrımının açıklanmasında birçok yargısal kararlar ve öğretideki görüşlerden yararlanılmaktadır. Öncelikle olası kast ve bilinçli taksir de fail davranışı sonucunda oluşacak neticeyi öngörmektedir. Bu durum iki kavramın ortak noktasını oluşturmaktadır. Fail bilinçli taksirde neticenin gerçekleşmeyeceğini arzu etmekte iken, olası kastta ise fail bu neticeyi göze almış kayıtsız kalarak kabullenmektedir. Olası kastta fail neticenin meydana gelmemesi için bir çaba sarf etmezken, bilinçli taksirde ise fail yeteneklerine o kadar çok güvenmektedir ki neticenin gerçekleşmeyeceğine inanmıştır. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulunun istikrar kazanmış kararlarında bu hususlar vurgulanmıştır (Yaşar ve Diken 2018:102). 23.02.2016 tarihli kararı da bu durumu teyit etmektedir. Sanığın olay tarihinde sollama yasağının bulunduğu alanda bu yasağa aykırı hareketi sonucunda birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması durumunda sanığın

bilinçli taksirle hareket ettiğini kabul etmiştir (YCGK 23.02.2016, 2013/814 2016/92).

Yargıtay'ın değerlendirmesi yerinde olmuştur. Çünkü trafikteki kurallar her bireyin uyması için getirilmiştir. Bunlardan birisi olan sollama yasağının bulunduğu alanda sürücünden daha dikkatli ve özenli olmaları beklenilmektedir. Sürücünün böyle bir bölgede bu hareketiyle birilerine zarar verme ihtimalini öngörmektedir. Bunu bilmesine rağmen kendine güvenerek, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranması, öngördüğü neticeyi istememesine rağmen eylemine devam etmesi halinde artık sanığın bilinçli taksirle hareket ettiğinin kabulü gerekmektedir.

Normal şartlarda aracın kırmızı ışık ve yaya geçidinde hız limitinin üstünde araç kullanılması durumunda bir yaralanma veya ölüme neden olunması durumunda Yargıtay'ın istikrar kazandığı kararlarında bilinçli taksirle gerçekleştirdiği kabul görmektedir. Fakat bu ihlal durumlarının bir arada bulunması halinde ise eylemin olası kastla gerçekleştiği şeklinde değerlendirme yapmaya başladığı görülmektedir. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 21. 05.2020 tarihli 2018/3-473, 2020/225 kararında bu durum teyit edilmiştir:

“ Sanığın, yerleşim yeri içerisinde, azami hız sınırının saatte 50 km olduğu bölgede, Yasa'nın öngördüğü azami hızın çok üzerinde saatte yaklaşık 110 km süratle seyir halinde bulunması, yaya geçidinde karşıdan karşıya geçebilecek yayaların önüne çıkabileceğini öngördüğü halde, o sırada yeşil ışıkta yaya geçidini kullanarak yolun karşısına geçmekte olan mağdur çocuğa kendi yönündeki araçlara kırmızı ışık yanmasına karşın, kırmızı ışıkta geçmek suretiyle büyük bir hızla çarpmış olması, bilinçli taksirin özünü oluşturan ve bilinçli taksiri olası kasttan ayıran en önemli ilke olan, öngörülen ve gerçekleşen neticenin istenmemesi ve sonucu engellemeye yönelik frene basma, hızını azaltma yönünde hiçbir çaba göstermemesi, bu şekilde öngördüğü muhtemel neticeyi engelleme çabasının ya da neticeyi göze almadığına dair bir davranışının bulunmaması, başka bir ifadeyle gerçekleşen muhtemel neticeye kayıtsız kalarak kabullenmesi, ayrıca somut olayın kanun koyucu tarafından olası kastın düzenlendiği madde gerekçesinde belirtilen somut olaydaki gibi gerçekleştiğinin anlaşılması karşısında sanığın eyleminin olası kastla yaralama suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir.” şeklinde değerlendirme yapmıştır.

Bu değerlendirme yerinde olmuştur. Çünkü sanığın trafik ışıklarının olduğu bir yerde kendisine kırmızı ışık yanmasına rağmen durması, yeşil ışık yandığında ise artık yolun başkalarına ait olduğunu bu nedenle geçiş hakkının bulunmadığını bilmesi gerektiği, bu nedenle, kendisine yeşil yanan yayanın yoldan geçtiği sırada hız sınırının 50 olduğu yerde

110 km hızla çarpmasında sanığın birden çok trafik kuralını ihlal ederek ayrıca neticenin gerçekleşmemesi için frene basma veya başka bir şekilde önleyici bir tedbire başvurmadığı da nazara alındığında sanığın artık oluşacak riskleri kabul ettiği, artık bu durumda birisine çarpacağı ve yaralayacağı konusunda meydana gelecek neticeye kayıtsız kaldığından eyleminin olası kastla yaralama olarak gerçekleştirdiğinin kabulü gerekecektir. Bunun sebebi hiç şüphesiz sürücülerden kaynaklı ihmaller zincirinin fazlalığı sonucunda meydana gelen trafik kazalarının artması ve bunun sonucunda ölüm sayılarındaki artış yaşanması caydırıcılık sürücüler için yeni bir derece oluşturulmasına neden olmuştur.

BÖLÜM II

TÜRK CEZA KANUNUNDA TAKSİRLE YARALAMA SUÇU

Tezin bu bölümünde, taksirle yaralama suçunun Türk Hukuk Mevzuatında yer alan tanımı, taksirin Türk Ceza Mevzuatında taksirin tarihsel gelişimi, mülga 765 sayılı TCK'daki taksirle yaralama suçu ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda taksirle yaralama suçunun ayrımları, özellikle taksirle yaralama suçunun en önemli alanını oluşturan trafik kazaları suçlarının sonuçları, tehlikeliliği, güncelliği ve eylemin hukuki olarak nitelendirilmeleri açıklanmaya çalışılacaktır.

2.1. GENEL AÇIKLAMALAR

1 Haziran 2005'te yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabın, ikinci kısmının, ikinci bölümünde “Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar” başlığı altında 89. maddesinde taksirle yaralama suçu düzenlenmiştir. Bu düzenlemeyle kişilerin vücut dokunulmazlığı korunma altına alınmak istenmiştir. Bu hak, ulusal ve uluslararası metinlerde kişisel haklardan biri olarak ifade edilmiştir. Nitekim 1982 Anayasası'nın “Kişilerin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi varlığı” başlığı altında 17. maddesinin 2. fıkrasında “kişilerin maddi varlığını koruma hakkı” olarak yaşama hakkından sonra düzenlenmiştir. Türk Ceza Kanunu'nda asıl olan suçların kastla işlenmesidir. Taksir istisnai bir sorumluluk olarak düzenlenmiş ancak bazı özel durumlarda uygulanmaktadır. Türk Ceza Kanunu'nun 89. maddesinin temel şekli dışında, taksirli suçların özel düzenlemeleri de mevcuttur. Taksirle öldürme, genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması, taksirli iflas gibi özel suçlar Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmiştir. Her ne kadar taksirli suçlar, haksızlık muhtevası ağır olan suçlardan sayılmasa da, vücut bütünlüğünü doğrudan ilgilendirdiğinden uygulama da adli mercileri en çok meşgul eden suç tiplerinden birisidir. Özellikle bu suçun bir şekli olan trafik kazalarının tehlikeliliğinin ve sayısının giderek artması durumun önemini açıkça ortaya koymaktadır. Bunun sebebi hiç şüphesiz sürücülerden kaynaklı ihmaller zincirinin fazlalığı sonucunda meydana gelen trafik kazalarının artması ve bunun sonucunda binlerce kişinin ölmesine ve yaralanmasına neden olmaktadır. Bu nedendir ki taksirle yaralama suçu içerisinde en sık karşılaşılan örnek olan trafik kazaları günümüzde nerdeyse kasıtlı suçlar kadar önem arz eden boyuta gelmiştir.

Tezin konusunu oluşturan taksirle yaralama suçunun daha iyi anlaşılması için taksir kavramının Türk Ceza Mevzuatında nasıl geliştiği, yorumlandığı ve nasıl şekillendiği

geçmiş, bu gün ve gelecekte nasıl değişeceği bakımından taksirin tarihsel gelişiminin ele alınması tez konusuna katkı sağlayacaktır.

2.2. TÜRK CEZA MEVZUATINDA TAKSİRİN TARİHİ GELİŞİMİ

Mülga 765 sayılı TCK'nın düzenlemelerine bakıldığında, 1926 yılında yürürlüğe giren ve 2005 yılında 5237 sayılı Kanun yürürlüğe girene kadar uygulanan mülga 765 sayılı TCK'da taksirin tanımını açıkça yapan bir madde mevcut değildi. Özel hükümler kısmında bazı maddelerde failin taksirli hareketleri cezalandırılmaktaydı. Ancak 1926 yılında yürürlüğe giren mülga 765 sayılı TCK'da taksir kavramı tanımlanmamış olmasına rağmen kanun yürürlüğü sırasında gerek doktrinde gerek içtihatlar alanında taksir kavramının geliştirilmesine yönelik herhangi bir çaba da gösterilmemiştir (Özen, 2011:89).

Kanun koyucunun gerek doktrin gerekse uygulama alanında yeterince yer verilemeyen ve donuklaşan bu taksir anlayışının önünü açmak için 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nun 22. maddesinde taksirin tanımını yapması yerinde olmuştur. Yeni kanundaki taksire ilişkin tanımda taksirle gerçekleştirilen davranışın haksızlık niteliğinin daha iyi anlaşılması ve taksirin hukuki nitelendirilmesi bakımından “*dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık*” tabirinin kanun metnine eklenmesi uygun olmuştur (Koca, Üzülmöz 2015:175).

Mülga 765 sayılı TCK'da taksirli suçların düzenlendiği hükümler örneğin 455 ve 459. maddelerinde taksirle öldürme ve yaralama suçlarının tanımında, taksirli suçların haksızlık unsurunu belirtmek için “*tedbirsizlik veya dikkatsizlik veya meslek ve sanatta acemilik veya nizamata ve evamir ve talimata riayetsizlik*” şeklinde düzenleme bulunmaktaydı. Fakat mülga yasadaki bu kavramların yeni düzenlemede yer almaması taksir için bir farklılığa sebebiyet vermemiştir (Koca, Üzülmöz 2015:175). Mülga 765 sayılı Kanun'da ki kavramların anlamlarını taşıyan “*dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlali*” ibaresinin eklenmesiyle bu kavramlar daha da genişletilmiştir (Hafizoğulları, 2005:83).

Mülga 765 sayılı TCK'da geçen taksirle işlenen suçların bazı düzenlemelerine bakmak tez konusu için faydalı olacaktır.

Mülga 765 sayılı Kanun'un m. 303 “*Firar maddesi memurun kayıtsızlık veya tedbirsizliğinden neşet etmiş ise memur hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası tertip olunur*”.

Mülga 765 sayılı Kanun'un m. 383/1'de “*Bir kimse tedbirsizlik veya dikkatsizlik veya*

sanat ve meslekte tecrübesizlik veya nizam ve emir ve kaidelere riayetsizlik neticesi olarak bir yangına veya infilaka veya batmağa ve deniz kazasına veya umumi bir tehlikeyi mutazamın tahribata ve musibetlere sebebiyet verirse otuz aya kadar hapse ve yüz liraya kadar ağır cezayı naktiye mahkûm olur) ”.

Mülga 765 sayılı Kanun’un m.389/1 ‘de “*Bir kimse tedbirsizlik veya meslek veya sanatında tecrübesizlik veya nizam ve emir ve kaidelere riayetsizlik neticesi olarak demiryolu üzerinde bir kaza vukuu tehlikesine meydan verirse üç aydan otuz aya kadar hapse ve iki yüz liraya kadar ağır cezayı nakdiye ve kaza vuku bulmuş ise beş seneye kadar ağır hapse ve yüz elli liradan aşağı olmamak üzere ağır cezayı nakdiye mahkûm olur) ”.*

Mülga 765 sayılı Kanun’un m. 399’de “*Geçen maddelerde yazılı fiillerden biri hata en veya kayıtsızlık veya meslek ve sanatta tecrübesizlik veya nizam ve emir ve talimata uymama sonucu olarak yapılmış ise faili 394 üncü maddede beyan olunan fiillerden dolayı altı aydan iki yıla kadar hapis, on bin liradan yetmiş beş bin liraya kadar ağır para cezası ve 395 inci maddede beyan olunan fiillerden dolayı altı aydan bir yıla kadar hapis ve on bin liradan elli bin liraya kadar ağır para cezası ve 396 ve 397 nci maddelerde yazılı fiillerden dolayı iki aydan altı aya kadar hapis ve üç bin liradan on beş bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır) ”.*

Mülga 765 sayılı Kanun’un m. 455/1 “*Tedbirsizlik veya dikkatsizlik veya meslek ve sanatta acemilik veya nizam, ve evamir ve talimata riayetsizlik ile bir kimsenin ölümüne sebebiyet veren şahıs iki seneden beş seneye kadar hapse ve 250 liradan 2.500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur”* ve m. 459/1 “*Her kim tedbirsizlik veya dikkatsizlik yahut meslek ve sanatta acemilik veya nizam, talimat ve emirlere riayetsizlik neticesi olarak bir şahsa cismen eza verecek veya sıhhatini ihlal edecek bir zarar iras eder yahut akli melekelerinde teşevvüş husulüne sebebiyet verirse ...)* gösterilebilir.

Bu maddeler (ve özellikle 455 ve 459 uncu maddeler) birlikte değerlendirildiğinde; taksir “*dikkatsizlik, tedbirsizlik, kayıtsızlık, sanatta veya meslekte acemilik veya tecrübesizlik, nizam, emir ve talimata veya kaidelere riayetsizlik*” hallerinden biri şeklinde ortaya çıkmaktaydı. İlgili maddelerde taksir ya suçun özünü ve temel halini oluşturmakta ya da kasten işlenebilen bir suçun taksirle işlenmesi indirim sebebi olarak düzenlenmekteydi.

Mülga 765 sayılı Kanun’da öngörülen taksirle işlenen suçlara bakıldığında, bunlardan birincisi tedbirsizlik ve dikkatsizliktir. Bu iki kavram, aynı psikolojik halin birinin

aktif unsuru, birinin de pasif unsuru olarak düşünölebilmektedir (Erem, Danışman, Artuk 1997: 475). Tedbirsizlik, TDK' ya göre "tedbirsiz davranma" anlamına gelmektedir. Hukuki anlamda ise kişilere yüklenmiş olan tedbirli olma görevine uyulmamasının bir sonucu olup, zararlı neticenin doğmasında engel olma hususunda ihmal gösterilmesi anlamına gelmektedir (Kaymaz, Gökcan 2006:67).Yani bir işin yapımında izlenilmesi gereken kurallara istenildiği gibi riayet edilmemesi şeklinde de tanımlanabilir. Tedbirsizlik halinde fail, gerekli özeni göstermiş olsaydı kaçınabileceği bir neticeye ihmali davranışıyla sebebiyet vermektedir (Topaç, 2013:59).

Ancak kişinin göstermesi gereken tedbirin normlara dayanması durumunda, artık burada nizamlara riayetsizlikten bahsetmek gerekecektir. Çünkü artık faile belli bir hukuki bir yükümlölük yüklenmiştir (Topaç, 2013: 59). Örneğin, bir yolcu treninin bakımlarının zamanında yapılmaması sonucunda gerçekleşen kazada ölüm ve yaralanmalar tedbirsizlik, görevli kişinin tren raylarındaki makası zamanında açmayı veya kapamayı unutarak kazaya sebebiyet vermesi ise nizama riayetsizlik ettiğinden bahsetmek gerekecektir.

Tedbirsizlik ve dikkatsizliğin her somut olayda hâkim tarafından ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü her olayda sergilenen davranışın tehlikelilik niteliği farklı olmakta ve buna bağılı olarak failden göstermesi beklenen dikkat ile alması gereken tedbir farklı nitelikte olacaktır.

Meslek ve sanatta acemilik kavramı ise öğretime meslek veya sanatı icra etmeye yetkili olan kişinin icra ettiğİ sanatın veya mesleğİN inceliklerini tam olarak bilmemesi, yanılması veya bu konuda gerekli olan yeteneğİNin olmaması olarak tanımlanabilir. Bu durumda kişinin meslek veya sanatını icra etmeye yetkili olması suçun ilk olan ön şartı olup; bu ön şartının bulunmaması durumunda acemilikten değil, tedbir veya dikkatsizlikten söz edilir. Acemilik şeklinde işlenen taksirli suçlar sadece belirli meslek ve sanatları icra eden kişiler tarafından işlenebilecek olan özgü suçlardır.

Örneğin, doktorun mesleğİ itibariyle gerçekleştirdiğİ hareketlerinde acemi olarak nitelendirilmesi mümkün iken, mesleğİ kapsamında olmayan hareketleri bakımından tedbirsizlik ve dikkatsizliğİ söz konusu olmaktadır (İçel, 1997:201). Özellikle tıp gibi bazı alanlarda yapılan yeni deneysel faaliyetler ise, mesleki cüret olarak adlandırılmış ve her ne kadar bazı hallerde neticesi hiç öngörölemeyecek olan deneylerin taksirin öngöröbilme unsuruyla bağdaşmadığı savunulsa da mesleki cüretle işlenen ve neticesi suç teşkil eden fiiller de taksir kapsamında değerlendirilmiştir (Erem, 1973: 522).

Bu eylemin taksir kapsamında değerlendirilmesi yerinde olmuştur. Çünkü mesleki cüret kavramında da sonuçta fail eylemiyle istenilmeyen sonuçların ortaya çıkabileceğini öngörmekte ve istenilmeyen neticenin meydana gelemeceğine deneyimleri sayesinde inanmamaktadır. Bu nedenle bu davranışın taksirin kapsamına alınmasında bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak acemilik, meslek ve sanatın kötüye kullanılması kavramıyla aynı anlam ve manaya gelmemektedir, her ne kadar zararlı neticeye ikisinin birden sebep olması mümkün ise de özünde bu iki kavram birbirinden ayrılmaktadır (Erem,1973: 521).

Mülga 765 sayılı Kanun'da öngörülen bir diğer taksir biçimi ise, nizam, emir ve talimata veya kaidelere riayetsizliktir. O dönemin kaynak alınan İtalyan Ceza Kanunu'nun taksiri düzenleyen 43'ncü maddesinde de bu ifadeye yer verilmiştir. Taksirin diğer şekilleri olan tedbirsizlik, dikkatsizlik ve acemilikte genel tedbir kurallarına aykırılık söz konusu iken, bu halde kanun nizam veya emirlere aykırılık söz konusudur. Ancak bunların ortak yanı yine de bir tedbir kuralının ihlal edilmiş olmasıdır (Erem, 1973:523).

Dikkat ve özen yükümlülüğü taksirin normatif kısmını oluşturmaktadır. Yetkili mercilerce düzenlenen hukuki normlardan doğan bu yükümlülüklerin ihlal edilmesi durumunda nizama riayetsizlik biçimindeki taksir şekli meydana gelecektir (İçel, 1997:210). Nizam kavramına kanunlarla birlikte, uyulması zorunlu olan her türlü kural (örneğin bir mesleğin icrası konusundaki kurallar gibi) da girmektedir ve nizamlara riayetsizlik taksir bakımından sadece bir karine olup; yapılan hareket sonucunda dış âleme yansıyan netice arasında kesinlikle nedensellik bağı bulunması gerekmektedir (Dönmezler, 1994:268).

Emirlere riayetsizlik kavramından; devletin koyduğu nizamlara ve emirlere ek olarak, gerçek veya tüzel kişilerin de nizam koymak ve emir vermek yetkisinin bulunduğunu kabul etmek gerekmektedir (Erem,1973: 525). Çünkü toplumda kanun koyucu yanında sayılan kişilerinde çalışma alanlarında belli bir disiplini sağlamak babında bazı kurallar getirebilir ve emri altındakilere emir verme yetkilerine sahiptirler.

Sonuç olarak mülga 765 sayılı TCK'da taksirli suçların haksızlık unsurunu belirtmek için "*tedbirsizlik veya dikkatsizlik veya meslek ve sanatta acemilik veya nizamata ve evamir ve talimata riayetsizlik*" şeklinde düzenlemeye yer verilmişti. Mülga 765 sayılı Kanun'da ki kavramların anlamlarını taşıyan ve yeni düzenlemeyle taksir kavramının "dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlali" ibaresiyle tanımının yapılması daha önce var olan bu kavramları genişletmiştir.

Ülkemizde her yıl ortalama 1.196.923 milyon trafik kazası meydana gelmektedir. Kazalar sonucunda binlerce insan yaşamını yitirmektedir. Son on yıl içerisinde trafik kazalarına bağlı olarak her yıl ortalama 6.183 kişi vefat etmiştir (data.tuik.gov.tr).

Trafik kazalarıyla insanın vücut bütünlüğüne ve insan hakları çiğnenmektedir. Beden bütünlüğünün korunması gerekliliğine inanılan kutsallığın kişilerin basit dikkatsiz ve özensiz davranışları karşısında korunması amaçlayan tezimizde taksirle yaralamaya sebebiyet veren günümüzde gittikçe artan tehlikeliliği ile birlikte günceliğini de koruyan trafik kazaları üzerinde durulacaktır.

Taksirle yaralama suçu bir kısım farklılıklar bulunsa da mülga 765 sayılı TCK ile birlikte 5237 sayılı TCK'da da düzenlenme alanı bulmuştur.

Taksirle ölüme neden olma ve yaralama suçları mülga 765 sayılı TCK'nın m. 455/1'de *“Tedbirsizlik veya dikkatsizlik veya meslek ve sanatta acemilik veya nizam, ve evamir ve talimata riayetsizlik ile bir kimsenin ölümüne sebebiyet veren şahıs iki seneden beş seneye kadar hapse ve 250 liradan 2.500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur”* ve m. 459/1 *“Her kim tedbirsizlik veya dikkatsizlik yahut meslek ve sanatta acemilik veya nizam, talimat ve emirlere riayetsizlik neticesi olarak bir şahsa cismen eza verecek veya sıhhatini ihlal edecek bir zarar iras eder yahut akli melekelerinde teşevvüş husulüne sebebiyet verirse ...)* şeklinde ifade edilmişti.

Yani mülga 765 sayılı Yasa'da taksir kavramı tanımlanmamıştır. Bunun yerine “Tedbirsizlik veya dikkatsizlik” veya “meslek ve sanatta acemilik” veya “nizam ve evamir” ve “talimata riayetsizlik” kavramları kullanılarak taksirin durumları sınırlı bir şekilde düzenlenmiştir. Suçun işlenmesine yönelik taksirin tanımının yapılmaması ve eylemin hangi durumda yaralama suçunun oluşturacağına yönelik eksik bir düzenleme yapılmıştı. Bu durum mülga yasada büyük bir eksiklik oluşturmaktaydı.

Bu eksiklikler 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 89. maddesinde, taksirle yaralama suçu *“taksirle başkasının vücuduna acı veren, sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına sebep olan”* şeklinde düzenleme yapılarak hangi fiillerin yaralama olarak kabul edileceği açıklığa kavuşturulmuş ayrıca, yeni TCK m. 22/2'de *“dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen sonucu öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir”* şeklinde taksir tanımlanmış, taksirin

çerçevesi genişletilmiş kanun koyucunun gerek doktrin gerekse uygulama alanında değinilmeyen bu eksiklikler giderilmiş taksirli anlayışının önünün açılmasını sağlamıştır.

Bu düzenlemeyle yaralamanın hangi durumda olacağı açıklığa kavuşturulmuş ayrıca taksir kavramının tanımlanmasıyla birlikte gerçekleştirilen davranışın haksızlık niteliğinin daha iyi anlaşılması sağlamıştır. Ayrıca taksirin hukuki nitelendirilmesi bakımından “dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık” tabirinin kanun metnine eklenmesiyle taksirin geniş yorumlanmasına katkı sağlamıştır.

Yine mülga 765 sayılı TCK’da ki düzenlemede haksızlık oluşturan müessir fiil ibaresinin yerine daha geniş bir tabir olan “dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık” ibaresinin açık bir şekilde kullanılması daha uygun olmuştur. Çünkü suç başlığı taksirle yaralama suçu olduğundan esas alınması gereken “taksir kavramı” ve “yaralamanın durumu” olacaktır. Bu durumda her eylemin bu suçu oluşturduğundan bahsetmek mümkün değildir. Eylemin belli bir yoğunlukta olması ve somut olayın durumuna göre yaralanmanın değerlendirilmesi gerekmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda esas sorumluluk kast ile mümkündür. Taksirli sorumluluk istisnai bir nitelik taşımasına rağmen günümüzde azımsanmayacak kadar artış göstermiştir. Taksirle işlenen suçlar kasıtlı suçlara oranla daha az düzenlenmiş ise de taksirli suçlar en çok toplumsal düzene ilişkin kuralları ihlal ettiğinden dolayı toplum açısından giderek büyük bir sorun oluşturmaktadır. Çünkü taksirli hareketler sonucunda kişiler bu özensiz ve dikkatsiz davranışlarının sonuçlarının yeterince farkında değildirler.

Örneğin, taksirli hareketler sonucunda ülkemizde her yıl ortalama 1.196.923 trafik kazası meydana gelmiştir. Bu kazalardan 1.733.844 kaza ölüm ve yaralanma ile sonuçlanmıştır. Sayı oranların artmasında çalışma hayatına birçok insanın girmesi, trafiğe birçok tecrübesiz yeni sürücülerin girmesiyle ihmaller zincirinin artması ve sürücülerin dikkatsiz ve özensiz davranışlarının da eklenmesi neticesinde bireylerin beden bütünlükleri ciddi bir tehlike ile karşı karşıya kalmış gerçekleşen kazalarda ölüm ve yaralanmalarda ciddi artışlar yaşanmıştır. Bu durum kişi, toplum ve devlet için ağır külfetler meydana getirmekle birlikte taksirli sorumluluk şekli giderek toplumda önemli bir sorun haline gelmiştir.

Türk Ceza Kanunu’nda “*vücut dokunulmazlığına karşı suçlar*” en temel sorunlardan biri olarak görülmüş ve Yasa’da ayrıntısıyla yer verilmiştir. Yapılan düzenlemelerden kanun koyucunun meydana gelen ve gelecek olan tehlikelerin farkında olduğu anlaşılmaktadır

(Erman, Özek 1994:1). Taksirle yaralama suçu da bu suçlardan biri olup Türk Ceza Kanunu'nun 89. maddesinde düzenlenmiştir.

Trafik kazalarına bağlı olarak ölüm ve yaralanma sayılarının artmasıyla birlikte suçun kapsamı giderek genişlemiş bulunmaktadır. Bu nedenle taksirle yaralama suçu güncelliği ile birlikte tehlikeliliğini de giderek devam ettirmektedir.

Tablo 1.Ülkemizde 2012- 2021 Yılları Arasında Meydana Gelen Trafik Kazalarına Bağlı Ölüm ve Yaralanmalar

Yıl	Toplam kaza sayısı	Ölümlü yaralanmalı kaza sayısı	Maddi hasarlı kaza sayısı	Ölü sayısı			Yaralı sayısı
				Toplam	Kaza yerinde	Kaza sonrası ⁽¹⁾	
2012	1 296 634	153 552	1 143 082	3 750	3 750	-	268 079
2013	1 207 354	161 306	1 046 048	3 685	3 685	-	274 829
2014	1 199 010	168 512	1 030 498	3 524	3 524	-	285 059
2015	1 313 359	183 011	1 130 348	7 530	3 831	3 699	304 421
2016	1 182 491	185 128	997 363	7 300	3 493	3 807	303 812
2017	1 202 716	182 669	1 020 047	7 427	3 534	3 893	300 383
2018	1 229 364	186 532	1 042 832	6 675	3 368	3 307	307 071
2019	1 168 144	174 896	993 248	5 473	2 524	2 949	283 234
2020	983 808	150 275	833 533	4 866	2 197	2 669	226 266
2021	1 186 353	187 963	998 390	5 362	2 421	2 941	274 615

(1) Trafik kazasında yaralanıp sağlık kuruluşuna sevk edilenlerden kazanın sebep ve tesiriyle 30 gün içinde ölenleri kapsamaktadır.

- Bilgi yoktur.

Tablo 1. incelendiği son on yıl içerisinde toplamda 11.969.233 trafik kazası meydana gelmiştir. Her yıl ortalama 1.196.923 trafik kazası gerçekleşmiştir. Bu kazalardan 1.733.844 kaza ölüm ve yaralanması ile sonuçlanmıştır. Gerçekleşen kazalarda bunlardan 55.592 kişi hayatını kaybederken 2.827.769 kişinin de yaralandığı görülmektedir. 2020 yılında yaşanan pandemi nedeniyle ve sokağa çıkma yasaklarına bağlı olarak kaza sayılarında düşüş yaşanmıştır. Ancak 2021 yılında pandeminin azalmasıyla bu oran eski oranlarına geri dönmüş tekrardan yaklaşık olarak %10,2'lik bir artış yaşanmasına neden olmuştur.

Türkiye nüfusu 2021 yılında 84 milyon 680 bin 273 kişi olarak tespit edilmiştir (data.tuik.gov.tr). Toplam nüfus ile kaza sayısı karşılaştırıldığında yaklaşık 7 de 1'nin kazaya karıştığı anlaşılmaktadır. Bu oran oldukça yüksek olup Türkiye'de trafik kazalarının etkilemediği hane kalmamıştır. Hemen hemen her hane günlük hayatta bir kazaya şahit olmakla birlikte bundan da etkilenmektedir. Yine bu verilere bakıldığında taksirle yaralama suçunun en belirgin bir türü olan trafik kazaları sayılarının korkutucu boyutta olduğu, sonuçların hem birey hem toplum ve hem de devlet açısından çok büyük bir risk taşıdığı

gerçeğini ortaya koymaktadır.

Daha önceki bölümde üzerinde durulan bilinçli taksir ve olası kast ayrımlarının önemi özellikle trafik kazalarında gerçekleşen olaylarda görülmektedir. Çünkü kaza sonucunda meydana gelen yaralanmalar ve ölümler kendi içerisinde spesifik olaylar olduğundan ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Eylemin nitelendirilmesinde kanun koyucunun bu kavramları tanımlanmaması ve her iki kavramı bir birine yakın kelimelerle ifade etmesi sorunun bir başka yönünü oluşturmaktadır. Sadece hangi durumlarda bilinçli taksir ve olası kastın oluştuğunu belirtmesi eylemlerin soruşturma ve kovuşturma mercilerince farklı şekillerde nitelendirilmesinde neden olmuştur. Bu durum uygulamada özellikle trafik kazalarına bağlı gerçekleşen olaylarda daha büyük bir sorun haline gelmiştir.

Ölümlü ve yaralanmalı kazalar adli bir olay kapsamında değerlendirildiğinden soruşturma dosyaları da giderek artış göstermiştir. Buna bağlı olarak trafik kazası neticesinde gerçekleşen taksirle yaralama soruşturmaları kişi başına artarak devam etme eğilimindedir.

Taksirle yaralama suçu mülga 765 sayılı TCK'nın 459. maddesinde yer alırken, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ise 89. madde de düzenlenmiş olup her iki düzenleme hükümlerin incelenmesi faydalı olacak ve hükümler arasında belirgin bazı farklılıkların olduğu anlaşılacaktır.

Hükümler arasındaki en önemli fark mülga 765 sayılı TCK'da "*tedbirsizlikle ölüme sebebiyet verme*" başlığı altında, taksirin halleri sayılmış iken, 5237 sayılı Türk Ceza Kanun'da ise doğrudan taksir teriminin kullanılması olmuştur (Malkoç, 2005:89). Mülga 765 sayılı Kanunda taksirin şekilleri sınırlı şekilde sayıldığı ifade edilmişti. Yeni Kanunda ise doğrudan taksir kavramı kullanılmasıyla suça genel bir boyut kazandırılmıştır. Yani bu düzenlemeyle birlikte belli bir kalıp içerisinde kalmış olan taksirin alanı genişletilmiş olup haksızlığı oluşturan eylemin daha iyi değerlendirilmesi sağlanmakla taksirin hukuki nitelendirilmesine imkân sağlayan dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık tabirinin kullanılmasıyla suça bu yönüyle yeni bir bakış açısı kazandırılmak istenmiştir.

Başka bir farklılık ceza miktarı konusunda olmuştur. Mülga 765 sayılı TCK'nın 459. maddesinde suçun cezası "*3 ay dan 20 aya kadar hapis*" şeklinde iken, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda cezalar artırılarak "*filin birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde, altı aydan üç yıla kadar hapis*" olarak düzenlenerek bir artırıma gidilmiştir. Bu

suçların sayısı ve tehlikeliliğın artmasının karşısında suç için belirlenen ceza yaptırımında artırım yapılarak caydırma yoluna gidilmesi yerinde olmuştur. Fakat tüm bu düzenlemeler yapılmasına rağmen bu sayılarda önemli bir düşüş yaşanmamaktadır.

Mülga 765 sayılı TCK m. 459/son fıkrasında kusurun durumuna göre indirim yapılmasını öngören düzenlemenin yeni yasada düzenlenmediği görülmektedir. Bunun yerine yeni TCK m. 22/4’de tüm taksirli suçlarda asli ve tali kusura göre ceza tayin edileceği düzenlenmiştir. Bundan dolayıdır ki yaralama suçları ile birlikte tüm taksirli suçlar yönünden cezanın kusura göre olacağı düzenlenerek kusurun derecesi olan sayısal bir veri üzerinden hesaplanma yapıp ceza verilmesi yolu kapatılmıştır (Malkoç, 2005:89). Bunun tanınması yerinde olmuştur. Çünkü taksirin esasını belirleyen faktör kusurdur. Fakat bu kusurun matematiksel bir şekilde olacağı anlamına gelmemelidir. Hâkimin somut olaylarda kusur durumunu değerlendirmesi uygun olacaktır. Bu düzenlemeyle hâkime geniş bir takdir yetkisi kullanma yolu açılmıştır. Bu durumu açıklayan TCK’nın 22. maddesinin gerekçesi de bunu desteklemektedir. Taksirdeki kusurluluk durumunu ancak hâkimin yapabileceği ve bu kusurun sayısal bir veri olarak tespitinin mümkün olmayacağını, somut olayın niteliğine ve failin durumuna göre değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. (TCK madde 22 gerekçe, Türk Hukuk Sitesi 20.11.2009)

Yine mülga 765 sayılı TCK’nın 459/2-3 fıkrasının da birden fazla kişinin yaralanması durumunda failin cezalandırılmasında yaralanmanın belli bir ağırlıkta olması gerekirken, 5237 sayılı Türk Ceza Kanun’un m. 89/4’de buna ilişkin bir düzenlenmeye yer verilmemiştir. Yeni TCK’da taksirle yaralanma açısından önemli olan yaralanmanın hayati tehlike olmaması, basit tıbbi işleme giderilebilir olması ve ayrıca müştekinin şikâyetçi olması yeterli olacaktır. Böyle bir durumda hâkim hüküm kurarken yaralanan kişi sayısına göre alt sınırdan uzaklaşması uygun olacaktır.

Düzenlemenin bu şekilde yapılması yerinde olmuştur. Çünkü birden fazla kişinin birlikte yaralandığı taksirle yaralanmalarda kanun zaten buna ilişkin bir ceza öngörmüştür. Bundan sonra artık yaralanmanın derecesinin bir önemi bulunmayacaktır. Fakat hüküm kurulurken mağdur sayısına göre alt sınırdan uzaklaşılması daha hakkaniyetli olacaktır.

Görev konusunda da bir değişiklik yapılmıştır. Asliye Ceza Mahkemesi 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda taksirle yaralama suçlarında görevli mahkeme olarak düzenlemiş iken mülga 765 sayılı TCK’da buna yer verilmemiştir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanun'un m.22/6' da "*Taksirli hareket sonucu neden olunan netice münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir*". Şeklinde spesifik düzenleme yapılarak taksirli suçlara genel bir şahsi cezasızlık ve indirim sebebine yer verilmiştir (Özgenç, 2005:333). Mülga 765 sayılı TCK'da buna benzer bir düzenleme sadece taksirle yaralama ve ölüme neden olması suçlarında düzenleme alanı bulmaktaydı. Trafikğin artmasına bağlı olarak kazaların gerçekleşmesiyle binlerce insanın ölmesine ve yaralanmasına neden olması bu şekildeki düzenlemeye olan ihtiyaca artırmıştır.

Özellikle kazalara aile içi kişilerin karışması bu düzenlenmenin gerekliliğini ortaya koymuş ve bunun ihtiyaç olduğu çoğu kez yazarlar tarafından ifade edilmiştir (İçel,1976:334-335). Buna yönelik talepler 1997'deki kanun tasarisına alınmış ve bu tasarı yeni düzenlemede yerini almıştır. Karşılaştırılmalı hukukta bu yönde benzer düzenlemeye rastlamak mümkündür. Mesela Alman Ceza Kanununda 60. bendinde failin davranışı sonucunda fail bundan bir zarar görmüş ve artık faile bir ceza verilmesi gereksiz kılacak kadar failin zarar görmesi durumunda fail cezalandırılmayabilecektir (Dönmezer ve Yenisey, 1998:15).

Böyle bir hükmün 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na neden konulduğu maddenin gerekçesinde açıklanmıştır. Genel olarak iki gerekçeye dayandırılmıştır: Birincisi, kırsal bölgelerde çok çocuklu kadınların çocuklarına gerektiği kadar ilgilenmemesi çocukların birçok tehlikelere maruz kalmaları sonucunda zarar görmeleri iken ikincisi, özellikle aile içindeki fertlerin karışmış olduğu trafik kazalarında aile bireylerinin yaralanma ve ölümlerine neden olması durumlarında failin maruz kaldığı acı yanında ayrıca cezalandırılması yoluna gidilmesi artık aile için ağır bir mağduriyetlere yol açmaktaydı. Bu hüküm ile failin neden olduğu taksirli bir eylem sonucunda kişisel ve ailevi bakımından artık bir ceza verilmesini gereksiz kılacak kadar zarar görmüş olan faile ceza verilme yoluna gidilemeyecektir.

Failin eyleminin bilinçli taksirle olduğunun kabul edildiği durumlarda ise artık failin cezasızlığına gidilemeyecek hakkında bir indirim uygulanacaktır. Fakat bu cezasızlık ve indirim her zaman ve her şartta uygulanma alanı bulması mümkün değildir. Eylem bizzat faile acı vermeli ve fail bundan gerçekten ıstırap duymalıdır. Yani faile vereceğimiz cezanın bir anlamı kalmayacak kadar failin bundan olumsuz etkilenmiş olmalıdır (Özbek, 2010:303).

Eylem sonucunda meydana gelen netice sanığın acı ve ıstırap duymasının yanında ayrıca failin ailevi olarak mağduriyetine neden olmalıdır. Aksi halde bu hükmün uygulanmaması gerekmektedir. Örneğin, bir kazada yakın bir arkadaşını kaybeden bir kişiye sadece bundan acı ve ıstırap yaşaması tek başına yeterli olmadığından failin ailevi olarak yıpranmadığından bu hükümden yararlanmaması gerekir.

2.3. 5237 SAYILI TCK'DA TAKSİRLE YARALAMA SUÇUNUN UNSURLARI

TCK'nın 89.maddesinde taksirle yaralama suçu şu şekilde düzenlenmiştir:

(1) Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
b) Vücudunda kemik kırılmasına, c) Konuşmasında sürekli zorluğa, d) Yüzünde sabit ize, e) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

f) Gebe bir kadının çocuğunun vaktinden önce doğmasına, Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, yarısı oranında artırılır.

(3) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,
b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,
c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına, d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadının çocuğunun düşmesine, Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, bir kat artırılır.

(4) Fiilin birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(5) (Değişik: 6/12/2006 – 5560/5 md.) Taksirle yaralama suçunun soruşturulması ve

kovuşturulması Şikâyete bağlıdır. Ancak, birinci fıkra kapsamına giren yaralama hariç, suçun bilinçli taksirle işlenmesi halinde Şikâyet aranmaz.

Görüleceği üzere madde metninde, 1. fıkrada taksirle yaralama suçunun temel Şekli düzenlenmişken, 2. ve 3. fıkrada suçun nitelikli hallerini düzenlenmiştir. Sonraki 4. fıkrada birden fazla kişinin yaralanmasında verilecek cezayı düzenlenmiş. Takip eden 5. fıkrada ise suçun soruşturma usulünü düzenlenmiştir.

Türk Ceza Hukukunda suçun unsurları genel olarak üç başlık altında incelenmektedir. Bunlar; suçun maddi unsurları, manevi unsuru ve hukuka aykırılık unsurudur.

2.3.1. Maddi Unsurlar

Türk Ceza Hukukunda suçun maddi unsurları; fiil, fail, mağdur, suçun konusu oluşturmaktadır. Eğer suç neticeli bir suç ise ayrıca netice ve illiyet(nedensellik) bağı da suçun maddi unsurlarını oluşturmaktadır. Çalışma alanının konusunu oluşturan taksirle yaralama suçu neticeli bir suç olduğundan bu suçun maddi unsurları; fiil, fail, mağdur, suçun konusu, netice ve illiyet bağı olmak üzere altı başlık altında incelenecektir.

2.3.1.1. Fiil

Taksirle yaralama suçunda hareket unsurunu başkasının vücuduna yöneltilen taksirli davranış sonucunda mağdurun bedeneni, ruhen veya aklen zarar görmesine neden olan davranışlar oluşturmaktadır. Yaralamayı oluşturan bu davranışlar, bedene yönelik olan ve bedeni olumsuz etkilemektedir. Bu sebeple, hareketler neticesinde oluşan yaralar ile birlikte sadece itme veya vücudu sarsma gibi hareketler de yaralamayı oluşturmaktadır (Dönmezer, 2004:111,112)

Yazar'ın bu görüşüne katılmamaktayız. Bir kaza sırasında mağdurun sadece sarsılması tek başına yaralama suçunu oluşturmamalıdır. Çünkü hareketin mağdurun vücut bütünlüğü üzerinde belli bir acı vermesi ve sağlığını veya algılama yeteneğini bozacak kadar acının yoğun nitelikte olması gerekmektedir. Aksi halde en basit sarsma/sarsılma eylemini de yaralama suçu olarak değerlendirilmesi gerekecektir. Zaten vücuda verilen acı ile birlikte mağdurun sağlığını bozulması durumunu kanun koyucu bir arada aramıştır.

Hareketin ihmali veya icrai olarak işlenmesinin önemi yoktur. Hareketin hayatta bulunan bir kimseye karşı olması yeterlidir. Bundan anlaşılıyor ki hayatta olmayan birisine karşı gerçekleştirilen veya kişinin kendisine karşı icra ettiği davranışları yaralama niteliğin

de kabul etmek mümkün olmayacaktır. Örneğin, cenaze aracına çarpan bir kişinin şoför ile birlikte araçtaki ölüye de zarar vermesi durumunda hayattaki sürücü yönünden bu suç oluşurken, ölmüş olan kişiye karşı bu suç oluşmayacaktır. Somut olayın durumuna göre failin ölüye hakaret içerikli sözler sarf etmesi halinde ölüye karşı gerçekleştirilen eylemin ölünün hatırasına hakaret suçu bakımından değerlendirilmesi uygun olacaktır.

Dönmezer'e göre (2004: 112) yaralama "*maddi ve manevi olarak beden bütünlüğünü etkileyen ve bir kişiye yapılan hareketleri de yaralama saymaktadır.*" Bu değerlendirme yerinde olmuştur. Çünkü insan sadece maddi bir bedene değil, maddi bütünlüğünden ayrı düşünülmemeyen manevi bir bütünlüğe de sahiptir. Tabii manevi hareketler sonucunda meydana gelen sonuçlarda hareket ile sonuç arasındaki nedensellik ilişkisini kurulması ve faile bir isnatta bulunmak çok da kolay değildir (Gök vd., 1978:1). Mesela bir yerde sürekli gürültünün yapılması neticesinde sinir hastası olan bir kişinin gürültü nedeniyle mevcut halinin giderek artmasında gürültünün etkili olduğunun tespiti halinde kişinin eylemini yaralama olarak değerlendirilmesi uygun olacaktır.

Taksirli suçların ihmal suretiyle işlenemeyeceği bazı yazarlar tarafından savunulmaktadır. Bunun nedeni olarak da taksirde netice istenilmediği öne sürülmektedir. Fakat ihmali suçların kasıt ile işlendiği gibi taksirle işlenmesinde de bir sakınca görünmemektedir. Taksir niteliğindeki ihmali suçlarda garantörün yani suçun işlenmemesi konusunda sorumlu olan kişinin önleyebileceği bir sonucunun imkânı var iken bu konuda gerekli dikkat ve özeni göstermediğinden neticenin vuku bulmasında artık garantöre yüklenilmiş bir yükümlülük bulunduğundan suç oluşmuştur (Hakeri, 2002:24).

Garantörlük bazı durumlarda artık kanuni sonuç olarak bir yükümlülük altına faili koymaktadır. Örneğin, ambulansın bir yaralı şahsı almaya gitmesi ve şahsı hastaneye ulaştırması sağlık çalışanlarına objektif olarak büyük bir ödev yüklemiştir. Ambulansın bulunduğu durum da önemlidir. Kendisi bu kurtarma işlemini yapabilecek durumda olmalıdır. Yani yaralı şahsı almaya giderken kendisinin de kaza yapması veya o sırada başka bir kişiye müdahale edilmesi durumunda artık ambulans görevlilerine bir sorumluluk yüklenmeyeceğinden bunların ihmali hareketi sonucundan ölüme sebebiyet vermesinden bahsedilmesi mümkün olmayacaktır.

2.3.1.2. Fail

Fail, suçun kanuni tanımındaki haksızlığı gerçekleştiren kişidir. Her suçun bir faili

vardır. Bu suçta da herkes fail olabilmektedir. Suçta özel bir fail durumu düzenlenmemiştir. Fakat failin kusurlu hareketi ile başka kusurlu kişilerin hareketleri birleşmesinde eylemle netice arasında bir bağlantı bulunması halinde artık herkes kusuruna göre sorumlu olacaktır (Yarsuvat,2011:119). TCK m. 22. 5.fikrasında “Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.” denilmek suretiyle bu durum açık bir şekilde ifade edilmiştir. Örneğin, zincirleme şeklindeki bir trafik kazasında her sürücü belirlenen kusuruna göre cezalandırılacaktır. Yine kazaya karışan araç kamu idaresine ait olması durumunda da aracın bakım, onarım ve gözetiminden sorumlu olanlar kusurlarına göre sorumlu olacaklardır.

Bu şekildeki düzenleme yerinde olmuştur. Çünkü cezaların şahsiliği ilkesinin de bir doğal sonucu kişilerin kendi kusurlu hareketi ile meydana gelen sonuç arasında bir illiyet bağı olması durumunda herkesin kusuruna göre birbirinden bağımsız olarak sorumlu olması gerekmektedir.

Taksirle yaralama suçunda failin sıfatının cezai sorumluluğa etkisi bakımından herhangi bir hüküm veya kanuni bir düzenleme bulunmamaktadır. Yani bu suçu işleyen kişinin anne, baba, eş, kardeş veya kan hısımlarından birinin olmasına yönelik düzenleme yapılmamıştır. Daha önce açıklandığı gibi TCK'nın 22. maddenin 6. fıkrasındaki düzenleme tüm taksirli suçları kapsadığından bu suç için de uygulanmaktadır. Aslında bu suça ilişkin ayrı bir fıkranın düzenleme alanı bulması gerekirdi. Çünkü taksirle yaralama suçunun bir türü olan trafik kazalarının neden olduğu yaralanmalar uygulamada en çok karşılaşılan suç türüdür. Hâkim suçun faillerin mağdurla olan kişisel ve ailevi bağlantılarını somut olayın niteliğine göre irdeleyip uygulamalıdır. Ailevi kavramının sınırlarının belirlenmemesi ve bu durumdan kim veya kimlerin yararlanacağı belirsizdir. Özellikle bu konuda bir düzenleme yapılması uygulamadaki sıkıntıyı giderecektir.

2.3.1.3.Mağdur

Suçun mağduru failin dışında olan herkes olabilmektedir. Zaten bu durum kanun lafzından “taksirle başkasının vücuduna” şeklindeki ifade ile suçun mağdurunun kişinin kendisinin olamayacağını belirtmiştir. Bu nedenle suçta fail ile mağdurun bir arada olması imkânsızdır (Bayrak,2001:22). Bu nedendir ki kişinin kendisini taksirle yaralaması suç oluşturmayacaktır. Duruma göre başka suçların konusunu oluşturulma ihtimalleri düşünmek gerekecektir. Mesela sigortadan para almak için bazen kişiler yapmadıkları kazalara kaza süsü vererek veya yaralanmalarını bu şekilde sağlayarak nitelikli dolandırıcılık suçunu

işlemektedirler (Meran 2005:105).

2.3.1.4. Suçun Hukuki Konusu

Suçun konusu kavramından haksızlık oluşturan eylemin üzerinde gerçekleştiği alan olarak ifade edilmektedir. Taksirle yaralama suçunun konusunu vücut bütünlüğü oluşturmaktadır. Bireylerin vücut dokunulmazlığını ihlal eden her türlü davranışın yanında ayrıca bireyin ruh ve akıl sağlığının korunması da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Başka bir ifadeyle mağdurun bedenine acı verilmek suretiyle mağdurun sağlık ve algılama becerisinin ihlal edilmesinde artık suçun oluştuğundan bahsedilmesi mümkün olacaktır (Meran, 2005:105).

Taksirle yaralama suçunun korunmasını gerekli kılan hukuki anlamdaki menfaat; kişinin bedenen, ruhen ve aklen sağlığını oluşturmaktadır. Toplum tarafından korunması gerekli olan değerler ve menfaatler toplum için büyük bir öneme sahiptir. Çünkü hukukun üstünlüğünün gelişmiş olduğu toplumlarda devlet bireylerin güvende olmalarını sağlamak ve bunun yanında ayrıca bireylerin birlikte yaşamlarını sürdürmelerini sağlamak zorundadır. Bunun için bireylere karşı gerçekleşecek veya gerçekleşmesi muhtemel tehlikeleri engelleyerek vücut bütünlüğünün korunması gerekmektedir (Erman ve Özek 1994:94).

Devletin pozitif yükümlülüğü de bunu gerektirmektedir. Taksirle yaralama suçu bir zarar suçudur. Çünkü dış âleme hukuki sonuçlar doğuracak somut bir olgu yansıtmaktadır. Suç yasanın belirlediği ve sınırladığı sonuçların açığa çıkması ile tamamlanmış olacaktır. Ayrıca bu suç ani suçlardandır. Yapılan hareket ile tamamlanmaktadır. Yani hareketin tekliği suçun oluşması için yeterlidir. Örneğin, failin tek kaza ile birden fazla kişiyi yaralamasında tek hareket olduğudur. Neticenin uzaması durumu suçu müteselsil yani kesintisiz suç haline getirmeyecektir (Erem,1983:2098). Önemli olan haksız hareket ile neticenin meydana gelmesi yoksa sayının fazlalığı veya azlığı önemli değildir.

2.3.1.5. Netice

Taksirli davranış sonucunda mağdurun vücut bütünlüğünde acı oluşması, sağlığının bozulması yanında ayrıca algılama yeteneğinin de bozulması hallerinden biri veya birkaçının birlikte veya bağımsız olarak meydana gelmesi gerekmektedir. Kasten yaralama suçunda mağdur yaralanan kişinin kendisiyken, taksirli suçlarda bu durum farklı olabilmektedir. Yani hareket başkasına yönelik olsa da başka bir kişi bundan olumsuz etkilenmiş ise buna karşı taksirle yaralama suçunun gerçekleşebilmektedir. Hangi hareketlerin tek başına yaralama

suçunun maddi unsurlarını oluşturduğu veya oluşturacağı kanunda sınırlandırılmamıştır. Başka bir anlatımla tahdidi olarak bu hareketler sayılmamıştır. Bunun yanında sadece neticeler belirtilmiştir. Bunlar m. 89. maddesinin ilk iki fıkralarında düzenlenmiştir.

2.3.1.5.1. Başkasının Vücuduna Acı Verme

Acı kelimesi hukuki bir kavram değildir. Sözlük anlamı; “ iç ve dış tesirlerin vücutta oluşturduğu rahatsızlık, sızı, sancı, ağrı” (Büyük Lügat 1992, s. 55.) veya “dışarıdan gelen etki ile dış organlarda bir anda duyulan ıstırap” olarak açıklanmıştır (Türkçe Sözlük , C:1, s. 4.). Kanun’da ki “acı verme” kavramı eski yasada yer alan “cismen eza verme” kelimesinin yerinde kullanılmıştır.

Acı verme, vücuda önemli olacak şekilde zarar veren her türlü harekettir (Erem, 1984:319). Acı verme kavramından mağdurun eylem neticesinde oluşan küçük veya büyük her şekildeki fiziksel acıyı ifade etmelidir (Dönmezer,2004:116).

Yazarın bu görüşüne katılmak mümkün değildir. Çünkü vücuda yöneltilen hareketin bir ağırlığı ve yoğunluğu olmalıdır. Bu değerlendirmenin mağdurun öznel duyarlılığı değil, nesnel bir gözlemcinin beyanlarına göre olmalıdır.

Yani mağdurun kendisine göre değil, bağımsız bir gözlemcinin değerlendirmesiyle eylemin vücuda acı verip vermediğinin değerlendirmesi uygun olacaktır. Aksi halde her türlü fiziksel temastaki ağırlarda suçun oluştuğunun kabulü gerekecektir.

“Sağlığın bozulmasına neden olma” kavramı süre sınırı olmadan failin eyleminin mağdurun beden bütünlüğünde oluşturduğu tehlike sonucunda bir rahatsızlığa neden olmalı veya daha önceden bulunan bir durumu artırması anlamına gelmektedir. Yani hastalığın tıbbi olarak meydana gelmesi sonucu aranmamaktadır (Erem, 1984:319–320).Bunu bir örnekle açıklamak gerekirse, korona virüs taşıyan birinin bunu üçüncü bir kişiye bulaştırması “sağlığı bozma” sayılmaktadır. Suç için bu yeterli iken kişinin bir hastalığa yakalanmış olması gerekmemektedir. Sağlığın bozulma süresi önemli olmadığı gibi gerekli de değildir. Kısa bir süre dahi olması yeterli olacaktır. Bazen acı olmaması halinde dahi yaralanmadan bahsetmek gerekecektir (Kaymaz, Gökçen 2006:189). Mağdurun yapılan hareket sonucunda beden, akıl ve ruh halinin zarar görmesi de bu kapsamda değerlendirmek uygun olacaktır (Dönmezer, 2004:115).

İnsanın vücut bütünlüğü sadece maddi bir varlıktan ibaret değildir. Kişinin ruh sağlığı da vücut bütünlüğünün bir parçasını oluşturmaktadır. Bu nedenledir ki maruz kalınan

bir travma sonucunda kişinin ruhsal sağlığı bozulmuşsa artık yaralamadan bahsetmek gerekecektir.

2.3.1.5.2. Sağlığa Zarar Vermek

Bu kavram eski yasada “sıhhati ihlal” şeklinde düzenlenmekteydi. Bu kavram ile yaralanmanın hangi durumda gerçekleşeceği konusunda bir belirsizlik ve eksiklik bulunmaktaydı. Bunun yerine yeni kanun da yaralama için haksız eylem sonucunda mağdurun sağlığının bozulması şartını düzenlemek suretiyle bu belirsizliği ve eksikliği gidermiştir. “Sağlık” kelimesi Türk Dil Kurumu’na göre “bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olması, vücut esenliği” anlamlarına gelmektedir. Kısacası vücudun esen olma hali olarak ifade edilmiştir (Türkçe Sözlük 1969:63). Bu kavramdan yola çıkarak kişinin sağlığının haksızlık teşkil eden davranışla kötü olması veya mevcut durumun daha kötüye gitmesine neden olarak anlaşılmaktadır (Dönmezler, 1990:120). Sağlık durumunun ihlalinden ise, patolojik bir durumun yani hücrelerde ve dokularda oluşmuş rahatsızlıkların meydana gelmesi ve durumun derecesinin artırılması denilmektedir. Dolayısı ile sağlık durumunun iyi olmayan bir kimsenin, bundan daha kötüye gitmesi de bu kapsamdadır

2.3.1.5.3. Algılama Yeteneğinin Bozulmasına Neden Olmak

Mülga 765 sayılı TCK’da “akli melekelerinde bozukluk” olarak tabir edilen kavramın, yeni kanun da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olunması şeklinde düzenleyerek mülga 765 sayılı TCK’da ki düzenlemeyi aynen korumuştur. Bu kavramın kapsamına mağdurun fizyolojisinin de oluşmuş normal olmayan haller dâhildi (Hancı, 2002: 511). Akıl hastalığı bu durumun en önemli parçasını oluşturmaktadır. Akıl hastalığında önemli olan kavram bilinçtir. Bir kişinin bulunduğu ortamda kendi duyum ve hislerinin anlaşılır ve normal bir şekilde değerlendirebilmesidir.

İrade kavramı, Türk Dil Kurumu’na göre “bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü” anlamına gelmektedir. Başka bir ifadeyle bilinç kavramının bir mütemmim cüzü olmakla birlikte bireyin fikir ve hareketleri arasında bir seçim yapabilme kabiliyetidir. Kişi iradesiyle davranışlarını sergilemektedir. Fakat bu her zaman mümkün değildir. Bazen kişi bulunduğu rahatsızlıktan dolayı normalin dışında farklı hareketlerde bulunabilmektedir. Kişi, sahip bulunduğu patolojik durum sonucunda, böyle bir duruma girmişte olabilir (Hancı, 2002:510).

Yeni düzenlemede ki “algı kavramı” ile “akli meleke” kavramları arasında anlam

farklılığı bulunmaktadır. Bu nedenle “algılama” kavramının yeterince anlaşılması olayların farklı değerlendirilmelerine neden olmaktadır. Algılama Türk Dil Kurumu’na göre; “bir olayı veya bir nesnenin varlığını duyu organlarıyla algılamak ve sade bir şekilde bu olguyu anlamak anlamlarına gelmektedir (TDK Sözlük, Cilt.1:s. 50).

Algılama yeteneğinin bozulması kavramı ise, genel olarak kişinin anlama, düşünme ve muhakeme etme yeteneklerindeki karışıklığı ifade etmekle beraber ayrıca bu yeteneklerde bozukluğa neden olacak bütün davranışların anlaşılmasını ifade etmektedir. Akli melekeler bozukluk kavramından ise, bu melekelerde karışıklığın ve düzensizliğin gerçekleşmesi ayrıca mağdurun ruh halinde olması gereken durumdan farklı bir şekilde davranması olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Dönmezer,2004:116).

Akıl ve ruh bakımındaki karışıklığın kişinin algılama yeteneğini ihlal ettiğinden bu iki ibarenin bu kapsamda değerlendirmesi yerinde olmuştur. Kişiye yönelen davranış sonucunda kişinin hür iradesini etkileyecek davranışların tespiti halinde bu işlemlerin geçerliliğini yitirdiğini değerlendirmek gerekecektir. Örneğin, kişiye rızası ve bilgisi dışında uyuşturucu içeren bir içeceğin içirilmesi sonucunda kişiye araç kullanılması durumunda algılama kabiliyetinin bozulduğundan bahsedilmesi mümkün olacaktır. Yapılan hareket sonucunda da kişinin psikolojik ve biyolojik halini etkileyen uyku ve korku durumları dahi bu kapsamda değerlendirilmelidir (Öztürk, Erem 1983:320).

Gerçekten de kişinin maruz kaldığı taksirli hareket neticesinde kişinin algılama durumunu ifade eden uyku düzenini ve korku güdüsünü değiştirmesi, yani korkmaması gereken bir şeyden korkması veya korkması gerekenden fazla korkmasına neden olduğu hallerde kişinin algılama yeteneğini bozulmasına neden olmaktadır. Örneğin, trafik kazası sonucunda yaralanan bir sürücünün artık hiç arabaya binmemesi veya araç sürememesi bu kapsamda değerlendirilebilmektedir.

2.3.1.6. Nedensellik (İllyet) Bağı

Bir diğer ifade ile illiyet kavramı davranış ile sonuç arasındaki bağı ifade etmektedir (Adam, 2011:33). Dış âlemde oluşan farklılık insana bağlanmalı yani bir insan davranışından kaynaklanmalıdır. Başka bir ifadeyle hareket ile netice arasında bir nedensellik bağı kurulmuş olmalıdır. Somut olaylarda haksızlık teşkil eden davranış icra edilmeseydi bu netice oluşmayacaktı ve hareket sonucunun icra edilen eylemden kaynaklandığı denildiği anda illiyet bağının varlığından artık bahsetmek mümkün olacaktır (Artuç, 2008:242).

Sonucun hareketin doğal bir sonucu olması gerekir. Aksi halde fiil ile netice arasında bu bağın kurulması noktasında tereddütlerin oluşmasına neden olacaktır. Bunun doğal sonucunda da birçok kişinin bu neticeden sorumlu tutulmasına sebebiyet verecektir.

Önemli olan bir diğer husus bu nedensellik bağının hangi anda var sayılacağına tespitidir (Toroslu, 2005:90). Bu tespitite failin bu davranışının neticeyi gerçekleştirmesine imkân sağlayıp sağlamadığı veya davranışın sonucunun bütün olarak rastlantı niteliğinde olup olmadığının belirlenmesi olacaktır (Parlar, Demirel 2002:476). Bu illiyet ilişkisinin varlığının kabulü ile yine davranışın failinden ayrı bir şekilde netice doğurması halinde istenilmeyen netice olduğundan faili bundan sorumlu tutmak uygun olmayacaktır. Çünkü hareket failin davranışından bağımsız bir şekilde meydana gelmemelidir. İlliyet ilişkisinin kurulmadığı bu durumlarda failin meydana gelen neticeden sorumlu tutmak mümkün olmayacaktır. Bağın kurulduğu durumda ise suçun manevi unsurunun somut olayda varlığını araştırmak gerekir. Bu araştırma yapılırken de her somut olayın kendi içerisinde ayrı ayrı değerlendirilmesi uygun olacaktır.

İhmal nedeniyle icra suçlarında eğer yapılması gerekli olan davranış icra edilmiş olsaydı sonuç vuku bulmayacaktı denilebiliyorsa artık nedensellik ilişkisinin sübut bulunduğunu kabul etmek gerekecektir (Kaymaz, Gökcan 2006:102). Sonuçta bu suçun ihmal suretiyle işlenemeyeceği kanunda açık bir şekilde belirtilmemiştir. Faile yüklenen sorumluluk yani hukuki yükümlülük anlamında yapması gereken hareketin yapılmaması sonucunda eylem gerçekleşmiş ise artık failin ihmal suretiyle icrai bir taksirli suçu işlemiş olacağının kabul edilmelidir. Bu nedensellik ilişkisi bağlamında konuyu nitelendirmek gerekirse;

Başka kişilerin hareketi veya öngörülmeyen doğa olayları sonucunda failin meydana gelen neticelerden sorumluluğu için failin bu konuda belli bir hukuki sorumluluğun varlığı yanında ayrıca failin meydana gelen sonuca engel olabilme imkânının bulunması gerekmektedir. Mesela, yağmurlu bir hava da araçta seyir halinde ki sürücü bir anda oluşan sele aracının kapılmasında araçta yolcu olarak bulunan çocuğunu kurtaramamasında meydana gelen sonuçla arasında fiziki bir bağ tek başına olması yeterli değildir. Somut olayda failin hukuki anlamda bir sorumluluğu bulunmalı ve mağduru kurtarabilme imkânının varlığının tespiti yapılmalıdır (Kaymaz, Gökcan, 2006:103).

Bu tür olaylarda failin bulunduğu koşullar da etkili olduğu hiç şüphesiz bir gerçektir. Faile her zaman bir kusur isnadında bulunmak mümkün değildir. Çünkü bir netice sadece

failin haksızlık oluşturan eylemi sonucunda gerçekleşmemektedir. Bazen fail, fail ile başka bir kişi, olayın her ikisinin de kusurundan kaynaklanmayan mücbir bir sebepten dolayı veya bizzat mağdurun kusurlu davranışı ile bir arada bulunmuş ve eylem bu şekilde gerçekleşmiş de olabilmektedir.

Bu durum zaten kanun koyucunun dikkatinden kaçmamış 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 22/5. fıkrasında “*Birden fazla kişinin taksirli işlediği suçlarda, herkesin kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kendi kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir*” şeklinde düzenleme yapılarak bu husus açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bir trafik kazasında fail ile mağdur veya başka sürücülerin kusurlu davranışları yanında bazen de bunlara eklenen yolun bozuk veya standartlara uygun olmama gibi durumları da bulunmuş olabilmektedir. Yol durumunun da sorumlu olan idarenin kusurluluğu tazminat açısından büyük önem taşımaktadır. Böyle bir olayda fail ile mağdurun kusurları ayrı ayrı araştırılıp tespiti yapıldıktan sonra değerlendirme yapılmalıdır (TCK md. 22 gerekçesi.).

2.4.MANEVİ UNSURLAR

Bu bölümde TCK'nın 89. Maddesinde düzenlenen taksirle yaralama suçunun manevi unsur olarak kast ve taksir incelenecektir.

2.4.1. Kast

Kast, Türk Ceza Kanunu'nun 21.maddesinde “*Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir*” şeklinde tanımlanmıştır. Kişinin işlediği fiil ve neticesi arasında ruhi bir bağ kurulmaktadır. Kanun da suç olarak tarif edilmiş fiilin haksızlık teşkil ettiğine ilişkin unsurların bilinmesi halinde fiil kasten işlenmiştir. Aslında kast suçun haksızlık unsuru olarak meydana gelmektedir (Özgenç,2015:235). Taksirle yaralama suçunda bir suç işleme kararı bulunmadığından kanundaki suçun isminden anlaşılacağı üzere bu suçun kasten işlenmeyeceği anlaşılmaktadır.

2.4.2. Taksir

Taksir, Türk Ceza Kanununun 22/2. Fıkrasında “*dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesidir*” şeklinde tanımlanmıştır. Kanunun bu şekildeki düzenleme lafzından taksirin şu unsurlarına ulaşılabilmektedir. Taksirle işlenebilen bir suçun olması, neticenin fail tarafından istenmemiş olması, davranış kurallarının ihlal edilmiş olması, davranış kurallarına uymamanın faile isnat edilebilir olması ve dikkat ve özen

yükümlülüğüne aykırı davranılması halleri sayılabilmektedir. Bir eylemin taksirli olarak kabul edilmesi için gerçekleştirilen eylemde bu unsurların tamamının birlikte somut olayda gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunlardan birinin veya birkaçının eksikliği halinde taksirli bir davranıştan bahsetmek mümkün olmayacaktır. Taksirle yaralama suçu kanun düzenlenme şeklinden suçun isminden de anlaşılacağı üzere bu suç ancak taksirle işlenmektedir.

2.5. HUKUKA AYKIRILIK

Hukuk, yalnız fiil ile ilgilenmediği gibi eylemin öznel boyutuyla da yetinmemektedir. Suçun manevi unsurunun olması koşuluyla suç ile hukuk düzeni arasındaki çatışmayı hukuka aykırılık unsuru teşkil etmektedir. Başka bir deyişle bu unsur suç ile hukuk düzeni arasındaki çelişkiyi ifade etmektedir. Somut olaylarda hukuk düzenini ihlal eden bir davranış olmadığında bir ödeve aykırı davranma veya belirli bir hareket ya da sonucun icrasına yönelik bir irade beyanında bulunulması suçun oluşmasına yetmeyecektir.

Kusurluluğun tartışılıp değerlendirilmesi açısından nesnel bir harekete ihtiyaç bulunmaktadır (Katoğlu, 2003:159). Hukuk öğretisinde bir suçun varlığı, failin haksızlık içeren davranışını kendi hür iradesiyle karar vermiş olması ve gerçekleştirecek neticeyi de istemiş olması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle yasada korunan hukuki değer hukuka aykırı bir davranış ile ihlal edilmesi gerekmektedir.

Hukuka aykırılığı kaldıran haller ile ve hukuka uygunluk nedenleri TCK'nın 24. maddeleri ile devamında da düzenlenmiştir. Bu uygunluk halleri bütün suçlar bakımından geçerli olan genel hükümlerdir. Bu durumlardan birinin bulunması durumunda haksızlık oluşturan eylem suç vasfından çıkmakta ve eylemi gerçekleştiren kişinin artık herhangi bir ceza sorumluluğu bulunmayacak ve fail hakkında bir cezaya da hükmolünmeyecektir. Dolayısıyla, taksirle yaralamaya sebebiyet verme suçu yönünden de bu durum geçerlidir.

Taksirli suçlarda hukuka uygunluk sebeplerinin oluşması zordur. Fakat tamamen de imkânsız değildir. Örneğin, bir kaza neticesinde uçurumun kenarında duran mağdurların içerisinde olduğu bir araç aşağıya yavaş yavaş düşeceği esnada hayatta kalma mücadelesi veren mağdurların diğer mağdurların tutundukları bir malzemenin kopmasına neden olması ile diğer mağdurların ölmesine sebebiyet vermesi halinde hukuka uygunluk sebeplerinden biri olan zorunluluk halinin bulunduğunu kabul etmek gerekecektir. Çünkü kişi başka bir şekilde kurtulma imkânı bulunmamaktadır ve muhakkak bir tehlikeyle karşı karşıya kalmıştır. Bu durumda faile bir kusur yüklenemeyeceğinden fail bu zor durumdan yararlanacağından faile bir ceza verilemeyecektir (Kaymaz, Gökcan 2006:113).

Taksirli suçlarda, meşru müdafaa halinin bulunduğu durumlarda sınırın aşılması hata durumunda mümkün olabilmektedir. Bu sınırların taksirle aşılmış olması yeterlidir. Fail bu uygunluk sebeplerini belirtilen sınırını aşmış ve kastı bulunmasa da ancak sınırı aştığından artık kusurlu sayılması gerekmektedir. Çünkü kanun koyucu hiçbir zaman haksızlık teşkil eden bir eylemin icrasında faili serbest bırakmamıştır. Bu nedenle failin kusurlu sayılması gerekmektedir. Böyle bir durumda failin suçu tamamlanmış ve faile hükmedilecek cezadan indirim yapılacaktır (İçel, Evik 2007:162). Failin bu eyleminde sınırı kasıtlı değil taksirle aşmalı bu sebeple somut olayda failden sübjektif değil objektif özen yükümlülüğüne riayeti beklenmesi gerekmektedir.

Belirtilen fıkranın somut olaylarda uygulanabilmesi için bazı şartların birlikte bulunması gerekmektedir. Yani hukuka uygunluk sebeplerinden birinin bütün unsurlarıyla gerçekleşmesi ve sınırın mutlaka taksirle aşılması gerekir. Bu suçun en azından taksirle işlenebileceği kanunda düzenlenmiş olması gerekmektedir. Sınırın aşıldığı suç kasıtlı işlenen suçlardan olması halinde artık failin cezalandırılması yoluna gidilemeyecektir.

Mesela, fail sınırı aşarak bir kişiyi yaralamış ise taksirle yaralama suçundan (TCK m.89) cezalandırılır ve verilen cezada TCK m.27/1'e göre indirilmektedir. Fakat sınırın aşılması nedeniyle işlenen suçun taksirli durumu yasa öngörmemiş ise örnek vermek gerekirse, sınırın aşılması suretiyle mala zarar verilmiş ise artık fail cezalandırılmaz. Çünkü mala zarar verme suçu ancak kasıtlı işlenebilir. Bu sebeple fail hakkında mala zarar verme suçu yönünden sınırın taksirle aşılmasından söz etmek mümkün olamayacaktır (Öztürk, Erdem 2007:140).

Yine başka bir örnekle bomba yüklü bir aracın kolluk görevlisi tarafından kalabalık yerden alarak hızlı bir şekilde güvenli yere götürmek istediği sırada bazı araçlara veya yayalara çarpması neticesinde bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olan eylemlerin dikkatsiz ve tedbirsiz davranmalarından kaynaklı taksirli hareket etmelerinden ileri gelmişse haklarında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 27/1. maddesi uygulanır (İçel, Evik 2007:162). Buna karşılık, kolluk görevlilerinin paniğe kapılmalarını haklı gösterecek sebeplerin varlığı halinde, hukuka uygunluk nedeni olan görevin yerine getirilmesi uygulanır ve cezalandırılmaları mümkün olmayacaktır. Çünkü bu durumda, faile yüklenebilecek taksir derecesinde dahi kusur bulunmamaktadır (Dönmezer, Erman 1983:153).

Bu uygunluk sebeplerinde sınırın taksirle aşılma konusunda her sebebinin niteliğine ve somut olayın şartlarına göre tespit edilmelidir (Dönmezer, Erman 1983:153). Örneğin,

bir trafik polisinin yakın bir tarihte birlikte çalıştığı sırada uygulama noktasında bir aracın durmadan kaçmaya çalıştığı sırada görevli polise çarparak ölümüne sebebiyet verdiği bir olay yaşayan trafik polisinin görev sırasında iken, yine aynı şekilde kontrol noktasında durmadan kaçan bir şüpheli aracı durdurmaya çalışması için kovaladığı esnada şüpheli araca veya başka araçlara çarpması neticesinde araç içerisinde bulunan birilerinin ölümüne veya yaralanmasına neden olması halinde görevlinin içerisinde bulunduğu durumun göz önüne alınması gerekmektedir. Görevli gerçekleşen saldırıyı amaçta değil bir araç olarak sınırı aşmalıdır.

Yani polisin ilk görevi saldırıyı def etmek olduğundan eyleminde, sınırı aşarak saldırganı amacının dışında etkisiz bir hale getirmişe meydana gelen eyleminin tam cezası ile cezalandırılacaktır.

Yukarıda ayrıntılı olarak hukuka uygunluk sebepleri açıklanmış genel olarak kasıtlı suçlarda karşımıza çıkan ve uygulama alanı bulan bu durumlar çok zorda olsa taksirli suçlarda da uygulanma durumları olabilmektedir. Çünkü sonuçta taksirli suçlarda hukuki değerlerin haksız davranışla ihlal edilmesi halinde suçun varlığından bahsedilecektir.

2.6. TAKSİRLE YARALAMA SUÇUNUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

Bu başlık altında, TCK'nın 89. Maddesinde düzenlenen taksirle yaralama suçunun özel görünüş şekilleri; teşebbüs, iştirak ve içtima şeklinde sınıflandırılarak incelenecektir.

2.6.1. Teşebbüs

Türk Ceza Hukukunda teşebbüs, failin cezalandırılmasını genişleten hükümler niteliğindedir. Belirli şartların varlığı durumunda, failin suçu tamamlayamamasına rağmen cezalandırılmasını öngörmektedir (Özgenç,2020: 501). Yani normal olarak bir kişiye ceza verilirken suçun tamamlanması gerekmektedir. Teşebbüs kurumuyla suç tamamlanmasa da kişi elverişli hareketlerle işlemek istediği suçun icrasına başlamış ve elinde olmayan bir sebeple eylemini tamamlayamamış ise de işlemek istediği suçun cezasıyla cezalandırılmaktadır. Fakat ceza verilirken zorunlu olarak bir indirim yapılmaktadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanun'un 35. maddesinde düzenlenen "teşebbüs" müessesesi Türk Ceza Mevzuatında yer alan tüm kasıtlı suçlar için genel ve geçerli bir hüküm niteliğindedir. TCK'nın m.35'de "*Kişinin işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz*" şeklinde tanımlanmıştır. Bu düzenlemeden teşebbüsün ancak kasıtlı suçlarda mümkün olabileceği, taksirli suçlarda

teşebbüsün mümkün olmayacağı anlaşılmaktadır. Çünkü “*Kişinin işlemeyi kastettiği bir suç*” denilerek bu durum açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Bir suçta teşebbüsten bahsedilebilmesi için bu suç için bir karar alınması ve bunun icraya başlanılmış olması gerekir. Taksirli suçlarda netice istenilmediği için failin suç işleme kararı ve kastıyla hareket ettiğinden bahsetmek mümkün olmayacaktır. Bu nedenle suç işleme kastı teşebbüs aşamasının oluşmasını taksirli suçlarda engellemektedir (Alacakaptan, 1970:60). Taksirli suçta kastın isteme unsuru bulunmamaktadır. Taksirli suçlar haksızlık teşkil eden ve hukuki değeri ihlal edilmesi sonucunda meydana gelen bir netice ile anlaşılmaktadır. Failin öngörmesi gereken sonuçlar hukuk âleminde doğmamışsa taksirli bir suçun varlığından bahsetmek mümkün olmadığından fail için bir yaptırım yoluna gitmek mümkün olmayacaktır.

2.6.2. Gönüllü Vazgeçme

5237 sayılı Türk Ceza Kanun’unun 36. maddesinde “gönüllü vazgeçme” müessesesi düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre kişi bir suçun icra hareketlerine başlamış veya suçu tamamlamadan kendiliğinden “gönüllü olarak” işlediği suçtan vazgeçerse artık suça teşebbüsten cezalandırılmayacaktır. Gönüllü vazgeçmede, vazgeçilen ana kadar ve eylemine son verdiği kısma kadar failin işlediği bağımsız suç veya suçlar varsa bu suçlardan ceza yaptırımını uygulanacaktır (Kocaoğlu, 2019:329). Gönüllü vazgeçmede kişi bu kararı kendiliğinden iç dünyasında aldığından eyleminden vazgeçmektedir. Dış dünyadaki herhangi bir durumun etkisinden kalmadan eylemini sonlandırmaktadır.

Düzenlemeden anlaşılacağı üzere gönüllü vazgeçmede de daha önce alınmış bir suç işleme kararının icrasına başlanılmış olduğundan bu kurumunda ancak kasıtlı suçlarda mümkün olabileceği, taksirli suçlarda ise bir suç işleme kararı bulunmadığı ve netice istenilmediği için failin suç işleme kararı ve kastıyla hareket ettiğinden bahsetmek mümkün olmadığından taksirli suçlarda gönüllü vazgeçmeden bahsetmek mümkün olmayacaktır. Bu nedenle taksirle yaralama suçu bakımından aynı durum geçerli olmaktadır.

2.6.3. Etkin Pişmanlık

Cezayı kaldıran veya azaltan şahsi sebepler, suçun işlendiği anda bulunmayıp, suç işlendikten sonra ortaya çıkan ve kişiye hiç ceza verilmemesi bazen de daha az ceza verilmesine sebep olan durumu ifade eder. Bu durumda ancak kanun da gerekli şartların gerçekleşmesi durumunda uygulanabilir (Koca, Üzülmüş, 2011: 299).

Etkin pişmanlıkta Türk Ceza Hukukunda suç işlendikten sonra suçun karşılığı olarak ön görülen cezayı indiren veya ortadan kaldıran bir sebep olarak düzenlenmiştir. TCK’da etkin pişmanlığın düzenleyen kapsamlı ve genel bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak bir istisnai olarak hangi suçlarda uygulanacağına yönelik özel düzenlemeler mevcuttur.

Taksirle yaralama suçu bakımından “etkin pişmanlık” düzenlemesi yapılmadığından taksirle yaralama suçunun işlenmesinden sonra bu hükmün uygulanması söz konusu olmamaktadır. Fakat 5237 sayılı Türk Ceza Kanun’un m.22/6’ da “*Taksirli hareket sonucu neden olunan netice münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir*”. Şeklinde spesifik düzenleme yapılarak taksirli suçlara genel bir şahsi cezasızlık ve indirim sebebine yer verilmiştir (Özgenç, 2005:333).

Tez konusunu oluşturan taksirle yaralama suçu ve uygulamada en çok karşılaşılan trafik kazaları örneğinde, trafiğin artmasına bağlı olarak gerçekleşen kazalar özellikle aile bireylerin karıştığı kazalarda aile ferdinden bir kişinin ölümü ve yaralanması halinde ailenin bir ferdi olan failin mağdurdan kaynaklı ızdırabı yanında ayrıca eylemine karşılık bir ceza yaptırımının verilmesi faili ve geride kalan aileyi daha fazla mağdur ettiği için bu spesifik düzenlemeyle taksirli suçlara genel bir şahsi cezasızlık sebebi getirilmiştir.

2.6.4. İştirak

İştirak müessesesi Türk Ceza Hukukunda TCK’nın 37- 41 maddeleri arasında düzenlenmiştir. İştirak, hukuk literatüründe bir kişi tarafından işlenen bir suçun aralarında anlaşmak suretiyle fikir ve eylem birlikteliği içerisinde birden fazla kişi tarafından işlenmesi olarak tanımlanmaktadır. İştirak müessesesinden bahsetmek için ortada bir suçun olması, bu suçun failer tarafından anlaşılacak icrası için karar alınması ve fiil üzerinden ortak bir hâkimiyet kurulması gerekir. Yani bu kurum ancak kasıtlı suçlarda mümkündür. Taksirli suçlarda bir suç işleme niyet ve kararlığı bulunmadığından taksirle yaralama suçunda iştirak hükümlerinden bahsetmek mümkün değildir.

5237 sayılı Ceza Kanunu’nda iştirak kurumu taksirli suçlar açısından kesin olarak kabul edilmemektedir (Artuk, Gökçen, Yenidünya 2002:41). Türk Ceza Kanununun m.22/5 fıkrasında “*Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur.*” şeklinde düzenleme yapılmıştır. Bu durumda artık haksızlık teşkil eden bir eylemde bulunan herkesin birbirinin kusurundan bağımsız olarak sorumlu tutulmakta ve

faile verilecek ceza bu kusurlarına göre belirlenmektedir.

Yargıtay'ın uygulamaları da bu şekildedir. Yargıtay 27.05.1998 tarihli kararıyla bu hususu teyit etmektedir. Taksirli suçlarda birden fazla failin bulunduğu durumlarda herkesin kendi kusuruna göre sorumlu olduğunu ifade edilmiştir. Zaten iştirak için suç işleme kararının alınmış olması gerekir taksirli suçlarda suç işleme amacı olan bilme ve isteme unsurları olmadığından failerin birlikte suç işlemesinden de bahsetmek mümkün olmayacaktır (Y 12. CD 27.05.1998 4684/6951). Örneğin, zincirleme bir şekilde gerçekleşen bir trafik kazasında meydana gelen yaralama ve ölüm neticelerinden herkesin kendi kusuruna göre sorumlu olması gerekmektedir. Çünkü kimse bu suçu bilerek ve isteyerek gerçekleştirmediğinden birinin sorumluluğu diğer fail ve kişilere isnat etmek mümkün değildir.

2.6.5. İçtima

Suçların içtması yani suçların birleşmesi, toplanması anlamlarına gelir. Tek fiille işlenen birden fazla suçun failin birden çok cezalandırılmasının önüne geçilmek amaçlanmıştır. 5237 sayılı Kanun'un 42, 43 ve 44'ncü maddelerinde içtima hükümleri açıkça düzenlenmiştir. Bu kurum kural olarak "gerçek içtima" kabul etmektedir. Bileşik suç, zincirleme suç ve fikri içtima bu kuralın istisnası olarak kabul edilmektedir (Tatar, 2009). Türk Ceza Mevzuatında suçların içtması konusunda genel olarak kabul edilen kural, ne kadar fiil, o kadar suç; ne kadar suç o kadar cezadır. Bu durum gerçek içtima olarak kabul edilmektedir.

Taksirli suçlar bakımından 44'ncü maddede ki fikri içtima hükmü uygulama alanı bulunmakta iken zincirleme suç hükümlerin uygulanma alanı bulunmamaktadır. Çünkü zincirleme suç hükümleri ise kasten işlenen suçlarda söz konusu olmaktadır. Zira 43'cü madde "*bir suç işleme kararının icrası kapsamında...*" ifade edilmiştir. Taksirli suçlarda failde suç işleme kararı olmadığından taksirli suçlarda zincirleme suç hükümlerinin uygulama alanı bulunmayacaktır. Türk Ceza Kanunu'nun m. 44'de düzenlenen fikri içtima açısından ise fail bir haksız hareketiyle birden fazla suça neden olmaktadır. Bu durumda artık kişi cezası en fazla olan suçtan sorumlu tutulacaktır. Zira evrensel bir kural olan "*non bis in idem*" ilkesi uyarınca yani; bir kişi tek bir eylemden ancak bir defa cezalandırılabilir. Aynı konu hakkında dahi bir daha soruşturma dahi yapılmamaktadır. Kanun koyucunun bu düzenleme ile failin lehine hareket ettiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu durum madde gerekçesinde de failin sadece bir eylemden dolayı birden fazla yaptırım

uygulanmasının engellendiği amaçlanmıştır.

Kanunun gerekçesi yerinde olmuştur. Çünkü kanunun cezalandırdığı fiil değil harekettir. Bu nedenle fail ihlal ettiği hareket sonucu kadar cezalandırılmalıdır. Fikri içtima düzenlemesiyle birlikte failin hareketin tek olmasına rağmen oluşan diğer suçlardan cezalandırmaya gidilmesi yolunu kapatmıştır. Hâkim de meydana gelen somut olayda ki tehlikenin ağırlığına göre alt sınırdan uzaklaşarak hüküm tesis etmesi gerekecektir.

Taksirli suçlar ile kasıtlı suçlar arasında da fikri içtima mümkündür. Fikri içtima müessesesini düzenleyen 44^{ncü} maddenin gerekçesinde, *“bir suçun temel şekli ve nitelikli şekillerinin dışındaki suçlar fikri içtima uygulanmasında farklı suç olarak kabul edilir”* denilmesi buna işaretir (Özbek, 2008:383). Bu sebeptir ki taksirle yaralama suçu başka suçlarla da içtima edebilmektedir. Kanuni bir engel bulunmamaktadır.

Taksirle yaralama suçunun en belirgin örneği olan trafik kazaları uygulamada daha çok araçların dikkatsiz, özensiz ve tehlikeli bir vaziyette kullanılması neticesinde gerçekleşmektedir. Çünkü bu araçların kullanılmasıyla bir çok insanın canı, sıhhati ve malı zarar görmektedir. Özellikle bir kaza neticesinde bir veya birkaç kişinin ölümüne veya yaralanmasına neden olduğu durumda hem taksirle adam öldürme veya yaralama, hem de bununla birlikte genel tehlike yaratan bir suç işlenmiş olacaktır. Böyle bir durumda fikri içtima gereğince faile en ağır suç olan taksirle öldürme suçundan ceza verilecektir. Ölüm olmadığı durumda yaralama bulunması halinde yaralama suçunun cezasının verilmesi ile yetinilecektir (Özbek, 2008:383). Böyle bir durum da faile artık trafik güvenliğini taksirle tehlikeye sokma suçundan sorumlu olmayacak ve herhangi bir cezalandırma yoluna gidilemeyecektir. Zaten tehlike suçları ile zarar suçunun birlikte gerçekleştiği zamanlarda zarar suçu uygulama alanı bulacaktır artık tehlike suçundan faile ceza verilemeyecektir.

2.7. SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA USULÜ

2.7.1. Soruşturma ve Kovuşturma Aşamaları

Taksirli suçların soruşturması ve kovuşturulması kovuşturmanın şartı olan şikâyete tabidirler. Şikâyette mağdur fiili ve faili öğrendikten sonra altı ay içerisinde ilgili birimlere bildirimde bulunması gerekmektedir. Bu sürenin geçirilmesi halinde artık kovuşturma şartı gerçekleşmediğinden suç ile ilgili soruşturma ve kovuşturma yapılmaya imkânı kalmayacaktır. Taksirle yaralama suçu da bu kapsamda olduğundan bu suçun takibi de şikâyete bağlıdır. Bilinçli taksir durumunda ise bu suçun işlenmesinde durum biraz farklıdır. TCK'nın

89/1.maddesindeki yaralanmalar bilinçli taksir halleri olsa da yine de eylemler şikâyete tabidir. Maddenin 2. ve 3. fıkralarında düzenlenmiş olan nitelikli yaralanmalar bilinçli taksirle işlenmesi halinde bağlı değildir (6.12.2006 Gün ve 5560 sayılı Yasa m.5 (RG 19.12.2006, No.26381).

Suçun bilinçli taksirle işlense ve bu yaralanmanın basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilir şekilde neden olması durumunda yani şikâyete tabi olduğu yerleşik Yargıtay kararlarında kabul edilmiştir. Nitekim Yargıtay'ın 06.04.2010 tarihli kararında da bu husus teyit edilmiştir (Yargıtay, 9. CD. 6.4.2010 tarihli, 2008/12210 esas ve 2010/3955 sayılı).

TCK'nın 89/2. ve 3. fıkrasında düzenlenen nitelikli yaralanmalara neden olan eylemler bilinçli taksir durumunda şikâyete bağlı olmadığından suç doğrudan takip edilecektir. Bu suçun kamu görevlisinin görevi nedeniyle işlenmesi halinde 4483 sayılı kanun uyarınca soruşturma iznine bağlı olacaktır. Bu iznin soruşturma başlamadan önce, deliller toplandıktan sonra ve failin bu suçu işlediği konusunda yeterli delil elde edilmesi halinde alınması gerekmektedir. Eğer yeterli delil elde edilmemesi ve bu konuda genel ve soyut bir beyan olması halinde fail hakkında soruşturma yapmaya yer olmadığına karar verilmelidir. İzin alınmadan kamu davası açılmış ise mahkeme tarafından durma kararı vermesi gerekecek ve izin için ilgili idareden talepte bulunulur (Yargıtay, 9. CD. 26.11.2007 tarihli, 2007/3269 esas ve 8606 sayılı karar). Örneğin; ambulans şoförü hastayı taşıırken araçla bir kişinin yaralanmasına veya ölmesine neden olması durumunda bu suçun görev suçu olduğundan dolayı ambulans şoförü hakkında soruşturma yapılması için gerekli mercilerden izin alması gerekmektedir.

Taksirli eylem sonucunda kişinin vücut bütünlüğünün zarar görmesi neticesinde oluşan suçun sadece bilinçli taksir hallerinin dışındaki eylemlerin şikâyete bağlı kılınması uygun olmamıştır (Gramatico:2006:233,234,235). En azından, maddenin nitelikli hallerinin düzenlendiği 2. ve 3. fıkralarında belirtilen hayati tehlike oluşturan ve bitkisel hayata neden olan durumlarında, şikâyet aranmadan kovuşturma işlemlerinin resen yapılması daha uygun olacaktır (İçel, Sokullu, Akıncı, Özgenç, Mahmutoğlu, Ünver 2000:28,29-33).Çünkü taksirli hareket dahi olsa netice olarak mağdurun vücut bütünlüğünde bu kadar ağır yaralanmanın meydana gelmesi mağdurun geriye kalan yaşamında ciddi sıkıntıya neden olduğu ve olmaya devam edeceğinden dolayı bu fıkra kapsamında ki neticelerin şikâyete tabi olmaması daha uygun olacaktır.

Suç mağdurun şikâyetinin bulunduğu durumda aynı Yasanın 73. maddesiyle 5271

Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253 ve 254. maddeleri gereğince uzlaştırma işlemi yapılması gerekmektedir. Taksirle yaralama (madde 89) tüm fıkralarıyla birlikte kül halinde uzlaşma kapsamına alınmıştır (CMK m.253/1).

2.7.2. Uzlaştırma

Uzlaşma, mağdurların faille hür iradeleri ile anlaşmaya sağlayarak failin suçunu ikrar etmesi, mağdurunda uğramış olan zararlarının bütününe veya bir kısmını telafi etmesi veya başka bir suretle hukuka uygun bir edimin ifasıyla uzlaşmalarını ifade etmektedir. Bazı kavram ve değerler içerisinde buldukları toplum yasalarında düzenleme alanı bulmuşlardır. Yasaların uygulandıkları toplumların gerçeklerinden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Kültür bu değerlerden birisidir. Toplumumuz' da kültürün bir parçası olan barışmak ve barıştırılmak önemli bir değerdir. Kültürümüzün önemli bir alanı olan uzlaşma günümüzde mağdurların mağduriyetlerinin giderilmesinin sağlanması yönünde gelişmiş ve yasalarla düzenlenen bir kavram olarak ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte ceza hukukunda adaletin daha hızlı bir şekilde uygulanması amaçlanmıştır. Ayrıca bu konuda kanun koyucunun hassasiyetli davrandığı anlaşılmaktadır. (Çolak:2006, s.127,128). Uzlaştırma kurumuna ilk kez 2001 TCK ve CMK tasarılarında yer verilmiştir (Mermut:2004:1303). Uzlaşma 5271 sayılı CMK 253-256. maddelerinde düzenleme alanı bulmuş ve uygulanmaya başlanmıştır.

Fail, uzlaşma kurumu ile gerçekleştirdiği haksızlık oluşturan eyleminin sonuçlarının sorumluluğunu kabul etmekte ve zararlarını mağdurun talebi ile hukuka uygun bir edim ile kabul ederek karşılanmaktadır. Bu suretle mağdurun zararı karşılanıp failin toplumla yeniden bütünleşme olanağını sağlamaktadır. Bu yönüyle uzlaşmanın mağdurların yararlarına sunulmuş olan bir kurum olarak nitelendirilmektedir.

Uzlaşma; şikâyete bağlı suçlar ile şikâyet kapsamına bakılmaksızın düzenlenmiş olan suçlar yönünden fail ile mağdurun, yargılamanın tüm aşamasında anlaşmaya varmasına imkân ve olanakların bulunmasını da ifade etmektedir.

Mağdurla fail haksızlık konusunda mutabakata vardıklarında bu husus soruşturma aşamasında Cumhuriyet Savcısı veya kovuşturma aşamasında hâkim tarafından uzlaşma raporu veya başka bir belge ile anlaşmazlık konusu çözüme kavuşacaktır. Uzlaşma sağlanması durumunda artık dava şartı ortadan kalkacağından iddianame düzenlenerek kamu davası açılmayacak veya daha önce açılmış bir dava bulunması halinde ise davanın düşürülmesine hükmedilmesi gerekecektir (Şen, 2022: 219)

Tez konusunu oluşturan taksirle yaralama suçunun 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 89.maddesinin 1. fıkrasındaki yaralanmalar şikâyete bağlı ve uzlaştırma kapsamındadır. TCK 89. maddesinin geriye kalan 2., 3., ve 4. fıkralarındaki haller ise bilinçli taksir durumunda şikâyete tabi değildir. Fakat bunun dışındaki hallerde ise şikâyete tabi ve her iki durumda da eylemler uzlaştırma kapsamındadır (Albayrak, 2012:136).

Taksirle yaralama suçunun bilinçli hali şikâyete tabi olsa da maddenin bir bütün halinde uzlaşma kapsamına alınması yerinde bir düzenleme olmuştur. Sonuçta fail eylemin de bilerek ve isteyerek hareket etmemekte, sadece haksızlık oluşturan eylemini gerçekleştirirken gerekli dikkat ve özen yükümlülüklerine uymamaktadır. Uzlaşma ile fail hukuka uygun bir şekilde mağdurun zararını karşılama imkânı sağlanmakta ayrıca fail içinde hakkında doğrudan kamu davası açılmasının önüne geçilebilme imkânı sağlanmış olmaktadır. Bu usul ile taraflar hakkında ceza adaletinin daha erken tesis edilme imkânı doğmuş olacaktır. Çünkü suç ile ilgili kamu davaları açıldığında bir yargılama yapılacağı bunun uzun sürme ihtimali ve verilen kararların kanun yolundan geçme ihtimalleri düşünüldüğünde ceza adaletinin uzlaşma kurumuna göre geç tesis edilmesine neden olacağı aşikârdır. Bu anlamda uzlaşma kurumundan daha iyi sonuçlar alınmasının sağlanması için uzlaşmanın usulüne uygun bir şekilde yapılması, uzlaşmacıların taraflara hak ve yükümlülüklerinin doğru ve eksiksiz bir şekilde aktarması gerekmektedir. Bu şekilde yargılama makamlarının işlerinde kolaylıkla birlikte usul ekonomisine katkısıyla birlikte adaletin erken tesisi için büyük önem taşımaktadır.

2.8. YETKİLİ VE GÖREVLİ MAHKEME

Türk Ceza Kanunu'muzda düzenlenmiş olan bütün suçların yargılanmaları aynı mahkemelerde görülmemektedir. Bir kısım suçlar genel yetkili olan Asliye Ceza Mahkemeleri görevli iken bir diğer kısım suçlarda Ağır Ceza Mahkemelerinin görev alanına girmektedir. Bu görevlendirme Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemeleri'nin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'unda düzenlenmiştir. Bu Kanun'un 11. maddesi gereğince, yargılamayı yapmakla görevli olan mahkeme, 5237 sayılı TCK'nın 89. maddesinin 1,2,3 ve 4. fıkrasında öngörülen hapis cezası on yıldan az olduğundan ve ilgili kanuna göre görevli mahkeme kanuni tanımda yer alan suçun cezasının üst sınırına göre belirlendiğinden görevli mahkeme, suçun işlendiği yer asliye ceza mahkemesidir.

TCK m. 85/2. fıkrasında suç kapsamında ölüm ile birlikte bir veya birden fazla

kişinin yaralanmasının meydana gelmesi halinde iki yıldan on beş yıla kadar hapis cezası belirlendiği ve ceza miktarı on yıldan fazla olduğundan yargılama yapma görevi Ağır Ceza Mahkemesinde olacaktır. Kanun koyucu bu düzenlemesiyle meydana gelen tehlikeli sonuca göre görev ayırımına gittiği anlaşılmaktadır (5235 s. AYİMBAMKGYHK, m. 14)

2.9. SUÇUN YAPTIRIM REJİMİ

Toplum kişilere birlikte yaşamlarının gerekliliği için bazı kurallar öngörmektedir. Bu şekilde kişilerin davranışlarında özenli ve dikkatli olmaları konusunda hukuki bir sorumluluk yüklemiştir. Yüklenen yükümlülükler göre davranılmaması halinde ortaya çıkan neticelerden dolayı kişiler sorumlu olmaktadır. Bu aykırılıktan sonra meydana gelen sonuçları eski hale geri döndürmek mümkün değildir. Çünkü bazı suçlar ani olarak yani hareketin yapılmasıyla işlenmektedir. Taksirle yaralama suçu da bu kapsamda geri dönüşü mümkün olmayan ani suçlardandır. Fakat kanun koyucuları bundan hareketle oluşan haksızlık karşısında hakların korunması amacıyla bazı yaptırımlar uygulanmaktadır. Bunlar ceza ve güvenlik tedbirleri olarak düzenlenmiştir (Özgenç, 2015:649).

Ceza, haksızlığı kusurlu eylemleriyle gerçekleştiren kişilerin yasalarla düzenlenmiş olan yaptırımların devletin uygulama ve politikalarıyla bu kişilerin ıslah edilmesi, mağdurun vicdanen rahatlaması yanında ve ayrıca toplum açısından bir daha bu veya buna benzer eylemleri gerçekleştirmemesi konusunda caydırıcı bir özelliği olan bir yaptırım türüdür (Koca, Üzülmez 20015:527). Başka bir ifadeyle suçun karşılığı olarak verilen cezanın toplum tarafından bu davranışının onaylanmadığı anlamına gelen yaptırım şeklidir (Artuk, Gökçen, Yenidünya 2003:22).

Yaptırım, kanunun yüklemiş olduğu yükümlülükler uymayarak haksızlık işleyen kişiye karşı uygulanan bir karşılıktır (Özgenç 2007:555).Yaptırım; kişilerin kendilerine yüklenen yükümlülüklerine aykırı davranışının gerekli kıldığı hukuki sonuç şeklinde de tanımlanabilir. Yaptırım kelimesi ceza kelimesini de içine alacak şekilde daha geniş bir anlama sahiptir. Çünkü güvenlik tedbirleri de bir yaptırım şeklidir.

Taksirle yaralama suçunun düzenlendiği TCK 89/1. maddesinde basit tıbbi müdahale ile giderilebilen yaralanma durumunda faile “3 aydan 1 yıla kadar hapis veya adli para cezası “şeklinde seçimlik bir ceza öngörmüştür. Hâkim takdir yetkisiyle bunlardan birini seçebilmektedir. Hapis cezasını seçmesi halinde bunu adli para cezasına da çevirebilmektedir.

Taksirle yaralama suçunun TCK m. 89/2. fıkrasındaki

(2) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,

b) Vücudunda kemik kırılmasına, c) Konuşmasında sürekli zorluğa, d) Yüzünde sabit ize, e) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

f) Gebe bir kadının çocuğunun vaktinden önce doğması durumundaki yaralanmalarda m. 89/1 fıkrasında belirlenen cezanın yarı oranında artırılması şeklinde hüküm kurmaktadır. Yine taksirle yaralama suçunun TCK m.89/3. fıkrasındaki

(3) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,

b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına, d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadının çocuğunun düşmesine, durumundaki yaralanmalarda fail m. 89/1 fıkrasında belirlenen cezanın bir kat artırılmasıyla hüküm kuracaktır.

Mahkeme öncelikle temel cezayı TCK 89/1. maddesindeki suç karşılığı olarak “3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası” arasından bir ceza belirlenmektedir. Belirlenen bu ceza 89/2. maddesindeki bir yaralanma olması halinde bu ceza yarı oranında artırılmakta, 89/3. maddesindeki yaralanma durumunda ise belirlenen ceza bir kat arttırılacaktır. Yani hâkim failin 89/3. fıkradaki yaralanma durumunda doğrudan herhangi bir ceza belirlemeyecektir. Ceza önce temel fıkra olan 89/1 de belirtilen miktarlar üzerinden belirlendikten sonra 3. fıkraya göre arttırılacaktır. Mağdurların m. 89/3 ile 89/2 kapsamındaki yaralanma durumlarındaki yaralanmalarında en ağır cezanın düzenlendiği m.89/3 fıkrası gereğince bir kat artırılması gerekmektedir. Bu durumda tekrardan 89/2’den cezanın arttırılmaması gerekir. Yargıtay’ın istikrar kazanmış kararları da bu durumu teyit etmektedir. (Yargıtay 9. CD. 6.4.2010 2008/9241 E. ve 2010/3898 K.)

Fail, haksızlık oluşturan kusurlu eylemiyle m. 89/4 kapsamında birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması durumunda “altı aydan üç yıla kadar hapis” olarak

cezalandırılması öngörülmüştür. Bu fıkra ile suç bakımından kendine özgü bir içtima hükmü düzenlenmiştir. Birden fazla kişiden kasıt mağdur sayısının iki ve daha fazla olduğu durumlarda bu nitelikli halin uygulanması gerekmektedir. Birden fazla tabirinin içerisine taksirle yaralanan herkesin mi girdiği yoksa yalnızca şikâyetçi olanların mı gireceği merak konusudur?

Örneğin, failin taksirli hareketi neticesinde bir trafik kazası sonucunda sekiz kişi yaralandığı yedisinin şikâyetçi olmadığı, yalnızca bir kişinin şikâyetçi olduğu hallerde bu hükmün uygulanıp uygulanmayacağı konusunda doktrinde tartışmalar bulunmaktadır. Buna hayır cevabını vermek gerekecektir. TCK'nın bahsettiği “birden fazla kişi” şikâyetçi olan mağdurlar ve bu sebeple kendisine karşı işlenen suç nedeniyle soruşturma ve kovuşturmaya dâhil olan kimselerdir. Bu sayıya şikâyetçi olmayan mağdurlar dâhil değildir (Artuç, 2018:487). Bu durumda 4.fikranın uygulanabilmesi için en az iki mağdurun sanıktan şikâyetçi olması gerekecektir. Aksi halde bu hüküm uygulanmayacaktır. Çünkü “birden fazla kişi” kavramından mağdur olan ve şikâyetleri devam eden ve açılacak kamu davalarına hak kazananlar olduğu şeklinde anlaşılması gerekmektedir. Zaten taksirle yaralama suçu bilinçli taksir halleri dışında şikayete tabi olduğundan şikayeti bulunmayan mağdurları kovuşturmaya dâhil etmenin mantıklı bir açıklaması olmayacaktır. Yargıtay'ın içtihatları da bu yöndedir.31.01.2007 tarihli kararıyla bu hususu teyit etmiştir (Yargıtay 9. CD. 31.01.2007 tarih E:4770 K:521)

Somut olayda failin eylemini gerçekleştirirken bilinçli taksirle hareket ettiğine kanaat edilmişse bu suça ilişkin temel ceza öncelikle Türk Ceza Kanunun' m.61/1 maddesine göre belirlenmektedir. Daha sonra belirlenen ceza üzerinden Türk Ceza Kanun'un 22/3 fıkrasına göre ceza üçte birinden yarısına kadar artırılmaktadır. Failin eylemi sonucu birden fazla mağdurun yani en az iki kişinin yaralanması ve bu mağdurların halen şikâyetçi olmaları durumunda Yeni Türk Ceza Kanun'un m.89/4 maddesi gereğince “ 6 aydan 3 yıla kadar hapis ” cezasıyla cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Türk Ceza Kanun'un 89/4. maddesi uygulandığında, artık TCK 89/2 ve 89/3. fıkralarına göre artırım yapılmayacaktır. Ancak 89/4. maddesine göre temel ceza belirlenirken mağdur sayısı, mağdurun meydana gelen yaralanmaları ve yalnız mağdur yaralansaydı ilk üç fıkraya verilebilecek ceza miktarı göz önüne alınmalıdır.

Taksirli suçlardan dolayı sanık hakkında verilmiş olan hapis cezası uzun süreli olsa da bu ceza şartlarının bulunması durumunda, birinci fikranın (a) bendine göre adli para

cezasına çevrilebilmektedir. Kanunen buna herhangi bir engel bulunmamaktadır. Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatları da bu yöndedir. Nitekim 21.05.2007 tarihli kararıyla bu hususu teyit etmiştir (Yargıtay 9. CD. 21.5.2007 tarih 2007/8139 E. 2007/4362 K). Fakat; Failin kusurunun bilinçli taksir olması durumunda bu hüküm uygulanma imkanı bulunmamaktadır. Bilinçli taksir durumunda kısa süreli hapis cezası dışında verilen cezalarda, cezanın artık adli para cezasına çevrilememektedir (TCK m.50/4). Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatları da bu yöndedir. Nitekim 01.11.2010 tarihli kararıyla bu hususu teyit etmiştir (Yargıtay 9. C. D, 1.11.2010 tarihli ve 2009/531 E. ve 2010/11201 K.)

Türk Ceza Kanun'u m.50/4 uyarınca *“Taksirli suça verilen uzun süreli hapis cezası, bilinçli taksir durumları hariç sadece adli para cezasına çevrilebilir; TCK m.50’de gösterilen diğer yaptırımlara çevrilemez”*. TCK m. 50/5 uyarınca *“Uygulamada, asıl mahkûmiyet, bu madde hükümlerine göre çevrilen adli para cezası veya tedbirdir”* şeklinde düzenlenmek suretiyle taksirli suçlara ilişkin farklı yaptırımlar öngörülmüştür.

Taksirli eylem sonucunda sanık hakkında hükmedilmiş hapis cezasının, TCK 51.maddesi gereğince adli para cezasına çevrilmesi durumunda, artık bu cezanın ertelenmesi söz konusu olamayacaktır (Centel, Zafer, Çakmut 2017:108). Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatları da bu yöndedir. Nitekim 01.11.2010 tarihli kararıyla bu hususu teyit etmiştir (Yargıtay, 9.C D. 1.11.2010 tarih 2009/583 esas ve 2010/11205)Sanık hakkında taksirle yaralama suçunda seçimlik olarak belirtilen hapis cezasının seçilmesi durumunda bu ceza artık adli para cezasına da çevrilemeyecektir(TCK m. 50/2)

Kasıtlı suçlarda hak yoksunlukları ile yasaklıkları TCK m. 53/1–4 ve 53/5’te düzenlenmiştir. Taksirli suçlar açısından ise kural olarak sanıklar hakkında hak yoksunluğu öngörülmemiştir. Bunun istisnasını sadece TCK m. 53/6’da düzenlenmiş olan meslek ve sanatın icrasının yasaklanması ile sürücü belgesinin geri alınması oluşturmaktadır (Turhan, 2007:186). Saniğin sürücü belgesinin geri alınmasına ilişkin mülga 765 sayılı TCK’da bir hüküm bulunmaktaydı. Buna ilişkin hem idari hem de cezai anlamda bu belgenin alınması Karayolları Trafik Kanunu’nda düzenleme alanı bulmaktaydı. Bu düzenlemenin kanunda yer almayıp başka bir özel kanunda düzenlenmiş olması bir eksiklik oluşturmaktaydı.

Karayolları Trafik Kanun’un m.119/2’ye göre, bu düzenlemedeki suçların yanında diğer yasalarda bulunan başka suçların mahkûmiyeti durumunda ayrıca bu kanundaki yaptırımın uygulanacağı açık bir şekilde düzenlenmiştir. Bu kanunlardan biri de Türk Ceza Kanunu gelmektedir. KTK’ nın m.119/2’ye göre Ceza Kanunu’nda bulunan bir başka suçun

mahkûmiyeti durumunda sürücünün belgesinin geri alınmasında hâkimin takdir yetkisi bulunmaktadır. Belirtilen suçların taksir veya kasıtlı işlenmesinde bir farklılık bulunmamaktadır.

TCK m. 53/6. fıkrasında belgenin geri alınmasında iki koşul aranmıştır. Bunlar taksirli bir suçun işlenmesi ile işlenen suçun trafikteki düzeni dikkatsiz ve özensiz davranışlar ile ihlal edilmiş olmalıdır. Aslında bu düzenleme Karayolları Trafik Kanun'un m. 119/2'deki hükmün bir nevi karşılığını oluşturmaktadır. Bu nedendir ki benzer somut olaylarda Karayolları Trafik Kanun'un m. 119/2 maddesi değil, TCK m.53/6'nin uygulanması gerekmektedir (Turhan,2007:188). Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatları da bu yöndedir. Nitekim 21.05.2007 tarihli kararıyla bu hususu teyit etmiştir (Yargıtay, 9. C. D, 21.5.2007 tarihli, 9239/4368 sayılı).

Taksirle yaralama suçlarındaki sanık olan sürücünün belgesinin alınması ile meslek ve sanatın icrasının yasaklanmasına ilişkin TCK m. 53/6'daki uygulamanın bir güvenlik tedbiri olduğunu kabul etmek yerinde olacaktır. Çünkü kanun bu yaptırımını TCK'nın ikinci bölüm olan güvenlik tedbirleri başlığı altında yer vermiştir. Failin bu belgesinin alınmaması veya mesleğini ve sanatını icra etmesi aynı suçları tekrardan işleyebileceği endişesiyle suçluluk potansiyeli bulunduğunu, bu nedenle bundan sonraki davranışlarında daha özenli ve dikkatli davranması konusunda bir uyarı niteliğindedir. Bu tedbir kararın kesinleşmesi ve infazından sonra süre işlemeye başladığından bunun bir güvenlik tedbiri niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

Bu suçtaki hak yoksunlukları için artık taksirin basit veya bilinçli olması arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Her iki taksirli durumda da bu fıkra uygulanabilmektedir. Fakat bu taksir durumlarının farklı olması hak yoksunlukların süresinin tespitinde önem arz etmektedir. Çünkü bilinçli taksir de ceza miktarı daha fazla olduğundan bu süre biraz daha uzun tutulabilir. Taksirli suçtan dolayı fail hakkında mahkûmiyet hükmünün verilmiş olması gerekir. Bu mahkûmiyet hapis cezası veya adli para cezası şeklinde de olabilir. Hak yoksunlukları konusunda hâkim tarafından bu süre "*3 aydan az ve 3 yıldan fazla olmamak*" üzere hükmedilebilecektir. Sürenin belirlenmesinde somut olaydaki sanığın taksirinin yoğunluğu, olayın oluşu ve olaydan sonra failin davranışları biçimiyle meydana gelen neticenin ağırlığına göre ölçülü olacak şekilde belirlenmesi gerekecektir.

Sanık şoförlük mesleğini icra etmiyorsa bu konuda artık meslek veya sanatın

icrasının yasaklanmasına yönelik karar verilmemektedir. Çünkü meslek olarak eylemini icra etmediğinden dolayı bu tedbir ölçülü olamayacaktır. Fakat sanık bir inşaat mühendisi ise, mesleğinin gerektirdiği gibi yükümlülükler uymaması neticesinde inşaat yapması ve inşaatın çökmesi neticesinde kişilerin ölmesine veya yaralanmasına neden olmasında artık sanık hakkında taksirle yaralama veya taksirle ölüme neden olma suçu işlediğinden TCK 53/6 maddesindeki meslek ve sanatın yasaklanmasına karar vermek gerekebilmektedir. Trafikteki dikkatsiz ve özensiz davranışlar sonucunda bu suçlardan birisini işlenmesi halinde sanığın belgesi alınabilmektedir. Mahkemenin hak yoksunluğuna karar vermesi zorunlu değil takdiridir. Yani bu yoksunluklara hâkim hükmetmeyebilir. Bu durum tamamen kendi takdirinde bulunmaktadır. Hâkim, hak yoksunluklarına hükmetmesi veya etmemesi durumunda bunun karar gerekçesinde açıklaması gerekmektedir.

2.10. SUÇUN İNFAZ REJİMİ

İnfaz kelimesi Türk Dil Kurumu'na göre "bir kararı, bir yargıyı yerine getirme uygulama" anlamlarına gelmektedir. Hukuki anlamda ise infazı "ceza ve güvenlik tedbirlerine ilişkin kesinleşmiş mahkeme ilamları yani kararların yerine getirilmesini ifade etmesi" şeklinde tanımlanabilir. Bir başka bir deyişle infaz; bütün yargılama sürecinin son aşamasıdır. Haksız eylemini gerçekleştiren kişinin bu haksızlık karşısında almış olduğu cezanın somut olarak çektirilmesidir.

TCK'nın 89. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen taksirle yaralama suçunun temel şeklinin cezası, hapis veya adli para cezasından birisini seçimlik olarak seçebilmektedir. Seçmiş olduğu hapis cezasını da seçenek yaptırımlardan biri olan adli para cezasına çevirebilmektedir. Bu durum TCK m.89/4'de biraz farklılık arz etmektedir. Bu madde de kanun koyucu tarafından doğrudan hapis cezasının öngörülmüştür. Bu nedenle hâkim doğrudan sanık hakkında adli para cezasını veremeyecektir.

Bu durum haksızlık oluşturan kusurlu eylemin tehlikeliliği karşısında getirilmiş bir hükümdür. Ceza adaleti ve hakkaniyet ilkeleri gereğince bu düzenleme yerinde olmuştur. Failin birden fazla kişiyi dikkatsizliğiyle yaralaması karşılığını sadece adli para cezasıyla çektirilmesinin önüne geçilmiştir. Fakat hâkim vermiş olduğu hapis cezasını aynen verebileceği gibi hapis cezasını adli para cezasına da çevirebilmektedir. Cezanın türünün önemi bir sonra işlenen suçların infaz şeklini önemli derecede etkileyecektir. Bu husus tamamen mahkemenin takdirindedir.

Tehlikenin büyük olması, sanığın davranışından dolayı pişman olmaması ve sanığın

bir daha suç işlemeyeceği konusunda bir kanaat oluşmadığı durumda sanığın hapis cezasının paraya çevrilmemesi uygun olacaktır. Sonuç olarak hâkim bu eylemleri neticesinde ya adli para cezası veya hapis cezası takdir edecektir. Takdir edilen cezaların infazları da birbirinden farklıdır. Her ne kadar taksirli suçların sonucunda hapis cezası öngörülmesi vicdanen kişileri rahatsız ettiği bazen düşünülse de aslında özellikle failerin dikkatsiz ve özensiz davranışlarıyla artan trafik kazalarının sonuçları karşısında eylemlere karşılık getirilen hapis cezasının ne kadar yerinde olduğu anlaşılacaktır.

Bunun dışında söz konusu taksirle yaralama suçunun alt ve üst sınırları nazara alındığında suç hakkında yapılan yargılama sonunda şartları oluşması halinde ve sanık hakkında aslında bir hüküm niteliğinde olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması karar verilebilmesi mümkündür. Hükmün açıklanmasının geriye bırakılması ile ilgili kanunda belirtilen koşullar gerçekleşirse, taksirle yaralama suçu işleyen sanık hakkında, yargılama konusu olan davanın düşmesine karar verilerek dosya kapatılacaktır (Kocaoğlu, 2019:368-369). İnfaz rejimi açısından ise kesinleşmiş mahkeme kararında yer alan hapis cezasının kural olarak yarısı infaz edilerek ceza infaz kurumundan koşullu salıverme ile çıkmak mümkündür (CGTİK, m.106)

Aynı durum taksirle yaralama suçları açısından da koşullu salıverme mümkündür. Yasaya göre, ceza infaz kurumunda iyi halli belli bir süre geçirilirse erken tahliye mümkün olabilmektedir. Bu süre, 15.04.2020 tarihli CGTİHK ile yapılan değişiklikle azaltıp cezanın yarısı halinde getirilmiştir. Yani bir suçtan cezası kesinleşen bir hükümlü aldığı cezanın yarısını infaz kurumunda iyi halli geçirirse, koşullu salıvermeden yararlanıp tahliye olacaktır (m.107/1).

BÖLÜM III

TAKSİRLE YARALAMA VE ÖLDÜRME SUÇU KAPSAMINDA TRAFİK KAZALARININ YÜKSEK MAHKEME KARARLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. GİRİŞ

Ülkemizde hukukun kaynaklarını hukukun genel esaslardan biri olan normlar hiyerarşisi yani Anayasa, Milletlerarası Antlaşmalar, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri, tüzük, yönetmelik ve diğerleri olan yönerge, tebliğ, genelge, talimatlar, İçtihadı Birleştirme Kararları, Yargıtay Kararları, uzman görüşü, bilirkişi raporu ve doktrin oluşturmaktadır. Bu kaynaklardan Yargıtay kararları, uzman görüşü ve doktrin haricindekiler bağlayıcıdır. Bağlayıcı olmayan bu kaynaklar ise “ yol gösterici” özelliindedir. Ancak hakim bu kaynaklara bağlı değildir. Kararında aksine gerekçelendirerek karar verebilir.

Taksirli suçlarda eylemlerin bilinçli taksirle mi yoksa olası kastla mı olduğu konusunda kavramlar arasında net bir ayırım yapılmadığından eylemlerin nitelendirilmesinde ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Tezimiz de bu kavram belirsizliğinin Yargıtay tarafından dahi 15 yıllık bir süre zarfında net bir ayırımının yapılamadığı görülmektedir. Yargıtay yol göstericilik tam yapmamıştır. Bu nedenle Yargıtay’ın farklı uygulamalara mahal vermemek için bu ayırımı çözmesi, tam manasıyla bunları tanımlaması ve ispat etmesi gerekmektedir.

Bu durum özellikle tezin konusunu oluşturan trafik kazalarının farklı şekillerde artış göstererek gerçekleşmesi, buna bağlı olarak yaralanma ve ölüm sayısının artması neticesinde bu suçun tanımlanmasında daha ciddi sıkıntılar yaşanmasına neden olmaktadır. Uygulamada yaşanan sıkıntıların çözümüne fayda sağlayacak aşağıdaki Yargıtay kararları bu konuda uygulayıcılara fayda sağlayacak ayrıca bilinçli taksir ve olası kast kavramlarının aydınlatılmasına da olanak sağlayacaktır.

3.2. KARAR I

Bu başlık altında Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 5.10.2020 tarihli ve E. 2019/11690, K. 2020/4786 sayılı kararının değerlendirilmesi yapılacaktır. Her ne kadar bu karar bir İçtihadı Birleştirme Kurul Kararı olmasa da bir Yargıtay Dairesi kararı olduğu için yol gösterici niteliktedir.

3.2.1, Kararın Özeti

A sevk ve hâkimiyetinde bulunan otomobil ile saat 23:45 sıralarında havanın karanlık, zemini ıslak, tek yönlü ve üç şeritli bir yolda hareket halinde iken, B'ye ait, başıboş ve serbest bırakılan yola giren ineğe çarpar. A, aracını yolun müsait kısmı olan sağa çeker ve yaşananları kontrol için arabasından dışarı çıkar. Bu sırada, aynı istikamette hareket halinde bulunan C, kontrol ve hâkimiyetindeki otomobil ile yol üzerinde yerde yatar durumunda olan ineğe çarpar. Çarpmanın etkisiyle araç kontrolden çıkar ve ineği altına alarak 18 metre sürükler daha sonra yol üstünde bulunan A'ya çarpar; A'ya çarptığı yerden itibaren 23 metre daha ilerleyerek, yolun dışında durur. A, olay mahallinde ölmesiyle olay gerçekleşmiştir.

3.2.2. Tartışılması ve Çözümlemesi Gereken Hukuki Problemler

Karara konu teşkil eden olayda, ineğin malikinin ve kazaya karışan araç sürücülerin cezai sorumluluklarının ne olduğu, tartışılması ve çözümlenmesi gereken hukuki sorunları oluşturmaktadır.

3.2.3. Mercilerin Çözüm Şekilleri

İlk Derece Mahkemesi, hakkında taksirle ölüme sebebiyet verme suçundan dolayı kamu davası açılan C'nin beraatına hükmetmiştir. B'nin ise, taksirle ölüme ve yaralamaya sebebiyet verme suçlarını işlediğini kabul ederek, hakkında sırasıyla TCK, m. 85, f. 2; m. 62f. 1; m. 50, f. 1, bent a, f. 4; m. 52, f. 2-4 hükümlerine istinaden adli para cezasına hükmetmiştir.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, İlk Derece Mahkemesinin B hakkında kurduğu mahkûmiyet hükmünün ve ayrıca, tabloya göre, olay yerindeki yasal hız limitinin 110 km/saat olduğu, Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan asfalt yolda araçların hızlarına göre durma mesafelerini gösteren olay yerindeki yasal hız limitinin 110 km kaza tespit tutanağı ile bilirkişi raporlarındaki olay yeri krokileri dikkate alındığında, sanığın ineğe çarptıktan sonra yaklaşık olarak 60 metre sonra yolun sağında durduğunun anlaşıldığı, 60 metre durma mesafesinin yaklaşık olarak yasal hız sınırının altına 80 km/saate tekabül

ettiği, sanığın hızına ilişkin bir tespit ve sanığın alabileceği bir önlem olmaması nedeni ile sanığın kusursuz olduğu yönünde mütalaa veren Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Dairesinin iki raporu ile yargılama sırasında alınan bilirkişi raporları oluş ve dosya kapsamına uygun olup, mahkemenin takdirinde bir isabetsizlik bulunmadığı” gerekçesiyle, C hakkındaki beraat hükmünün onanmasına karar vermiştir.

3.2.4. Değerlendirme

Karara konu teşkil eden olayda A öldüğü için hakkında kamu davası açılmamıştır. Yargıtay 12. Ceza Dairesinin kararında sadece B ve C'nin fiilleri bağlamında tespit ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

Kararda, müteveffa A'nın herhangi bir trafik kuralı ihlalinin olup olmadığı hususunda bir tespit, değerlendirmede bulunulmamış ve buna yer de verilmemiştir. Bunun söz konusu karar bakımından önemli bir eksiklik oluşturduğu kanaatindeyiz. Çünkü özellikle ölümlü ve yaralamalı trafik kazalarında sorumluluğun sağlıklı bir şekilde belirlenmesi bakımından önem taşıdığı için, kazaya müdahil olan bütün kişilerin, herhangi bir trafik kuralı ihlal edip etmediğinin ayrıca tespit edilmiş iseler hangi kuralı veya kuralları ihlal ettiğinin, trafik kuralı ihlalinin ölüm veya yaralanma üzerinde etkisinin olup olmadığının, açık ve tereddütte yer vermeyecek şekilde tespit edilmesi gerekmektedir. Çünkü taksir istisnai bir sorumluluk olduğundan karine kabul etmemektedir. Yani sürücünün hangi kuralı ihlal ettiğinin net ortaya konulduktan sonra sorumluluk yüklenmesi gerekmektedir.

Karardan anlaşıldığı kadarıyla, C'nin sevk ve idaresindeki aracın ineğe çarpmadan önceki hızı, 80 km/saatin altında bulunmaktadır. Bu tespitle, C'nin kaza mahallindeki azami hız sınırını aşmadığı anlaşılmaktadır. Ancak belirtmek gerekir ki, C'nin sevk ve idaresindeki aracın ineğe çarptığı nokta ile çarptıktan sonra durduğu nokta arasındaki mesafeye ilişkin olarak karar metninde yer verilen bilgilerde sorun bulunmaktadır.

Devlet karayoluna yakın mesafede oturan B, sahibi bulunduğu ineği özellikle geceleyin başıboş bırakarak, söz konusu trafik kazalarının oluşumuna sebebiyet vermiştir. Bu nedenle, İlk Derece Mahkemesinin mahkûmiyet hükmünde A'nın ölümünün ve C'nin yaralanmasının B'ye objektif olarak isnat edilmesinde herhangi bir hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Çünkü sahibi olduğu hayvan üzerindeki gerekli dikkat, özen ve gözetim

yükümlülüğünün ihlâl ettiği ve kazanın ineğin sahipsiz bırakılmasından kaynaklandığı açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

3.3. KARAR II

Bu başlık altında Yargıtay Ceza Genel Kurul'un 06.06.2017 tarihli ve E. 2017/1-108, 2017/311 K. sayılı kararının değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu karar bir İçtihadı Birleştirme Kurul Kararı olduğundan uygulayıcılar için yol gösterici niteliktedir.

3.3.1. Kararın Özeti

Sanık S.H, sevk ve idaresindeki LPG tankeri ile çevre yolunda seyir halinde iken ışık kontrollü kavşağa geldiğinde, kendi seyir yönüne kırmızı ışık yanmasına rağmen kavşağın henüz boş olmasından faydalanarak karşıya geçmeye çalıştığı, ancak kendi yönlerindeki araçlara yeşil ışık yanması nedeniyle, aynı kavşağa giren katılanların bulunduğu aracı görmesi üzerine frene bastığı, kaza tespit tutanağında belirtildiği şekilde çarpma noktasından önce başlayan toplam 19 metre uzunluğundaki fren izine rağmen katılanların içerisinde bulunduğu aracın sağ kısmına çarparak her iki katılanın yaralanmasına neden olduğu, bu şekilde sanığın en temel trafik kurallarından olan kırmızı ışıkta durma kuralını ihlal etmesi sonucu yaralamaların meydana geldiği anlaşılmıştır.

3.3.2. Tartışılması ve Çözümlemesi Gereken Hukuki Problemler

Sanığın bilinçli taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan cezalandırılmasına karar verilen somut olayda, Özel Daire ile Yerel Mahkeme arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlıklar;

1- Sanığın yaralama suçunu olası kastla mı, yoksa bilinçli taksirle mi işlediği,

2- Sanık hakkında; TCK'nın 89/4, 22/3 ve 62. maddeleri uyarınca belirlenen 1 yıl 1 ay 10 gün hapis cezasının, aynı Kanunun 50/4. maddesi uyarınca adli para cezasına çevrilip çevrilemeyeceği, noktalarında toplanmaktadır.

3.3.3. Mercilerin Çözüm Şekilleri

İlk Derece mahkemesi Konya 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, Sanık S.H hakkında olası kastla öldürme suçuna teşebbüsten açılan kamu davasında yapılan yargılama sonucunda, eylemin bilinçli taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçunu oluşturduğu kabul edilerek, sanığın 5237 sayılı TCK'nın 89/4, 22/3, 62, 50/1-a, 52 ve 52/4. maddeleri uyarınca 8.100 Lira adli para cezasıyla cezalandırılmasına karar verildiği, Konya 3. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 22.05.2006 gün ve 40-195 sayılı hükmün, temyiz

edildiği,

Yargıtay 1. Ceza Dairesince 28.12.2007 gün ve 559-9867 sayı ile oluşa ve dosya içeriğine göre;

Sanığın kaza olabileceğini ve meydana gelen yaralanma neticesinin gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen bunları kabullendiği, meydana gelen neticeden sorumlu olduğu ve eyleminin olası kastla yaralama suçunu oluşturduğu anlaşıldığı halde, yazılı şekilde bilinçli taksirle yaralamaya neden olma suçundan mahkûmiyetine karar verilmesi gerektiğini dolaylı bozulmasına karar verdiğini ifade etmiştir.

İlk derece mahkemesi Konya 3. Ağır Ceza Mahkemesi ise;

24.03.2008 gün ve 61-78 sayı ile ikinci bozma nedenine uymuş, birinci bozma nedenine ise direnerek, ilk hükümdeki gibi eylemin bilinçli taksirle gerçekleştiğine karar vermiştir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunca uyuşmazlık konusu değerlendirilmiş birinci uyuşmazlık konusunda;

Somut olayda, ışıklı işaret cihazlarıyla donatılan kavşağa gelirken kendi yönündeki araçlara kırmızı ışık yandığını görmesine karşın boş olan kavşaktan geçmeye çalışan sanığın, neticeyi öngörmesinin gerekmesi nedeniyle, tam kusurlu olduğu ve bilinçli taksirle hareket ettiğinde kuşku bulunmamaktadır. Bu itibarla, sanığın eylemi "bilinçli taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma" suçunu oluşturacağından, bu uyuşmazlık yönünden direnme gerekçesi isabetli olduğunu ifade etmiştir.

Uyuşmazlık konusunun 2.sine yönelik yapılan değerlendirmesinde;

5237 sayılı TCK'nın 49. maddesinin 2. fıkrasında "bir yıl veya daha az süreli hapis cezası" olarak tanımlanan kısa süreli hapis cezaları için, aynı Kanunun 50. maddesinde seçenek yaptırımlar öngörülmüştür. Aynı maddenin 4. fıkrasında ise;

"Taksirli suçlardan dolayı hükmolunan hapis cezası uzun süreli de olsa; bu ceza, diğer koşulların varlığı halinde, birinci fıkranın (a) bendine göre adli para cezasına çevrilebilir. Ancak, bu hüküm, bilinçli taksir halinde uygulanmaz" şeklindeki düzenlemeyle, bilinçli taksirle işlenen suçlarda hükmolunan uzun süreli hapis cezalarının adli para cezasına çevrilmesinin mümkün olamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu bilgiler ışığında ikinci uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde; sanık hakkında bilinçli taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına sebebiyet verme suçundan 5237 sayılı TCK'nın 89/4, 22/3 ve 62 maddeleri uyarınca belirlenen 1 yıl 1 ay 10 gün hapis cezasının, kısa süreli hapis cezası olmaması ve suçun bilinçli taksirle işlenmesi nedeniyle hükmolunan uzun süreli hapis cezasının adli para cezasına çevrilmesinin mümkün bulunmaması karşısında, yerel mahkeme direnme hükmünün, sanık hakkında bilinçli taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan hükmolunan uzun süreli hapis cezasının adli para cezasına çevrilmesi isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmelidir. Şeklinde değerlendirme yapmıştır.

İlk derece mahkemesi olan Konya 3. Ağır Ceza Mahkemesinin 29.05.2013 gün ve 68-273 sayılı direnme hükmünün, sanığın eyleminin bilinçli taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçunu oluşturduğuna ilişkin suç nitelendirmesinin isabetli olduğunu, sanık hakkında bilinçli taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına sebebiyet verme suçundan 5237 sayılı TCK'nın 89/4, 22/3 ve 62 maddeleri uyarınca belirlenen 1 yıl 1 ay 10 gün hapis cezasının; kısa süreli hapis cezası olmadığı ve sabit görülen suç bilinçli taksirle işlenmiş olduğundan hükmolunan uzun süreli hapis cezasının adli para cezasına çevrilmesinin mümkün bulunmadığı gözetilmeden, adli para cezasına çevrilmesi isabetsizliğinden ise bozulmasına karar vermiştir.

3.3.4. Değerlendirme

Somut olayda sanığın, kavşağa yaklaşmadan önce kendisine kırmızı ışık yanmış, kırmızı ışık yanmasına rağmen kavşakta durmamış kaza yapmayı göze almış ve durmayarak eylemine devam etmiştir. Bu sırada katılanların bulunduğu aracın kavşağa girdiğini görmesi üzerine frene basmasına rağmen katılanların yaralanması ile sonuçlanan trafik kazasına neden olmuştur. Sanık kendisine kırmızı ışık yandığı anda durması gerektiğini ve kırmızı ışık yandığında yol hakkının başkalarına geçtiği konusunda gerekli bilgiye sahip olduğu, kırmızı ışıkta geçtiği takdirde birilerine çarpıp zarar verme ihtimalinin bulunduğunu öngörmektedir. Bunu öngörmesine rağmen öncelikle tır olan kamyonun hacmine ve iriliğine güvenmektedir. Yine araç dur kalk sırasında normal seyirden fazla yakıt yakacağından para ve zaman kaybedecektir. Yine eylemiyle bana bir şey olmaz karşı taraf zarar görebilir diyerek seyrine devam etmiştir.

Sanık, katılanın aracını gördüğü anda fren yaparak durmaya çalışmış fakat buna rağmen kaza gerçekleşmiş ve katılanlar yaralanmıştır. Sanık kırmızı ışıkta geçmiş ise de son

anda frene bastığı bu durum olay yeri raporundaki 19 metre fren iziyle sabittir. Bu durum bilinçli taksirin özünü oluşturan ve bilinçli taksiri, olası kasttan ayıran en önemli ilke olan, öngörülen ve gerçekleşen neticenin istenmemesi ve engelleme çabasını göstermektedir. Sanık neticeyi öngörmüş ancak öngördüğü bu neticeyi istememiş, hatta neticenin meydana gelmemesi için çaba sarf etmiştir.

Yine her iki kavramda da fail tarafından davranışın sonucun öngörülmesi şarttır. Fakat bilinçli taksirde failin öngördüğü netice istenilmeyen netice iken olası kasta ise fail tarafından öngörülen neticenin istenilmesi hususunda bir bahis yoktur. Ancak “öngörülmesine rağmen, failin işlenmesi” biçimindeki ifadeden olası kastta fail artık neticenin meydana gelip gelmeyeceğini umursamadığı yani kayıtsız kaldığı anlaşılmaktadır. Bu nedendir ki somut olayda failin oluşabilecek sonuçları engellemek amacıyla frene basması durumunda artık sanık tarafından neticenin istenilmediğini gösterdiğinden sanığın bilinçli taksirle hareket ettiğinin kabulü gerekmektedir (Koca, Üzülmez 2015:166). Bu nedenle sanığın eylemiyle gerçekleşen kazanın neticelerinde “olursa olsun” kastıyla yani olası kast ile hareket ettiğini göstermemektedir.

Ayrıca olası kast ile bilinçli taksir kavramlarının ayırımında şu kriter önemlidir: Eğer fail davranışını sergilerken “olursa olsun” fikri ile hareket etmiş ise olası kast vardır. Eğer “inşallah olmaz” fikriyle hareket ettiğini somut olaydan anlaşılması halinde artık failin bilinçli taksirle hareket ettiği kabulü gerekecektir (Heinrich, I:296). Bilme unsuru olası kast ve bilinçli taksir konusunda benzemekte, isteme unsuru bakımından ise ayrılmaktadır (Blank, I:87). İsteme unsuru bilinçli taksirde bulunmamasına rağmen, olası kastta ise bu unsurun bulunduğu konusunda bir şüphe bulunmamaktadır. Yani somut olayda sanığın kırmızı ışıktaki geçmesine rağmen tehlikeyi fark ettiği anda neticeyi engellemek amacıyla frene basması gibi bir çaba göstermesi sanığın oluşacak neticeyi istemediğini göstermektedir. Bu nedenle eylemin bilinçli taksir olarak nitelendirilmesi yerinde olmuştur.

Ayrıca, sanığa verilen 1 yıl 1 ay 10 gün hapis cezasının uzun süreli hapis cezası olduğu, kısa süreli hapis cezası olmadığı ve sabit görülen suç bilinçli taksirle işlenmiş olduğu, uzun süreli cezanın bilinçli taksir halinde olması halinde adli para cezasına çevrilemeyeceğinin TCK Kanunu’nun 50 /4. fıkrasında açık bir şekilde ifade edildiğinden Ceza Genel Kurulunun taksirli suçların bilinçli taksir halinde verilen uzun süreli hapis cezasının adli para çevrilmeyeceği şeklindeki değerlendirilmesi yerinde olmuştur.

3.4. KARAR III

Bu başlık altında Yargıtay Ceza Genel Kurul'un 27.06.2019 tarihli ve E. 2018/545, 2019/504 K. sayılı kararının değerlendirilmesi yapılacaktır.

3.4.1. Kararın Özeti

Sanık M.B' nin olay günü sevk ve idaresindeki araç ile gece vakti, meskûn mahalde, zemini ıslak nemli, bölünmüş asfalt kaplama devlet kara yolunda, araç içerisinde yolcu olarak bulunan D.T ile C.M, H.M.S ve M.E.A ile seyir hâlinde iken, kendisi ile aynı istikamette önünde seyir hâlinde olan müşteki M.B' in sevk ve idaresinde bulunan aracı, makas tabir edilen biçimde ve yasal hız sınırlarının çok üzerinde bir hızla geçmeye çalıştığı, bu sırada aracının sağ orta kısımlarıyla, sağ şeritte seyreden ve müşteki M.B 'in sevk ve idaresinde bulunan aracın sol arka yan kısımlarına çarpmasıyla, direksiyon hâkimiyetini kaybederek orta refüjde bulunan demir çitlerin 10 metrelik kısmını devirdikten sonra müşteki M.B 'in aracını yan yatırmak suretiyle durması ile gerçekleşen çift taraflı kazada yolcu olarak bulunan C.M ile D.T 'nin öldüğü ve müşteki M.B' nin de basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaralanmasına sebebiyet verdiğinin anlaşıldığı, sanığın en temel trafik kurallarından olan makas atmak ve hız limitinin çok üstünde araç kullanma trafik kuralını ihlal etmesi sonucu ölüm ve yaralamaların meydana geldiği anlaşılmıştır.

3.4.2. Tartışılması ve Çözülmesi Gereken Hukuki Problem

Özel Daire çoğunluğu ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; yaptığı trafik kazası sonucunda sevk ve idaresindeki araçta yolcu olarak bulunan iki kişinin ölümüne, çarptığı araçta bulunan ve şikâyetinden vazgeçen bir kişinin de yaralanmasına neden olan sanığın eylemini bilinçli taksirle mi yoksa olası kastla mı gerçekleştirdiğinin belirlenmesine ilişkindir.

3.4.3. Mercilerin Çözüm Şekilleri

İlk derece mahkemesi sıfatıyla Adıyaman 2. Ağır Ceza Mahkemesince;

Bilinçli taksirle birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir kişinin yaralanmasına neden olma suçundan açılan kamu davasında yapılan yargılama sonucunda sanık M.B' nin bilinçli taksirle birden fazla kişinin ölümüne neden olma suçundan TCK'nın 85/2, 22/3, 62/1, 63 ve 53/6. maddeleri uyarınca 6 yıl 8 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, mahsuba ve sürücü belgesinin 1 yıl süreyle geri alınmasına ilişkin karar verildiği, karara karşı istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 16. Ceza Dairesince 17.01.2018 tarih ve 3650-146 sayı ile CMK'nın 280/1-a maddesi gereğince istinaf

başvurularının esastan reddine karar verilmiştir. Daha sonra bu hükmün de sanık müdafisi ile katılanlar vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine;

Dosyayı inceleyen Yargıtay 12. Ceza Dairesince özetle, sanığın eylemini olası kastla işlediği, mevcut kanıtlara göre olası kast hükümleri uygulanmak suretiyle cezalandırılması gerektiğinden bahisle hükmün bozulduğu,

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının özetle; '...sanığın eylemini bilinçli taksirle işlediği, mevcut kanıtlara göre olası kastla gerçekleştirdiğini kabule olanak bulunmadığı, vekalet ücreti yönünden hükmün düzeltilerek onanması gerektiği,' görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurduğu, Özel Dairenin ise itirazı yerinde görmeyerek dosyayı Ceza Genel Kuruluna gönderdiği,

5271 sayılı CMK'nın 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 12. Ceza Dairesince 13.09.2018 tarih, 5195-8199 sayı ve oy çokluğu ile itiraz nedenlerinin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

Ceza Genel Kurulunca yapılan incelemede;

Sanık M.B.'nin 25.12.2016 tarihinde yanında ölenler C.M. ve D.T. ile tanıklar H. M. S. ve M.E.A. olduğu hâlde alkollü içki satın aldıktan sonra Adıyaman il merkezinde bulunan kent sinemasına giderek burada ölen Derya haricindekilerle birlikte alkol almaya başladığı, alkol aldıkları sırada sanığın öğleden akşama kadar alkol alabileceğini ve alkolün kendisini etkilemeyeceğini söylediği, buradan ayrıldıkları ve hep birlikte sanığın kullandığı araca bindikleri, sanığın saat 23.20 sıralarında, Atatürk Bulvarı üzerinde, alkollü vaziyette, açık havada, aydınlatmanın olduğu, asfalt kaplamalı, ıslak ve nemli, 2 şeritli, 5 metre genişliğindeki bölünmüş devlet kara yolunda, sevk ve idare ettiği aracı ile hız limitinin çok üzerinde, yaklaşık 140 km/saat hızla, trafik ışıklarına riayet etmeksizin kırmızı ışık ihlalleri yapmak ve önünde seyir hâlinde bulunan araçlara makas atmak suretiyle seyir hâlinde bulunduğu, kırmızı ışık ihlali yaptığı bir esnada "Kırmızı ışıklara karşı takıntım var, durmuyorum." şeklinde sözler söylediği, araçta bulunanların kendisinden yavaşlamasını istemesine rağmen uyarıları duymamak için müziğin sesini sonuna kadar açıp seyrine devam ettiği, sanığın yaklaşmakta olduğu ışık kontrollü kavşakta kırmızı ışıkta bekleyen araçların yeşil ışığın yanmasıyla harekete geçtikleri, sanığın buna rağmen hızını azaltmayıp henüz hareket etmeye başlayan araçların arasından makas atmaya devam ederek tanıklar M. A ve

Y.T' in araçlarını da makas atmak suretiyle solladıktan sonra mağdur M.B' in aracının sol arka kısmına çarptığı, sonrasında savrulurken orta refüjde bulunan demir korkuluklara çarptığı, bu esnada aracının arka koltuğunda bulunan C.M' nin araçtan fırlayıp yola düştüğü, seyrine devam eden sanığın tanıkların C.M' in araçta olmadığını söylemeleri üzerine çarpma noktasından yaklaşık 450 metre ileride durduğu, meydana gelen olay sonucunda sanığın aracında yolcu olarak bulunan C. M' nin genel beden travmasına bağlı çoklu kafatası, ekstre mite ve pelvis kırıkları ile birlikte beyin kanaması ve iç organ yaralanması sonucu vefat ettiği, yine sanığın aracında yolcu olarak bulunan D.T' ün yaralı olarak kaldırıldığı hastanede yapılan müdahaleye ve tedavisine rağmen 02.01.2017 tarihinde genel beden travmasına bağlı çoklu kafatası, yüz ve ekstre mite kemik kırıkları ile birlikte beyin kanaması, beyin doku harabiyeti ve gelişen komplikasyonlar sonucu vefat ettiği, sanığın çarptığı araçta bulunan mağdur M.B' in basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaralandığı, olaydan yaklaşık bir saat sonra 26.12.2016 tarihinde saat 00.24'te yapılan alkol ölçümünde sanıkta 1.12 promil alkol tespit edildiği, mağdurun kovuşturma aşamasında sanık hakkındaki şikâyetinden vazgeçtiği anlaşılmakla; sanığın 1.00 promilin üzerinde alkollü olarak güvenli sürüş yeteneği ortadan kalkmış bir vaziyette, yasal hız limitlerinin çok üzerinde bir hızla yerleşim yeri içerisinde kırmızı ışık ihlalleri yaparak ve makas atıp trafiği tehlikeye sokacak şekilde şerit değiştirmek suretiyle seyretmek, araçta bulunanların kendisinden yavaşlamasını istemelerine rağmen uyarıları duymamak için müziğin sesini sonuna kadar açıp seyrine devam etmek, olayın hemen öncesinde yaklaşmakta olduğu kavşakta yeşil ışığın henüz yandığını ve kırmızı ışıkta beklemekte olan araçların yeni harekete geçtiğini görmesine rağmen hızını azaltmayıp bu araçların arasından da makas atarak geçmek suretiyle, hiçbir kural tanımadan hareketlerini sürdürmesi ve öngördüğü neticeyi engellemeye yönelik hızını azaltmak, frene basmak gibi herhangi bir tedbire de başvurmaması karşısında öngördüğü muhtemel neticeyi kabullenerek fiili işlediği ve eylemini olası kastla gerçekleştirdiği kabul edilmelidir şeklinde değerlendirme yaparak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmesini belirtmiştir.

Daire Başkan Vekili B. K ve Daire Üyesi S. Y;

“Mevcut olayımızı irdelediğimizde sanık olayda birden fazla ihlal içeren hareketiyle kaza yapabileceğini öngörmüş ve kabullenmiştir. Ancak meydana gelen netice açısından ölüm olayının meydana geleceğini öngörüp kabullenmesinden söz edilemez.

Yukarıda da değinildiği üzere ölüm olayının meydana geleceğini bilmesi hâlinde

icrai hareketlerine devam edeceği yönünde bir durum söz konusu değildir çünkü kendi aracı içinde bulunan kişiler arkadaşlarıdır.

Tüm bu açıklamalar ışığında meydana gelen olayla ilgili olarak sanığın bilinçli taksir ile eylemi gerçekleştirdiği şeklindeki Yerel Mahkemenin suçun sübutunu kabul ve vasıflandırması usul ve yasaya uygun olduğundan kararın onanması kanaatiyle sayın çoğunluğun görüşüne katılmıyoruz." düşüncesiyle karşı oy kullanmışlardır

3.4.4. Değerlendirme

Somut olayda sanığın 1.00 promilin üzerinde alkollü bir şekilde yasal hız limitlerinin çok üzerinde hızla yerleşim yeri içerisinde kırmızı ışıktan geçmek ve makas atmak suretiyle trafiği tehlikeye sokacak şekilde şerit değiştirerek araç kullanmıştır. Ayrıca araçta bulunan kişilerin kendisinden yavaşlamasını istemelerine rağmen kendisinin bu uyarılara rağmen uyarıları duymamak için müziğin sesini sonuna kadar açıp seyrine devam etmiştir. Olayın hemen öncesinde yaklaşmakta olduğu kavşakta yeşil ışığın henüz yandığını ve kırmızı ışıktaki beklemekte olan araçların yeni harekete geçtiğini görmesine rağmen hızını azaltmadığı gibi bu araçların arasından da makas atarak geçmesi sonucunda bir araca çarpıp birilerine zarar verebileceğini öngörmesine rağmen neticeyi engellemeye yönelik herhangi bir tedbire de başvurmadığı nitekim katılanın aracına çarparak bir kişinin ölümüne ve birkaç kişinin yaralanmasına neden olmuştur.

Sanığın, yerleşim yeri içerisinde, azami hız sınırının üstünde seyir halinde bulunması, kırmızı ışıktaki araçların durması gerektiğini bilmesi gerektiği, kırmızı ışıktaki geçmek suretiyle büyük bir hızla çarpmış olması, bilinçli taksirin özünü oluşturan ve bilinçli taksiri olası kasttan ayıran en önemli ilke olan, öngörülen ve gerçekleşen neticenin istenmemesi ve sonucu engellemeye yönelik frene basma, hızını azaltma yönünde hiçbir çaba göstermemesi, bu şekilde öngördüğü muhtemel neticeyi engelleme çabasının ya da neticeyi göze almadığına dair bir davranışının bulunmaması, başka bir ifadeyle gerçekleşen muhtemel neticeye kayıtsız kalarak kabullendiği, ayrıca somut olayın kanun koyucu tarafından olası kastın düzenlendiği madde gerekçesinde belirtilen somut olaydaki gibi gerçekleştiğinin anlaşılması karşısında sanığın eyleminin olası kastla yaralama suçunu oluşturduğu kabul edilmesi gerekmektedir.

Nitekim sanığın bu kadar kuralları ihlal ederek öngördüğü muhtemel neticeyi kabullendiği ve eyleminde artık kayıtsız kalarak fiili işlediği kabul edilmelidir. Bilme unsuru olası kast ve bilinçli taksir konusunda benzemekte, isteme unsuru bakımından ise

ayrılmaktadır (Blank, I:87). Yani bilme unsuru her iki kavramın ortak noktasını oluştururken isteme unsuru sadece olası kasta bulunmaktadır. Nitekim somut olayda sanığın ihlal ettiği trafik kural ihlalinde artık gerçekleşebilecek tüm sonuçları kabullendiği istediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle sanığın kazanın gerçekleşmesine kayıtsızlık davranışlarıyla artık iç dünyasında “olursa olsun” niyet ve kastıyla hareket ederek eylemini gerçekleştirdiğinden sanığın olası kasttan sorumlu tutulması gerekmektedir. Bu nedenle Ceza Genel Kurul’un sanığın eylemin olası kasta yönelik değerlendirilmesi yerinde olmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

“Taksirle yaralama suçu” kişilerin vücut dokunulmazlığının gerekli dikkat ve özeninin gösterilmeden fail tarafından haksızlık teşkil eden fiilin mağdura yöneltilerek mağdurun maddi ve manevi yönden zarar görmesine sebebiyet veren eylem olarak tanımlanmaktadır. Trafik kazalardan kaynaklı ölüm ve yaralanmalarda taksirli suç kapsamına girmektedir. Bu durum, ceza hukuku dışında özellikle kriminoloji, tıp, psikoloji ve sosyoloji bilimlerinde de bazı problemler oluşturmaktadır. Yapılacak akademik çalışmalar, meydana gelen probleminin birden çok açıdan değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

Özellikle mülga 765 sayılı TCK’da tanımlanmayan taksirin 5237 sayılı TCK’da tanımlanması, taksirin bir şekli olan bilinçli taksir ile olası kast tanımının yapılmayarak sadece hangi durumlarda bilinçli taksir ve olası kastın oluşacağını belirtilmesi ve bilinçli taksirin olası kast kavramıyla benzer sözcüklerle ifade edilmesi bazı sıkıntıları beraberinde getirmiştir. Her iki kavramın nitelendirilmesinde failde, kollukta, soruşturma, kovuşturma ve kanun yolu değerlendirmeleri aşamalarında uygulayıcıların kafalarında ciddi bir karışıklığa neden olmaktadır. Bu bağlamda taksirli eylemlerin değerlendirilmesinde birçok sıkıntılar yaşanmaktadır.

Bu anlam kargaşası taksirle yaralama suçunun en belirgin ve tehlike arz eden trafik kazalarında daha sık karşılaşılan problemdir. Çünkü her bir kaza kendine has bir özellik taşımaktadır. Failin basit taksirle mi, bilinçli taksirle mi yoksa olası kastla mı hareket ettiği konusunda belirtilen nedenlerden dolayı zorluklar yaşanmıştır. Tezde bu konuda açıklamalar yapılarak özellikle Yargıtay’ın güncel kararlarıyla her iki kavram açıklanmaya çalışılmıştır.

Yine taksir, bilinçli taksir ve özellikle olası kast ayrımlarına uygulamadan örnekler verilerek günümüzün önemli bir problemini teşkil eden ve tez konumuz olan taksirle yaralama suçunun şekli olan trafik kazalarındaki eylemlerin nitelendirilmelerine katkı sunulmaya çalışılmıştır. Eylemin tehlike boyutu nazara alınarak bu suçun işlenmesinin hem azaltılması hem de eylemin nitelendirilmesine ilişkin sıkıntının uygulayıcılarda oluşan kafa karışıklığı konusunda çözüm sunulmasına katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca tez ile doktrinde ayırıcı unsurlarına pek değinilemeyen suç ve kabahat kavram ayrımlarının nitelendirilmesi yapılarak kavramların daha iyi bir şekilde açıklanmıştır.

Tezin alanını oluşturan “Taksirle Yaralama Suçuyla” ilgili Türk Ceza Hukuku

açısından teknik olarak yapılan açıklamaları ve tezde özellikle uygulamada incelenen yargı kararları göz önüne alarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmış ve gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Türk Ceza Hukukunda asıl olan suçların kastla işlenmesidir. Fakat dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlaliyle işlenen taksirli suçlarda, kanunda düzenlenerek kişilerin eylemlerinde daha dikkatli olmaları amaçlanmıştır. Taksirin unsurunu oluşturan ve yeni düzenlemeyle kanuna eklenen dikkatli ve özenli davranma gündelik hayatın her alanında hayati bir önem taşımaktadır.

Sanayileşme ve teknolojinin günlük hayatta giderek yaygınlaşması ile bireylerin yaşamlarını kolaylaştırdığı yadsınamaz bir gerçektir. Gelişen teknolojinin kullanılması da olası tehlikeleri beraberinde getirmiştir. Bu imkânlardan yararlanılması sırasında gerekli dikkat ve özenin gösterilmemesi durumunda birçok insanın hayatı tehlikeye girmektedir. Günümüzde güncelliğiyle beraber tehlikeliliğini her geçen gün devam ettiren trafik kazalarında bu durum açıkça görülmektedir. Sürücüler trafikte yaptıkları kural ihlallerinin hangi sonuçlara bağlandıklarını bilmediklerinden kendilerince basit gibi görülen fakat hayati önem taşıyan kuralları ihlal etmektedirler.

Özellikle trafik araçlarının yaşantımıza her geçen gün gelişerek ve artarak girmesi birçok kolaylıklar sağlarken özellikle sürücülerden kaynaklı dikkatsiz ve özensiz davranışlar neticesinde aşağıda sayıları verildiği gibi yüzbinlerce trafik kazaları meydana gelmekte ve kazalar neticesinde azımsanmayacak kadar ölüm ve yaralanma ile sonuçlanmaktadır. Bu durum taksirli suçların kişi, toplum ve devlet açısından sayılamayacak kadar külfeti beraberinde getirmiştir.

Bu nedenle sürücülere haksızlık oluşturan davranışların yani konusu suç teşkil oluşturan davranışların cezai anlamda hangi hukuki sonuçların bağlanacağı konusunda eğitim faaliyetlerin artırılması sürücülerin daha dikkatli olmalarını sağlayacaktır. Sürücü yaptığı birkaç trafik kuralı ihlalinin olası kastla adam öldürme suçu gibi ağır bir sorumluluk altına girebileceğinin net bilgisine sahip olması gerekmektedir.

Son on yıl içerisinde Türkiye’de 11.969.233 trafik kazasının meydana geldiği ve her yıl ortalama olarak 1.196.923 trafik kazası gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu kazalardan 1.733.844 kaza ölüm ve yaralanması ile sonuçlanmıştır. Gerçekleşen kazalarda 55.592 kişi hayatını kaybederken, 2.827.769 kişide yaralanmıştır. 2020 yılında yaşanan pandemi

nedeniyle ve sokağa çıkma yasaklarına bağlı olarak kaza sayılarında düşüş yaşanmış ancak 2021 yılında pandeminin azalmasıyla bu oran eski oranlarına geri dönerek tekrardan yaklaşık olarak %10,2'lik bir artış yaşanmasına neden olmuştur (data. tuik.gov.tr).

Türkiye nüfusu 2021 yılında 84 milyon 680 bin 273 kişi olarak tespit edilmiştir (data.tuik.gov.tr). Toplam nüfus ile kaza sayısı karşılaştırıldığında toplam nüfusun yaklaşık 7 de 1'nin kazaya karıştığı görülmektedir. Bu oran oldukça yüksektir. Türkiye'de trafik kazalarının etkilemediği hane kalmadığı, hemen hemen her hanenin günlük hayatta bir kazaya şahit olduğu ve bundan da etkilendiği göstermektedir. Yine bu verilerden taksirle yaralama suçunun en belirgin bir türü olan trafik kaza sayılarının korkutucu boyutta olduğu, sonuçların hem birey hem toplum ve hem de devlet açısından çok büyük bir risk taşıdığı gerçeği anlaşılmaktadır. Hatta toplumda birçok kişinin yaralandığı ve öldüğü olaylar toplumu o kadar etkilemektedir ki artık halk tarafından bu eylemler “trafik terörü” olarak fiiller nitelendirilmektedirler.

Bu veriler karşısında kanun koyucunun taksirli suçlarla işlenen trafik kazalarına daha ciddi bir yöntemle ele almasını gerektirmektedir. Nitekim Kanun koyucunun mülga 765 sayılı TCK'ya göre ceza miktarını 5237 sayılı TCK ile artırması caydırıcılığı sağlamaya çalışması yerinde olmuştur. Yine failin sayısal oranla ifade edilen kusur miktarının kanun metninden çıkarılması hâkimin kusurun boyutu, sonucu ve işlenen taksirli suçların sayısına göre ceza tayin etmesi yolunun açılması daha isabetli olmuştur.

Her ne kadar taksir kavramı kasta nazaran sönük bir kavram olarak kalmışsa da son yüzyılda kişilerin dikkat ve özensiz davranışları toplumsal yaşama ciddi zararlar vermiştir. Bu nedenle kişilerin davranışlarında daha dikkatli ve özenli olmaları gerektiğinin önemi anlaşılmıştır. Haksız davranışların doğurduğu tehlikeli sonuçlar bakımından kanun koyucunun yasalardaki düzenlemeler ihtiyaç haline gelmiş ve giderek önem kazanmıştır. Yeni düzenlemeyle taksirin, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık oluşturan bir davranışla neticesi öngörülme sonuçların gerçekleşmesi şeklinde tanımlanarak, daha önce tanımlanmayan ve yeterince açıklanmayan taksirli anlayışının önünü açmasını sağlamakla birlikte eylemin nitelendirilmesi konusunda uygulayıcılara büyük kolaylıklar sağlamıştır.

Bu durum özellikle trafik kazalarında önemini daha da hissettirmektedir. Çünkü her geçen gün trafiğe binlerce yeni sürücü ve araçların dâhil olması yanında ayrıca bunlara eklenen ihmaller zincirleri neticesinde yüzbinlerce kazaların meydana gelmesine ve binlerce kişinin ölümüne ve yaralanmasına sebebiyet vermiştir. Bu minvaldeki sonuçlara bağlı olarak

kusurdan kaynaklı açılan tazminat davaları da giderek artmaktadır. Kanun koyucu bu sonuçlar karşısında kusurun ağırlığına ve sayısına göre cezaların artırılması yoluna gitmiştir. Özellikle bilinçli taksirle hareket eden failin cezasının artırılacağı hususu düzenlenerek bu eylemin caydırıcılığı sağlanmaya çalışılmıştır.

Taksirli suçların en tehlikeli örneği ve tezin alanını oluşturan trafik kazalarında kişilere objektif sorumluluk yerine subjektif bir yükümlülük yüklenilmesi halinde kişi bazlı dikkat ve özensizlik hallerinin somut olaylarda değerlendirilmesi zorlaşacak ve uygulamada ciddi sıkıntılara neden olacaktır. Yani, fail olan sürücüden normal bir insandan beklenilmesi gerektiği kadar bir davranışın sergilenmesi beklenilmelidir. Yoksa bir sürücünün iyi araç kullanması kişinin hata yapmayacağı şeklinde subjektif bir değerlendirme yapılması sağlıklı olmayacaktır.

Taksirli suçlarda taksirin unsurlarının yeterince irdelenmemesi eylemin yanlış nitelendirilmesine neden olmaktadır. Taksirin somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğinin değerlendirilmesinde öncelikle bu suçun taksirle işlenen bir suç olması, neticenin istenmemiş olması, davranış kuralların ihlal edilmesi ve faile isnat edilebilir olması, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılması hususlarının hepsinin somut olayda gerçekleşmesi gerekmektedir. Aksi halde taksirin unsurları gerçekleşmediğinden taksirli suçun varlığından da bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Kanun koyucu TCK m. 21/2. ve 22/3. fıkralarında olası kast ve bilinçli taksir kavramlarını tanımlamak yerine doğrudan hangi durumda bilinçli taksir ve olası kastın olacağı şeklinde düzenleme yapması bilinçli taksirin olası kast ile kavramsal ve olaysal değerlendirilmelerinde zorlukların yaşanmasına sebebiyet verilmektedir. Uygulayıcıların bundan kaynaklı olarak somut olayların farklı nitelendirilmesine neden olduğundan aynı durumdaki eylemler hakkında farklı cezalar verilmektedir.

Bilinçli taksir ile olası kastın düzenleme şekli nazara alındığında her iki kavramın ortak noktasını davranışın fail tarafından öngörülmesinin şart olduğu oluştururken, farkını ise neticenin istenilmemesi durumu oluşturmaktadır. Somut olaylarda kanunun benzer kelimelerle düzenleme yapması her iki kavramın nitelendirilmesini ve yorumlanmasını güçlendirmesine neden olmuştur.

Mülga 765 sayılı TCK'da eylemin hangi aşamada taksirle yaralama suçunu oluşturacağına yönelik bir düzenleme bulunmaması bir eksiklik oluşturmaktaydı. Bu

eksiklik 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 89. maddesinde taksirle yaralama suçunun "taksirle başkasının vücuduna acı veren, sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına sebep olan" şeklinde düzenleme yapılarak hangi fiillerin yaralama olarak kabul edileceği açıklığa kavuşturulmuştur.

Yine 5237 sayılı TCK m.22/6. fıkrasında (6) *Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarından altıda bire kadar indirilebilir.*" şeklinde özel bir şahsi cezasızlık hükmü düzenlenmiştir. Taksirli bütün suçlara yönelik olan bu düzenlenmenin alt yapısını özellikle aile içi trafik kazalarında yani mağdur/mağdurların veya fail/faillerin aynı aileden olması yaşanan ölüm ve yaralanmalar ailede ızdırap ve mağduriyetlere sebebiyet vermekteydi. Çünkü kaza sonucunda kazayı yapan failin, bu kusurlu eyleminin hem cezai anlamda bir yaptırımını bulunmakta hem de bir yakının zarar görmesi fail açısından ikinci bir elem çekmesine neden olmaktadır. Ayrıca aile bütünlüğü ciddi şekilde etkilenmekte ve mağduriyetler yaşanmasına neden olmaktadır. Mağduriyetlerin telafi edilmesi bakımından bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktaydı. Nitekim düzenlemenin yapılmasıyla bu ihtiyaca çözüm getirilmesi yerinde olmuştur.

Kanun koyucunun tezin esasını oluşturan taksirle yaralama eyleminin en çok karşılaşılan ve en tehlikeli şekli olan trafik kazaları için ayrı bir madde ile düzenleme yapması daha faydalı olacaktır. Çünkü özellikle aile kavramına kimlerin girdiği ve kişisel ilişki durumunun nasıl değerlendirileceği konusunda eksiklikler bulunmaktadır. Yeni bir düzenleme yapılarak uygulamada yaşanan bu belirsizlik ve tereddütlerin giderilmesini sağlayacaktır.

Yine taksirli eylem sonucunda kişilerin hayati tehlike geçirerek zarar görmeleri durumunda suçun sadece bilinçli taksir hallerinin dışında kalan eylemlerin şikâyete bağlı kılınması uygun olmamıştır (Gramatico:2006:233,234,235). En azından maddenin nitelikli hallerinin düzenlendiği 2. ve 3. fıkralarında belirtilen hayati tehlike oluşturan ve bitkisel hayata neden olan durumlarında, şikâyet aranmadan kovuşturma işlemlerinin resen yapılması daha uygun olacaktır (İçel, Sokullu, Akıncı, Özgenç, Mahmutoğlu, Ünver 2000:28,29-33). Çünkü haksızlık içeren hareket basit gibi görünse de netice olarak mağdurun vücut bütünlüğünde bu kadar ağır bir yaralanma meydana getirmesi mağdurun geri kalan yaşamında ciddi sıkıntı oluşturacağı bir gerçektir. Bu sebepten dolayı nitelikli

hallerin bulunduğu fıkraların şikâyete tabi olmaktan çıkarılması iş yoğunluğunu artırsa da daha uygun olacaktır.

Taksirle yaralanma suçunun basit ve bilinçli hallerine bakılmaksızın tüm fıkralarının uzlaştırma kapsamına alınması yerinde bir düzenleme olmuştur. Çünkü taksirli suçlarda bir kast bulunmadığından kişilerin mağduriyetlerinin uzlaşma yoluyla giderilmesi ceza adaletinin tesisi için önemlidir. Bu kapsamda olan trafik kazalarında taraf olan mağdurların ile şüphelilerin bir uzlaştırmacı tarafından olaydan sonra bir araya getirilerek hukuka uygun bir edimle mağduriyetlerin hızlı bir şekilde karşılanması büyük önem arz etmektedir. Ayrıca uzlaştırma kurumuyla yargılama aşamaları kısa sürede son bulduğundan kişilerin adalete olan güvenini daha da kazanmasını sağlanmaktadır.

Yargıtay kararlarında, taksirli sorumluluğun istisnai bir sorumluluk olduğu ve kusurun tespitinin taksirli suçlarda önem arz ettiği vurgulanmaktadır. Bu nedenle kazaya sebebiyet veren kişi/kişilerin neden olduğu kazalarda kişilerin kusurlarının ayrı ayrı olarak hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesin olarak tespiti yapılmalıdır. Aksi halde taksirli eylemleri netleştirilmeyen kişilere de sorumluluk yüklenmesi hak mahrumiyetine neden olacaktır. Çünkü taksir istisnai bir sorumluluk olduğundan karine kabul etmemektedir. Yani sürücünün hangi kuralı ihlal ettiğinin net olarak ortaya konulduktan sonra sorumluluk yüklenmesi gerekmektedir.

Kanun koyucunun bilinçli taksir ve olası kast kavramlarını tanımlaması yerine sadece her iki kavramı birbirine yakın kelimelerle ifade ederek hangi hallerde oluşacaklarının ifade edilmekle yetinilmesi İlk Derece Mahkemelerinde, Bölge Adliye Mahkemelerinde ve Yargıtay'da dahi eylemin nitelendirilmesinde zorluklar yaşanmasına sebep olmaktadır. Yargıtay'ın bu konuda eylemleri birbirinden bağımsız bir şekilde değerlendirdiği her eylemin kendi özelinde nitelendirdiği anlaşılmaktadır. Eylemin bilinçli taksir mi yoksa olası kast mı şeklinde değerlendirme yaparken eğer eylemde failin birden fazla kural ihlali yapmış ve herhangi bir önleyici bir davranış sergilememişse eylemi olası kast olarak kabul etmektedir. Sadece bir kural ihlali var ve yine önleyici bir davranışta bulunmuş ise genel olarak eylemi bilinçli taksir olarak nitelendirmektedir.

Yargıtay ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun trafik kazalarında eylemin olası kast ile ölüme sebebiyet verme şeklinde ilk kararının yukarıda incelediğimiz Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 27. 06. 2019 tarihli 2018/ 545 E. 2019/ 504 K. Sayılı kararda vermiştir. 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 21/2. fıkrasında olası

kast ve 22/3. fıkrasında bilinçli taksirin birlikte düzenlendiği hususu nazara alındığında trafik kazalarındaki yaralanma ve ölüm eylemleri bilinçli taksir ile nitelendirmeler bu tarihe kadar bulunmaktayken eylemlerin olası kasta ilişkin nitelendirmeleri bulunmamaktaydı. Bunun sebebi hiç kuşkusuz her iki kavramın net ayırıcı unsurlarının bulunmaması ve özellikle olası kast kavramının yeterince anlaşılmasından kaynaklanmaktadır. Düzenlemede ki sıkıntıdan dolayı bu süre zarfında meydana gelen milyonlarca trafik kazası sonucundaki yaralanma ve ölüm eylemlerinin farklı nitelendirildiği ve farklı eylemlere aynı yaptırımların uygulanmasına neden olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun Kanun koyucunun suç siyaseti ve ceza adaletinin tesisi noktasında büyük bir eksiklik oluşturduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Özellikle Yargıtay son yıllarda karşılaşılan kazaların artması ile birçok insanın zarar görmeye başlamasıyla artık birden fazla kural ihlalinin bulunması hallerinde kişinin bu haksızlık oluşturan davranışıyla oluşacak neticeleri öngördüğü ve istememesine rağmen kayıtsız kaldığını değerlendirerek olası kastın varlığını kabul etmeye başlamıştır. Bu kararından sonra benzer bir olayda eylemi olası kast olarak değerlendirmiştir (YCGK 12.07.2019 tarihli Yargıtay Ceza Kurul'un 2019/121E. 2019/518 K.).

Bunun sebebi hiç şüphesiz sürücülerden kaynaklı ihmaller zincirinin sonucunda trafik kazalarının artmasıyla ölüm ve yaralanmaların artması caydırıcılık için daha ağır olan kasta yakın yeni bir derece oluşturulmasına ihtiyaç duyulması olmuştur. Bu nedenle kanun koyucu ceza artırımı ve trafik kazalarını taksirin üstüne çıkartarak kastın bir derecesi olan olası kasta dâhil etmek suretiyle caydırıcılığı sağlamakla birlikte ayrıca kazaların azaltılması bakımından sürücüler için de bir tehdit algısı oluşturmaya çalışmıştır.

Taksirle yaralama suçunun örneği olan trafik kazalarında olası kastın kapsamının genişlediğini söylemek son derece isabetli olacaktır. Özellikle soruşturma ve kovuşturma aşamaları ve kanun yolu inceleme mercilerinde eylemin nitelendirilmelerinde bu hususların somut olaylarda gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda uygulayıcılara fayda sağlayacaktır.

Bu durum özellikle giderek artan kaza sayısı ve kaza neticesinde meydana gelen ölüm ve yaralanmaların korkutucu ve vahim nitelikte olması bu sonuçların hem kişi hem de toplum açısından maddi ve manevi külfetlere sebebiyet vermesinden kaynaklanmaktadır. Kanımızca birden fazla kural ihlali olması halinde olası kastın varlığı kabul edilerek kişinin bundan cezalandırılması yoluna gidilmesi doğrudur. Çünkü birden fazla trafik kuralının ihlali ile bir veya iki kural ihlali yapan kişilerin aynı niyetle hareket ettikleri düşünülemez.

Kusura göre ceza takdir edildiğinden ihlallere göre eylemin değerlendirilmesi daha sağlıklı olacaktır. Ayrıca Yargıtay tarafından özellikle trafik kazalarında belirttiğimiz bazı eylemleri bilinçli taksir olarak kararlarında sıklıkla işleyerek içtihat haline getirmesi uygulamada birliği sağlamak açısından faydalı olmuştur.

Yine bu konudaki Yargıtay kararları incelendiğinde yargılamanın en üst kurulu olan Ceza Genel Kurul üyeleri arasında dahi trafik kazasındaki eylemlerin bilinçli taksir mi olası kast mı olduğu nitelendirilmesinde farklı görüşte oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı mütalaaları ile Yargıtay Daireleri kararları ve Yargıtay Ceza Kurul Kararları arasında farklı görüşlerin yaşandığı da anlaşılmaktadır. Bu durum tezimizin hipotezini ve önemini ortaya koymaktadır.

Tüm bu açıklamalar karşısında yargılamanın en üst aşamasında dahi trafik kazalarındaki eylemlerin olası kast ve bilinçli taksirle mi gerçekleştirildiği net olarak tespit edilmediği, her iki kavramın kapsam alanı tam olarak net kriterlerle ayrılması pek mümkün olmadığını söylemek isabetli olacaktır. Kanun koyucunun net bir şekilde bilinçli taksiri ve olası kastı tanımlaması daha uygun olacaktır. Özellikle soruşturma ve kovuşturma aşamasında bu sıkıntıların yaşanmasını engelleyerek uygulamada birliğin sağlanmasına çok ciddi katkı sağlayacaktır. Çünkü eylemler farklı değerlendirildiğinde aynı eyleme farklı müeyyideler uygulanması kamu vicdanını ve toplumun adalet duygusunun zedelenmesine neden olacaktır. Özellikle kronik toplumsal bir problem olan trafik kazalarındaki eylemlerin daha iyi nitelendirilmeleri sağlanması açısından büyük önem arz etmektedir. Düzenlemenin bu şekilde devam etmesi halinde gerçekleşecek farklı olayların Yargıtay incelemesinden geçtikten sonra özellikle genel kurul incelemesinden geçtikten sonra uygulayıcılara daha sağlıklı nitelendirme yolunu açacak ve uygulamaya bu şekilde katkı sunmaya devam edecektir.

KAYNAKÇA

- Adam, H.İ., (2011). Taksirle Öldürme Suçu. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Akbulut, B. (2018). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. (Beşinci Baskı). Ankara. Adalet.
- Alacakaptan, U. (1970). *Suçun Unsurları* (baskı yok.). Ankara.
- Albayrak, M. (2012). *Ceza Avukatının Rehberi*. (Birinci Baskı). Ankara. Adalet.
- Alimena, F. (1947). *La Copla Nella Teoriya Generale del Reato*. Palermo. (Naklen özen,157)
- Apaydın, C. (2011). Ceza Hukukunda Taksir. *Ankara Barosu Dergisi*. Cilt: I. Sayı:1.
- Artuç, M. (2008). *Kişilere Karşı Suçlar*. Ankara. Adalet.
- Artuç, M. (2018). *Açıklamalı Türk Ceza Kanunu*. (Dördüncü Baskı). Ankara.
- Artuk, M.E., Gökçen, A. ve Yenidünya, C. (2002). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. (Birinci Kitap). Ankara.
- Artuk, M.E., Gökçen, A. ve Yenidünya, C. (2003). *Ceza Hukuku Genel Hükümler II Yaptırım Hukuku*. (Birinci Baskı.). Ankara.
- Bayrak, R. (2001). *Türk Ceza Kanunu Uygulanması ve Doktrinde Yaralama Suçları*. Ankara. Adil.
- Biçen, S. (2008). Road -Safety Strategies To Reduce Road Traffic Offences, Accidents And Fatalities In Turkey . *Aberystwyth University*. Doktora Tezi. (2008).
- Birtek, F. (2014). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. (Üçüncü Baskı). Ankara. Adalet.
- Birtek, F. (2018). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. (Altıncı Baskı). Ankara. Adalet.
- Çakmut, Ö., Centel, N. Ve Zafer, H. (2017). *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*. (Dördüncü Baskı). Cilt.1. İstanbul. Beta.
- Çakmut, Ö., Centel, N. (2006). *Türk Ceza Hukukuna Giriş*. İstanbul.
- Çolak, H. (2006). Yeni Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanununda, Cezai Uyuşmazlıkların Alternatif Çözüm Yolu Olarak Uzlaştırma. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*.
- Devellioğlu, F. (1993). *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 11. Baskı, Ankara, Aydın Kitabevi.
- Dönmezer, S. (1990). *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*. (On Üçüncü Baskı). İstanbul. Beta.
- Dönmezer, S. (2004). *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*. (On yedinci baskı). İstanbul. Beta.
- Dönmezer, S., Erman S. (1994). *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*. (Onuncu Baskı). Cilt II. Ankara/İstanbul. Der.
- Dönmezer, S., Erman S. (1998). “Karşılaştırmalı Yeni Türk Ceza Kanunu ve 1997 Tasarısı” Ankara/ İstanbul. Alkım.
- Erem, F. (1973). *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Cilt I. (Onuncu Baskı). Ankara.
- Erem, F. (1984). *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara.
- Erem, F., Danışman, A., ve Artuk, M.E. (1997). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. (Birinci

- Baskı). Ankara. Seçkin.
- Erem, F. (1983). *Türk Ceza Kanunu Şerhi*. Ankara.
- Erman, S., Özek, Ç. (1994). *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*. İstanbul. Dünya
- Erman, S., Özek, Ç. (1994). *Ceza Hukuku Özel Bölüm*. İstanbul. Işık.
- Erol, H. (2015). *TCK (Gerekçeli ve Açıklamalı)*. (İkinci Baskı). Cilt. I. Ankara.
- Gök, Ş., Akyol S. (1978). *Kişilerin Vücut Bütünlüğünde Oluşturulan Zararların Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi*. İstanbul. Adli Tıp yayınları.
- Gramatico, F. (2006). *Toplumsal Savunma İlkeleri*. Ankara.
- Hafizoğulları, Z. (2005). 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Taksir ve Taksir Karinesine Dayandırılan Kusurlu Sorumluluk. *Polis Dergisi*. Yıl :11, Sayı:44
- Hafizoğulları, Z., Özen, M. (2019). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. (On ikinci Baskı) Ankara. Yetkin.
- Hakeri, H. (2003). *Ceza Hukukunda İhmal Kavramı ve İhmali Suçların Çeşitleri*. Ankara. Seçkin.
- Hancı, İ.H. (2002). *Adli Tıp ve Adli Bilimler*. Ankara.
- Hans, Heinrich Jescheck, Ulrich Sleber (1989). *Alman Ceza Hukukuna Giriş Kusur İlkesi Çeviri Feridun Yenisey (2007)* İstanbul. Beta
- Heinrich, I 296) Blank, I.kn.87
- Home Office, Department of Transport and Scottish Office (1992). Killing speed and saving lives:The Government's strategy for tackling the problem of excess speed on our roads.
- İçel, K., Evik, H. (2007). *Ceza Hukuku Genel Hükümler II* . İstanbul. Beta.
- İçel, K., Sokullu –Akıncı, F., Özgenç, İ., Sözüer, A., Mahmutoğlu, F.S., ve Ünver, Y.(2000). *Yaptırım Teorisi*. (Üçüncü Kitap). İstanbul. Beta.
- İçel, K. (1967). *Ceza Hukukundan Doğan Subjektif Sorumluluk*. İstanbul. (baskı yok)
- İçel, K. (1976). “Hürriyeti Bağlayıcı Cezalara Seçenek Olan Müesseselerdeki Gelişmeler ve Türk Ceza Sisteminin Bu Yönde Değerlendirilmesi” TCK'nın 50 Yılı ve Geleceği Sempozyumu 22-26 Mart 1976 İstanbul.
- Katoğlu, T. (2008). *Ceza Hukukunda Hukuka Aykırılık*. (Birinci Baskı). Ankara. Seçkin.
- Kaufman, A. (1988). *Lebendiges und Totes in Bindings Normentheorie, Normlogik und modern Strafrechtsdogmatik*, Göttingen, 1954.
- Kaymaz, S., Gökçan, H.T. (2006). *Taksirle Adam Öldürme ve Yaralama Suçları*. (Birinci Baskı). Ankara. Seçkin.
- Keçecioğlu, E. (2009). Türk Ceza Kanun'un Kasıt ve Taksire İlişkin Maddelerine Eleştirel Bir Yaklaşım, *TBB Dergisi*. Sayı:83
- Kocaoğlu, S.S (2019). Uluslararası Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ulusal Yargı İhtihatları. *Hakaret Suçu*. Ankara. Seçkin.
- Malkoç, İ. (2005). *Yeni Türk Ceza Kanunu*. Cilt: I. İstanbul. Malkoç.
- Meran, N. (2005). *Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Kişilere Karşı Suçlar*. Seçkin. Ankara.

- Mermut, S. (2004). Türk Ceza Hukukunda Reform “Uzlaşma” *Legal Hukuk Dergisi*. Mayıs.
- Mir, P. (2007). *Deresho Penal Parte General*. (Yedinci Baskı). Barcelona. (Naklen Özen) Nroads,
- Önder, A. (1992). *Ceza Hukuku Dersleri*. (Birinci baskı). İstanbul. Filiz
- Özbek, V. (2008). *Türk Ceza Hukukunun Anlamı İzmir Şehri*. Ankara. Seçkin.
- Özbek, V. (2010). *Ceza Hukuku Bilgisi Genel Hükümler*. Seçkin. Ankara.
- Özen, M. (2011). *Ceza Hukukundan Taksir*. (Birinci Baskı). Ankara. Adalet.
- Özgenç, İ. (2005). *Türk Ceza Hukuku Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler)*. (Birinci Baskı). Ankara. Seçkin.
- Özgenç, İ. (2007). *Türk Ceza Hukuku Mevzuatı*. Ankara. Adalet.
- Özgenç, İ. (2015). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. (On Birinci Baskı). Ankara. Seçkin.
- Özgenç, İ. (2020). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. (On Altıncı Baskı). Ankara. Seçkin
- Özgenç, İ., Üzülmöz, İ. (2020). *Ceza Genel Hukuku*. (Dördüncü baskı). Ankara. Seçkin.
- Öztürk, B., Erdem, M.R., ve Özbek, V.Ö. (2007). *Ceza Hukuku Genel Hükümler ve Özel Hükümler*. (Beşinci Baskı). Ankara. Turhan
- Parlar, A., Hatipoğlu. M. (2005). *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. (Beşinci Baskı). Ankara. Adalet.
- Parlar, A., Demirel, G. (2002). *Açıklamalı ve İçtihatlı Kişilerin Hayatına ve Beden Bütünlüğüne Karşı Suçlar*. Ankara.
- Sebatı, İ. (1946). *Tuzioni Di Diritto Parale, Parte Generale*, Cilt I. Catania. (Naklen özen, 159)
- Şen, E. (2022). *Ceza Avukatının Başvuru Kitabı*. (İkinci Baskı). Ankara. Seçkin.
- Tatar, B. (2009). *Türk Ceza Hukukunda Hakaret Suçları (Şeref Karşı Suçlar)*. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Doktora Tezi.
- Topaç, H.T. (2013). *Türk Ceza Hukukunda Taksir*. (Birinci Baskı).Ankara. Adalet.
- Toroslu, N. (2005). *Ceza Hukuku*. Ankara. Savaş. (baskı yok)
- Toroslu, N. (2011). *Ceza Hukuku*. (Birinci Baskı). Anadolu Üniversitesi. Eskişehir.
- Ünver, Y. (2003). *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*. Ankara. Seçkin
- Üzülmöz, İ., Koca, M. (2014). *Ceza Hukuku Genel Kısım*. (Altıncı Baskı) .Ankara. Adalet.
- Üzülmöz, İ. (2005). “5237 Sayılı TCK’da Suçta Tekerrür ve Özel Tehlikeli Suçlular”. *Hukuki Perspektifler Dergisi*.
- Üzülmöz, İ., Koca, M. (2015). *TCK Genel Hükümler*. (Sekizinci Baskı). Ankara. Seçkin
- Üzülmöz, İ, Koca, M. (2020). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. (Yedinci Baskı). Ankara. Adalet.
- Yaltuk, N. (1966). “Mukayeseli Hukuk Açısından Taksirle Ölüme Sebebiyet Verme Suçu” *Adalet Dergisi*. Cilt: 57.sayı:2. Ankara
- Yarsuvat, D. (2011). *Trafik Suçları, Cezaları ve Yargılanmasında Yeni Sorunlar*. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Dergisi*. Cilt 50. Sayı: 1-4 . İstanbul.

Yaşar, O., Gökçen, H.T. ve Artuç, M. (2014) Yazılı- Uygulamalı Türk Ceza Kanunu. Altıncı Cilt, Ankara. Adalet.

Yaşar, Y., Diken, N. (2018) *Karar incelenmesi Bilinçli Taksir ve Olası Kast Farkının Değerlendirilmesi*. (Makale).

Yiğit, O. (2013). Yargıtay Kararları Işığında Bilinçli Taksir Kavramı ve Unsurları. *Uyuşmazlık Dergisi*. Cilt 0. Sayı:2.

Yargıtay 12. CD. 19.04.2012 tarih ve 2012/14241 Esas, 2012/10581 Karar).

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 23.02.2016 tarih ,2013/814 2016/92

Yargıtay 2. Ceza Dairesi 27.05.1998 tarih 4684/6951

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 21.05.2020 tarih ,2018/3-473 2020/225

Yargıtay, 9. C. D, 6.4.2010 tarihli, 2008/12210 esas ve 2010/3955 sayılı Karar.

Yargıtay, 9.CD. 26.11.2007 tarihli, 2007/3269 esas ve 8606 sayılı karar

Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 5.10.2020 tarihli ve E. 2019/11690, K. 2020/4786 sayılı

Yargıtay Ceza Genel Kurul'un 06.06.2017 tarihli ve E. 2017/1-108, 2017/311 K. sayılı

Yargıtay Ceza Genel Kurul'un 27.06.2019 tarihli ve E. 2018/545, 2019/504 K. Sayılı

Yargıtay Ceza Genel Kurul'un 02.07.2019 tarihli ve E. 2019/1-121- 2019/518 K. sayılı

data.tuik.gov.tr yayım tarihi 18 Mayıs 2021 sayı:45658)

(<https://sozluk.gov.tr/>).

TCK madde 22 gerekçe, Türk Hukuk Sitesi 20.11 .2009)

TDK Sözlük Cilt. 1.50

Türk Dil Kurumu

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı: Mustafa MACİT

Eğitim Durumu

Lisans : Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 2015.

Mesleki Deneyim

Cumhuriyet Savcılığı

2019- halen

Yayınlar:

“Bir Yargıtay Kararı Kapsamında, Türk Ceza Hukukunda Olası Kast ve Bilinçli Taksir Kavramlarının nitelendirilmesi sorunu”, Anadolu Üniversitesi. 21. ULUSLARARASI KAMU YÖNETİMİ FORUMU, 24-26 Mart 2022.